

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΑΓΩΝ

ΜΕΓΑΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Τιμή Δραχ. 10.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

“Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ,,

ΟΔΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ 40 — ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΟΑ 18

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΚΕΝΤΡΟΝ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ!

Ἄξιούπολις, Ἀμύνταιον (Σόροβιτς) Ἄλμυρός, Βλάτση, Βαρυμπόπη, Βέρροια, Βόλος, Βογασιόν, Γαλάτιστα, Γενισιά, Γουμένισσα, Δράμα, Ἐδεσσα, Ἐλασσών, Καστοριά, Κουλακιά, Κοζάνη, Καζακλάρ, Κιλκίς, Κάρπη, Διαρίγκοβον, Λαμία, Μαύροβον, Νιγίτα, Νάουσα, Πρόμαχοι, Παλαιοχώριον, Σιάτιστα, Σωχός, Σέλιτσα, Σιδηρόκαστρον Τύρναβος, Τσοτύλιον, Τρίκαλλα, Νέον Πετρίτσι, Φλώρινα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Γ. Χατζηκυριακοῦ, Ἐπὶ τῇ Ἐκκτονταετηρίδι τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως.

Δράσις τοῦ ὑπὸ Στέφανον Μάλλιον ἀνταρ-
τικῆς Σώματος. Συνέχεια καὶ τέλος.

Ἀντιχου κ. Χ. Πίπφορ.— Σημειώσεις ἐκ τοῦ Μα-
κεδονικοῦ ἀγῶνος. Συνέχεια καὶ τέλος.

Δράσις τοῦ ἀνταρτικῆς Σώματος τοῦ ἀρ-
χηγοῦ Μήτσου Γκούροζ (Συνέχεια καὶ τέλος.)

Σεβ. Μητροπολίτου Φλωρίνης. Τὸ Μοναστήριον
καὶ ὁ Μακεδ. ἀγὼν

Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης. Ἰωάννημ 1821—
1912—1922.

Ὁ ἀγὼν τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821

Ἀπόφαισις συνεδριάσεως κοινοτικοῦ συμ-
βουλίου Μικροπόλεως.

Βιογραφία ὀπλαρχηγοῦ Ἠλία Φερμάκη
(Κούντουρα).

Δ. Κοκκόβου Ἡ ἀξία τοῦ Μακ. ἀγῶνος ὡς ἀ-
πελευθερωτικῆς καὶ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἐθνικὰ
ἀποτελέσματα.

Ἄθαν. Ἰατροῦ Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλ-
λάδος διεσπρμένους; Ἑλληνικὴ Μοναστηριώτις.

Βιογραφία Δ. Λίγκου (Ἰωάννη Τσκούνη)

Κ. Μοζαράκη πρὸς ἀρματωλικὴ ἀναμνήσεις καὶ
ὁ Μακεδ. ἀγὼν.

Ἀγγλικὴ Μεταλλικὴ. Οἱ Μακεδονομάχοι κα-
τὰ τὸ ἔτος 1903—1907

Σελίδες τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

Ἐκδιδόμενον ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀπαρτιζομένης ἐκ Διοικήσεως
Συμβούλων τῆς Ἑθνικῆς Ὀργανώσεως “Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ,,
καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ 40 — ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΟΑ 18.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΕΠΙ Τῇ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ Τῆς ΕΛΛ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ Ο ΑΓΩΝ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τοὺς ἀπε-
λευθερωτικοὺς τοῦ ἀγῶνος ἀνε-
δείχθη ἐν τῶν μάλλον ἀξιοθαυ-
μάστων ἐθνῶν τῆς γῆς μας. Ἐ-
χει νὰ ἐπιδείξῃ ὄντως θαυμα-
τουργὰ κατορθώματα τὰς τελευ-
ταίας δύο ἐκατονταετηρίδας, τὴν
19ην καὶ 20ην. Οἱ ἡρωϊκοὶ τοῦ
ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς εὐγενεστέρως
καὶ ἀνθρωπιστικωτέρως ἐν τῇ
παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ ἰδέας, τῆς
ἐλευθερίας, ἀπετέλεσαν
τὰ προπλάσματα, ἐπὶ τῶν ὁποί-
ων ἐλαξεύθησαν τὰ ὠραιότερα
τῆς Θεᾶς Ἑλευθερίας ἀγάλμα-
τα. Ὁ Ἑλληνισμὸς οἶονεὶ ἐξε-
λέγη ὑπὸ τῆς Θεᾶς Προνοίας
νὰ ἀγωνισθῇ κατὰ βαρβάρων καὶ
βουλιμῶντων εἰς κατακτήσεις
καὶ υποδουλώσεις λαῶν, ἵνα δι-
αυτοῦ διαλάμψῃ ἡ ὑπὲρ τῆς ἐ-
λευθερίας αὐτοθυσία καὶ ἡ με-
γαλοουργὸς ἀπόπειρα τῆς ἐλλη-
νικῆς ψυχῆς. Αἱ δύο αὗται με-
γάλα ἀρετὰ τῆς ἀνθρωπίνης
ψυχῆς διὰ τῶν ἀγῶνων τοῦ Ἑλ-
ληνισμοῦ ἐλάμπρυναν ἔθνη καὶ
λαοὺς ἐν τῇ εὐγενεῖ ἀμίλλῃ τοῦ
θεοῦ κατὰ τὸν ἀνταγωνισμὸν
αὐτῶν ἐν τῇ ἐκπολιτιστικῇ αὐ-
τῶν προαγωγῇ.

Κάτοπτρον τῶν ἀγῶνων τοῦ-
των τοῦ Ἑλληνισμοῦ προβάλλει
ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ νεφελο-
γεῖτονος Ὀλύμπου ὁ ἱερός τοῦ
1821 ἀγῶν, ὁ ἀπεργασθεὶς τὴν

παλιγγενεσίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ
τῆς μακροχρόνου τουρκικῆς
δουλείας αὐτῆς ὡς πλαίσιον δὲ
τοῦ κατοπτροῦ τούτου περι-
στέφουν τὴν εἰκόνα αἱ πεδιδέες
καὶ τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας ὡς
διάδημα ἀρχαίων βασιλέων αὐ-
τῆς, ὁ Μακεδονικὸς ἀ-
γὼν, τὸν ὁποῖον ἠγωνίσθη τὸ
ἔθνος ἐπὶ ἡμίσειαν καὶ πλέον ἐ-
κκτονταετηρίδα καὶ κατώρθωσε
ν' ἀποσοθῆσιν τὸν κίνδυνον τοῦ
ἐκσλαυτισμοῦ τῆς Μακεδονίας,
ὅστις ἐκσλαυτισμὸς θ' ἀπετέλει
ἀνυπερέβλητον φράκτῃν εἰς τὴν
μεγάλυνσιν τῆς Ἑλλάδος ἀνά
τὰς γεωγραφικὰς αὐτῆς ἐκτάσεις
καὶ θὰ ἐματαίωνε τὴν δημιουρ-
γίαν Μεγάλης Ἑλλάδος, προ-
ωρισμένης εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς
ἱστορικῆς τῆς ἀποστολῆς ἀνά
τὴν Ἑλληνικὴν Ἡερσονήσον.

Ἀμφοτέροι οἱ ἀπελευθερωτι-
κοὶ οὗτοι ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνι-
σμοῦ ἐξεταζόμενοι ἱστορικῶς
ἔχουν νὰ περυσιάσουν πλήρη
ὁμοιότητα εἰς αἷτια καὶ ἀποτε-
λέσματα, ὡς καὶ εἰς δυνάμιν καὶ
ὄγκον τῶν καθ' ὧν ἠμύνθη τὸ
ἔθνος ἀντιπάλων. Τὰ αἷτια
ἀμφοτέρων ὑπῆρξαν ὁ σφοδρὸς
πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθος τοῦ
ἔθνους, ἀποτελέσματα δὲ ὑπε-
ρανθρώπων ἡρωϊσμῶν καὶ θυ-
σιῶν κατανέκην τῆς βίαις τῶν
ἀντιπάλων. Τὸ δ' ἀξιοσημείω-
τον εἰς ὁμοιότητα εἶναι, ὅτι κατ'

ἀμφοτέρους τοὺς ἀγῶνας τὸ
ἔθνος ἐπάλασε κατὰ κολοσσῶν
ἐχθρικών. Ὁ εἰς ὁ τοῦ 21, κατὰ
τῆς ἀκρατήτου τοῦ Ὀθωμανι-
σμοῦ θείας καὶ ὀρμῆς ἀνά τὰ ἐλ-
ληνικὰ τῆς Μεσογείου ἐδάφη, ὁ
ἕτερος, ὁ Μακεδονικὸς κατὰ
τῆς ὀγκώδους τοῦ Σλαυτισμοῦ
ἐπιδρομῆς πρὸς ἐπικράτησιν ἐν
τῇ Ἑλληνικῇ Ἡερσονήσῳ μέχρι
τῶν θελατικῶν τοῦ Βοσπόρου
ἀκτῶν.

Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΔΙΑΣΑΦΗΣΙΣ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ ἑορτα-
σμῷ τῆς Ἐκατονταετηρίδος τῆς
Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ
1821 ἐκρίναμεν σκόπιμον νὰ
ἐκδώσωμεν ἑκτακτον πανηγυ-
ρικὸν τεύχος τοῦ «Μακεδονι-
κοῦ Ἀγῶνος» ἀποτελούμενον
ἐκ δύο τακτικῶν φυλλαδίων
αὐτοῦ, τοῦ 11ου καὶ 12ου, ὡς-
τε μετὰ τὴν τοιαύτην συνένωσιν
αὐτῶν νὰ συμπληρώσωμεν ὁ-
λόκληρον τῶν ἐκ 12 φυλλα-
δίων πρώτον τόμον αὐτοῦ.
Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φυλλα-
δίου, τοῦ ἐκδοθησομένου τὸ
πρῶτον δεκαήμερον τοῦ προ-
σεχοῦς Μαΐου, θ' ἀρχίσῃ ὁ
δεύτερος τόμος αὐτοῦ μετὰ τὴν
τόσον ἐπιτυχοῦσαν σύνθεσιν
τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ὕλης με-
τὰ τῶν σχετικῶν ἀρθρῶν καὶ
εἰκόνων. Διὸ παρακαλοῦμεν ὅπως
ἐποστείλωσιν ἡμῖν ἐγκαίρως οἱ
φίλοι συνεργάται τοῦ «Μακε-
δονικοῦ ἀγῶνος» κατάλληλον
ὕλην πρὸς δημοσίευσιν καὶ συ-
νέχισιν τοῦ τόσου εὐδοιῶνως ἀρ-
ξαμένου ἐθνικοῦ ἡμῶν ἔργου.

ΔΡΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΜΑΛΛΙΟΝ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Αρχηγόν Ἑλληνικῶν Σωμάτων κατὰ τὸ ἔτος 1905

νῦν ἀπόστρατον Ἀντιορχην Στέφανον Δούκαν

— ΥΠΟ —

ΑΝΤΙΡΧΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ

ὕπηρετήσαντος εἰς τὸ Σῶμά του καὶ διατελέσαντος γραμματέως αὐτοῦ

(Ἐκ τῶν ἐπισημῶν ἡμερολογίων καὶ τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων τοῦ σώματος)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἀποτυχούσης τῆς ἐνέδρας συνεκεντρώθησαν ἀμφοτέρω τὰ σώματα (ἡμέτερον καὶ Π. Βέργα) εἰς τὰ ὑψώματα τῆς «ΚΟΠΕΛΑΣ» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου «Ὀσνίτσανη» ὁπότε ἀνεφάνησαν πρὸ τῶν ἔξωθεν τοῦ χωρίου ὑψωμάτων περὶ τοὺς 30 ἔνοπλοι χωρικοί, οἵτινες ἀντιληφθέντες δύο ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁπαδῶν ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν.

Οἱ ἡμέτεροι ἀπήντησαν διὰ πυρῶν καὶ οὕτω τὸ πῦρ ἐγενικεύθη. Μετ' ἀνταλλαγῆν ἀρκετῶν πυροβολισμῶν οἱ ἔνοπλοι χωρικοὶ ἐτάραξαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸ χωρίον καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὸ χωρίον ἔθεσαν πῦρ εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἐνόπλων ἐπιτεθέντων κατ' ἡμῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μήτρος Βλάχος καὶ Κυριάκος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνδρῶν ἐπετίθεντο κατὰ τὸ ὄριστερὸν ἡμῶν. Τμήματα ἡμέτερα διατάσσονται νὰ βάλωσιν κατ' αὐτῶν, οἵτινες μετὰ ἀγῶνα ἡμισείας περὶ τὴν ὥραν ἐτάραξαν εἰς φυγὴν εἰσελθόντες διὰ τῆς Σκάλλας τῶν Ὀντρίων εἰς τὸ δάσος τοῦ Ἰζερέτ, ἐνῶ ἐν τῷ χωρίῳ Ὀσνίτσανη πολλὰ οἰκία ἐπυροβόλησαν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων.

Περὶ τὴν 10ην ὥραν τμήμα Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἀνεφάνη προσερχόμενον ἐκ Νιστράμ. Ἐνεκα τούτου ἠναγκάσθημεν ἀμφοτέρω τὰ σώματα νὰ ὑποχωρήσωμεν πρὸς Ὀντρία.

Κατὰ τὴν σύγκρουσιν ταύτην ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐτραυματίσθη ὁ ὁπαδὸς τοῦ σώματος Μάλλιου Σωτήριος Μάνδαλος ἐλαφρῶς εἰς τὸν λαμόν, ἐκ δὲ τῶν Βουλγάρων χωρικῶν τῶν ἐνόπλων ἐπιτεθέντων κατ' ἡμῶν εὐρέθη εἰς νεκρὸς, χωρὶς νὰ γνωσθῇ ἂν ἐφρονεύθησαν ἢ ἐτραυματίσθησαν καὶ ἄλλοι.

Ἀγνωστον ἐπίσης ἂν ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μήτρου Βλάχου ἐπικέτις, κατ' ὅτι ἐπελθόντος τοῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος ἀπεσύρθημεν.

Τὴν 17ην ὥραν ἀφικνούμεθα εἰς τὴν θέσιν «ΠΟΡΤΑΙΣ» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου «ΖΑΝΤΣΚΟΥ»

25-28 Αὐγούστου 1905

Μετακινούμεθα ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν ἀποφεύγοντες τὴν καταδίωξιν τῶν στρατιωτικῶν ἀποσπασμάτων ἅτινα μετὰ τὰ

γεγονότα τῆς 24ης Αὐγούστου εἶχον τεθῆ εἰς κίνησιν πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν. Τὴν 26ην Αὐγούστου ἀπεχωρίσθημεν τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Βέργα καθύστερον ἢ τοῦ δύσκολος ἢ διατροφῆ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων ἠνωμένων καὶ διευθύνθημεν πρὸς τὴν περιφέρειαν Δενίκου, Γραμβόστης, Τουχοῦλης, Νεροβαλιστής κ.λ.π. Τὰ Στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα ἐξακολουθοῦν κινούμενα πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν.

29 Αὐγούστου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ περιφερίᾳ τοῦ χωρίου Τούχουλης. Ἐνταῦθα πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Μήτρος μετὰ τοῦ Κυριάκου καὶ 40 κομιτατζήδων ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου Γιαννοβίνι καὶ ἠπειλοῦν νὰ πυροπολήσονται, δι' ὃ καὶ ἀπεφασίσθημεν ὅπως τὴν ἐσπεύρα κινήσωμεν πρὸς Γιαννοβίνι ἵνα προστατεύσωμεν τοῦτο. Τὴν 17ην ὥραν ἀπεσταλμένος εἰδοποίησεν ἡμᾶς ὅτι τὸ τμήμα Στρατοῦ Κορυτσᾶς δυνάμει 300 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον καὶ πεπειραμένον Δεσβήναγαν Ζαλιόμπεην ἀνεχώρησεν ἐκ Νιτάδρας τὴν παρελθούσαν νύκτα πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν καὶ ὅτι ἕτερον τμήμα Στρατοῦ ἐβάδιζε κατ' ἡμῶν διὰ Δενίκου. Τούτου ἕνεκα ἐγκαταλείπομεν τὴν ἀπόφασιν τῆς κατὰ τοῦ Μήτρου Βλάχου πορείας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ χωρίου Γιαννοβίνι παρὰ τῶν κατοίκων, τοῦ ὁποίου αὐθημερόν διὰ τῶν γειτόνων Τουρκαλβανῶν τοῦ χωρίου Ζαγάρο εἰδοποιήθη ὁ Ζαλιόμπεης ὅστις κατόπιν τούτου ἀσφαλῶς θὰ ἐβάδιζε πρὸς Γιαννοβίνι καὶ ἀπεφασίσθημεν νὰ διενθυθώμεν πρὸς τὴν Ἀρίνας.

Τὸν διορισμὸν τοῦ Ζαλιόμπεη διὰ τὴν καταδίωξιν ἡμῶν ἀνεμένομεν κατ' ὅσον ἴχομεν πληροφορηθῆν πρὸ μηνὸς ὅτι οἱ Τουρκαλβανοὶ Μπέηδες τῆς Κορυτσᾶς καὶ τῆς Κολώνιας μὴ ἀνεχόμενοι τὴν ἐκαστοτε ἐμφάνισιν τοῦ σώματος ἡμῶν εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκείνην, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐνήργει Ἑλληνικὸν Σῶμα ὑπέβαλον διὰ τοῦ Μουτεσαρίφη Κορυτσᾶς ἀναφορὰν ζητοῦντες τὸν διορισμὸν ὡς ἀρχηγοῦ τῶν καταδικωτικῶν ἀποσπασμάτων τοῦ διαπρέφαντος ἐν τῇ καταδίωξει τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν κατὰ τὸ 1878-1880 γηραιοῦ Ζαλιόμπεη ὑποσχομένου τὴν ἐξόντωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.

30 Αὐγούστου 1905

Διημερεύομεν εἰς τὴν θέσιν «Κούλα» τῆς Ἀρίνας.

31 Αὐγούστου 1905

Τὴν 5,30' ὄραν ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τῆς θέσεως ταύτης καὶ περὶ τὴν 7.30' ἀφικνούμεθα εἰς τὴν θέσιν «Ἁγιος Γεώργιος» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου Λουπίτσου πρὸς διημέρευσιν.

Περὶ τὴν 11ην ὥραν ἀγγελιοφόρος ἀφίχθεις μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι Στρατὸς δυνάμει 200 ἀνδρῶν ἐνεδρεύων τὴν παρελθούσαν νύκτα εἰς τὰς διαβάσεις τῆς Ἀρίνας, περιεκύκλωσε τὴν προΐαν διὰ τμημάτων τοῦ τῶ χωρίου Δενίκου, ἐνῶ διὰ τοῦ ὑπολοίπου τῆς δυνάμειος του περιεπόλει τὰ περὶξ.

Ἀποσυρόμεθα ὅθεν ἐντεῦθεν, κατ' ὅσον δὲν ἀπείχομεν τοῦ Δενίκου πλέον τῶν 5 χιλιομέτρων καὶ κατερχόμεθα ὁδοῖς διὰ μέσου πυκνοτάτου δάσους περὶ τὴν 13ην ὥραν πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἁῶου ἀκριβῶς εἰς τὸ ὄριον Δενίκου—Λουπίτσου ἐνθα παροειναιμεν, μέχρι τῆς 19ης ὥρας, κατ' ἣν διήλθομεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀφικόμεθα τὴν 20ην καὶ 30' ὄραν εἰς τὴν θέσιν Τσέρο τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου «Μπλίσδιανης» ἐνθα διενυκτερεύσαμεν.

Κατόπιν τῆς γενεῆς μνήσεως εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἐν τῇ περιφερίᾳ Κορυτσᾶς χωρίων ὁ ἀρχηγὸς ἐκρίνευ σκόπιμον νὰ καταστήσῃ τμήμα Κορυτσᾶς ἐκ 10 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ὄπλαρχηγὸν Λάκην Δηλάκην προτεινόμενον ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ὅπου ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐνεργῇ ἀπὸ Νιτάδρας μέχρι Πιλιότσας, καὶ νὰ προχωρῇ μέχρι Κορεστίων ὅπου ἢ παρουσία του θὰ ἦτο λίαν ἐπιωφελὴς καθύστερον οὕτως κατήγετο ἐκεῖθεν.

1η Σεπτεμβρίου 1905

Διημερεύομεν ἐν τῇ θέσει «ΤΣΕΡΟ» τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου Μπλίσδιανης ὅπου καὶ διενυκτερεύσαμεν. Τὴν 1ην ὄραν τῆς 2ας Σεπτεμβρίου ἀγγελιοφόρος ἀφίχθεις ἐκ Κατσίκου ἐληροφόρησεν ἡμᾶς ὅτι στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα δυνάμει 60 ἀνδρῶν διελθὼν ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ζέρβαν, ὅτι εἰς τὸ χωρίον Λούπσκο εὐρίσκονται 150 Στρατιῶται καὶ 70 εἰς Σλάτσαν καὶ ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ ἀποσπάσματα διοικεῖ ὁ γνωστὸς Ζαλιόμπεης. Τούτων ἕνεκα ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ περὶ τὴν 3ην ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τὴν θέσιν τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου «Φούρκα».

2 Σεπτεμβρίου 1905

Ἐνῶ διημερεύομεν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει περὶ τὴν 14ην ὥραν ποιμὴν τις μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα προσερχόμενον ἐκ Φούρκας περιπολοῦν πλησιάζει πρὸς τὸ χωρίον ἡμῶν. Τούτου ἕνεκα διὰ μέσου τοῦ δάσους ἀπεμακρύνθημεν ἐκ τῆς θέσεως ταύτης διευθυνόμενοι πρὸς τὸ ὄρος «Σμύλικα»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΙΨΟΥ

Ἡ ἐθνικὴ δρᾶσις τοῦ ἱατροῦ Ἀγγέλου Σακελλαρίου ἐναντίον τῆς ἐν Γουμένιστῃ Βουλγαρικῆς προπαγάνδας

(Συνέχεια καὶ Τέλος)

Βαθυδὸν καὶ κατ' ὀλίγον σοβαρὰ σημεῖα μετανόιας καὶ ἐπανόδου Βουλγαρίζοντων εἰς τοὺς κόλπους τῶν Ἑλλήνων ἤρχισαν ν' ἀναφαίνονται εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς ἐπαρχίας μου.

Ἡ προσοχὴ τοῦ ἀειμνήστου Σακελλαρίου πρὸς τα εὐόαινα ἐκεῖνα σημεῖα ἤρχισε νὰ στρέφηται. Διὰ καταλλήλων λοιπὸν ἐνεργειῶν καλλιεργεῖ τὴν δυσφορίαν τῶν παραπλανημένων κατοίκων ἐναντίον τῶν κομιτατζήδων, καὶ αὐξάνει οὕτω τὰ σημεῖα στηρίγματος τῶν ἡμετέρων ἀνταρτικῶν σωμάτων ἀνά τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Γουμένιστης θέτων πόδα εἰς χωρία ἀπολύτως Βουλγαροκρατημένα.

Ἐκ παραλλήλου τὰ ἀντίποινα κατὰ Βουλγάρων ὁλοῦν αὐξάνουν ὑπὸ τῶν σωμάτων Καραπάνου καὶ Λάζου, καὶ οὕτω τὸ ἔδαφος ἤρχισε σειόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἀνάνδρων καὶ δολοφόνων κομιτατζήδων. Ἡ κοινὴ γνώμη τοῦ σλαυοφώνων πληθυσμοῦ ἤρχισε νὰ ἀφυπνίζηται ἀπὸ τὴν πλάνην του καὶ νὰ κλίνῃ πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλληνοφρονούντων.

Σλαυοφῶνοι πρῶην ἀμελίκτοι διώκται τῶν Ἑλληνοφρονούντων συγχωριανῶν τῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σακελλαρίου, προσερχονται μετανοῶντες ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ζητοῦν οἶκτον καὶ συγχώρησιν.

Ὁ γενναῖος καὶ μεγαλόκαρδος Σακελλαρίου ἐκμεταλλεύεται τὴν περίστα-

σιν γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ, καὶ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ὀμητικωτέρους καὶ θερμοαίμους ὁπαδοὺς του νὰ συγχωρήσωσι τοὺς πλανηθέντας συγχωριανούς των καὶ οὕτω ἐπιτυγχάνει αὐξήσιν τῶν μελῶν τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων, πράγμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἰδιαίττως σημασίαν ἐναντι τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν παρ' ἡμῶν τῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατεχομένων ἐκκλησιῶν μας.

Δυστυχῶς ἀνέτειλεν ἡ ἐπόρατος ἐκείνη ἡμέρα τῆς κηρύξεως τοῦ Τουρκικοῦ Συντοῦ κατ' Ἰούλιον 1908 καὶ ἐσταμάτησεν ἡ πλήρης ἐπιτυχία ἔνοπλος δρᾶσις τῶν ἡμετέρων ἀνταρτικῶν σωμάτων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γουμένιστης.

Πρὸς στιγμήν ἐπιστεύθη παρὰ πάντων ὅτι ἔληξεν ἡ Μακεδονικὴ ὑπόθεσις, καὶ ὅτι ἐπρεπε νὰ διαλυθῶν ὀριστικῶς τὰ ἀνταρτικὰ σώματα καὶ πᾶσα ἄλλη Ἑθνικὴ ὀργάνωσις καὶ ὅτι ἐπρεπε νὰ διάγαμεν πλέον βίον εἰρηνικὸν μετὰ τοὺς Βουλγαρίζοντας κατοίκους.

Ὁ Σακελλαρίου, ἄνθρωπος, φύσει διορατικὸς καὶ δευδερχῆς, καὶ προικισμένος μετὰ πείραν δεκαεπταετοῦς ζωῆς ἐν μέσῳ τῶν Τούρκων καὶ τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς διεύωνσεν ὅτι τὸ Τουρκικὸν Σύνταγμα θὰ βλάψῃ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ ἐξεφράζετο ἀπροκαλύπτως, ὅτι ὁ ἀγὼν ἐπρεπε νὰ

24-30 Σεπτεμβρίου 1905

Τὴν 24ην Σεπτεμβρίου ἐλήφθη ἡ ἀναμενομένη ἀπάντησις τῶν ἀρμοδίων, οἵτινες ἐπέκριναν τὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐπάνοδον τοῦ ἀρχηγοῦ μετὰ τοῦ σώματος δι' ἑνα μῆνα. Ἐγκαταστήσαντες ἐν Καστανχωρίοις τοὺς ὄπλαρχηγούς Μπέλλον καὶ Δηλάκην μετακληθέντα ἐκ τῆς περιφερείας Κορυτσᾶς ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν διελθόντες τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τὴν νύκτα τῆς 29-30 Σεπτεμβρίου 1905 παρὰ τὸ χωρίον Ὀστρεβον.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ δρᾶσις τοῦ σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Μάλλιου ἀγωνισθέντος ἐπὶ ἐπτάμηνον ὑπὸ τὰς δυσχερεστεράς τῶν συνθηκῶν.

Ὅπως ἐπιωφελῆς ὑπῆρξε διὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἄγωνα καὶ ὁπόσον ἐξετιμήθη ἡ δρᾶσις τοῦ σώματος τούτου μαρτυρεῖ ἡ παρατιθεμένη κάτωθι περιχρηστικὴ ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1905 ἐπιστολῆς τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸ Κομιτᾶτον τότε Διευθυντοῦ τῆς Ἐφημερίδος «ΕΜΠΡΟΣ» Δ. Καραποθάκη.

Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

Φίλε κ. Μάλλιε,

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας.

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἤκουσα πάντοτε τὰ τῆς δρᾶσεώς σας καὶ αἰσθάνομαι ἀληθῆ ἐνθουσιασμὸν ὅτι κατωρθώσατε τοσοῦτον δεξιῶς νὰ διατηρήσητε περὶ ἡμᾶς σῶμα, ὄρτιον καὶ πειθαρχοῦν ἐπὶ τόσους μῆνας τὸ ὁποῖον προσέφερε μεγάλας υπηρεσίας εἰς τὸν ἀγῶνα. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ διαβιβάσητε πρὸς τοὺς ἀνδρας σας τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου, ὅτι κατέστησαν ἄξιοι τῶν προσδοκιῶν τῆς πατρίδος.

Δεχθῆτε καὶ πάλιν ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐμοῦ συγχαρητήρια καὶ ἀπασμούς.

Μετ' ἀγάπης
Δ. ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ
Λάρισα 1929
Τ Ε Λ Ο Σ

συνεχισθή ειρηνικώς κατά πόδας τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας.

Μίαν ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου 1909 εὐρισκόμενος εἰς Γουμένισσαν μὲ ἀδειαν ὡς Λογίας τότε τοῦ Πεζικοῦ ἐπισκέφθη κατ' οἶκον τὸν ἀειμνηστον Ἀγγελον Σακελλαρίου. Τὸν εὔρηκα εἰς τὸ Γραφεῖόν του συντάσσοντα τὴν μηνιαίαν ἔκθεσιν πεπραγμένων καὶ γεγονότων τῆς ἐπαρχίας μου, τὴν ὁποίαν ἀνελλιπῶς ἔστειλεν εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις προϊσταμένους του.

Μοῦ ὡμίλησε πολλὰ περὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐν τέλει διετύπωσε καὶ παράπαν διότι ἐσταμάτησεν ἡ δρᾶσις τῶ κομιτάτου μας εἰς τὴν περιφέρειαν κατ' ἀνάλογον τρόπον τῆς ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας ἐφαρμοζομένης μεθόδου.

Ἦτο μία ἐποχὴ τότε, καθ' ἣν οἱ κυκλοφοροῦντες πρῶην κομητατζήδες ἐλεύθεροι καὶ ἀνοπλοὶ ἀνὰ τὰ χωρία εἶχον τελείως ἀποθρασυνθῆ ἀπειλοῦντες καὶ κακοποιοῦντες τοὺς προσημένους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος χωρικοῦς. Ἀφώπλιζον θρασυτάτα μεμονωμένους Ἕλληνας χωρικοὺς καὶ διεπόμενον ἄλλους προκλητικώτατα ἀνὰ τὰ χωρία.

Ὁ Σακελλαρίου εἶχε γείνει ἕξω φρενῶν ἐκ τῆς τοιαύτης θρασυτήτος τῶν πρῶην κομητατζήδων. Τὰ διαβήματά του εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς δὲν ἔφερον ἀποτελεσμα.

Δὲν εἶχεν ὄργανα νὰ ἐφαρμώσῃ ἀντίποινα κατὰ τῶν αὐθαιρεσιῶν καὶ βιαιοτήτων τῶν πρῶην κομητατζήδων. Ὁ Καπετὰν Λάζος καὶ ὁ ἀδελφός του Γκόνος, τὸ πρωτοπαλλήκαρό του, ἐκ τοῦ χωρίου Βαροβίτιος τῆς Γουμένισσης, καὶ ὁ καπετὰν Γκόνος Γιώτας ἐκ Γενιτσῶν ἀπειλούμενοι νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, κατόπιν ὁμοθυμαδὸν τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐγκατέλειψαν τὰς ἐστίαις των καταφυγόντες εἰς Ἀθήνας κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ψυχορραγοῦντος τότε Μακεδονικοῦ κομιτάτου ἐν Ἀθήναις, μὴ ἐγκριθείσης ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ τῆς ἐνόπλου δράσεως τῶν ἐξ ἐντοπιῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων των εἰς τὰς ἐπαρχίας Γενιτσῶν-Γουμένισσης πρὸς προστασίαν τῶν δεινοπαθούτων οὐλοφάνων Ἑλλήνων.

Ἐν ταύτῳ μοῦ ἐδιάβασε τὴν ἔκθεσίν του πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ ἀντελήφθη ὅτι δὲν ἦτο ἀπλὴ περιγραφὴ γεγονότων καὶ ἐπεισοδίων τῆς ἐπαρχίας μου, ἀλλὰ μίαν ἐμπεριστατωμένην μελέτη πλήρως σχεδίου εἰρηνικῆς δράσεως καὶ ἀντιδράσεως κατὰ τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας.

Ὁ μέγας ἐκεῖνος πατριώτης Σακελλαρίου δραματικῶς μίαν γενικὴν μεταστροφὴν καὶ ἐπ' ἀποδοκίμασιν τῶν οὐλοφάνων εἰς τοὺς ὄλους τῆς Ὀρθοδοξίας ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ σχίσματος δὲν ὠκνησε ἐργαζόμενος καὶ εἰσηγούμενος διάφορα ληπτά μέτρα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον. Εἶχεν ἐκπονήσει πλήρως σχέδιον προσηλυτισμοῦ αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δυστυχῶς τὰ μέτρα του δὲν ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν, ἴσως διὰ ἀλήθειαν διὰ τῆς ἀρετῶν χρημάτων, καὶ οὕτως μέχρι τῆ 1912 ἡ Βουλγαρικὴ προπαγάνδα ἔμεινε ἀπολύτως κυρίαρχος τῶν περιφερειῶν Γενιτσῶν Γουμένισσης.

Καὶ εὐτυχῶς ὅτι ἦλθεν ὁ πόλεμος τῆ 1912 καὶ μᾶς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τοὺς ὄλους τῆς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἄλλως θὰ ἦσαν καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ μέρη ταῦτα εἰς τὴν σφαῖραν τῆς Βουλγαρικῆς ἐπιρροῆς, ἴσως δὲ καὶ πλήρως ἐκβουλγαρισμένα μὲ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ὀλιγοψυχίαν πού ἐδείκνουν τότε οἱ ἀρμόδιοι διὰ τὰ Μακεδονικὰ ζητήματα.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1920 ὁ ἀειμνηστος καὶ ἀληθινὸς ἄγγελος Σακελλαρίου ἠσθένησε ἐξ ἐσωτερικῆς ἐπιπλοκῆς τοῦ ἐπολυθηθέντος τραύματος πού ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς δολοφόνους κομητατζήδας τῆ 1900 καὶ κατ' ἐπιταγὴν τῶν ἰατρῶν μετεφέρθη εἰς Ἀθήνας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Ἐθαγγελισμὸς δι' ἔγχειρισιν.

Μετὰ ὀλιγοχρόνιον νοσηλείαν ὁ μέγας ἐκεῖνος πατριώτης εἰς τὸν Ἐθαγγελισμὸν ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν οὐχὶ μείζονα τῶν 45 ἐτῶν, ἐγκαταλείψας σύζυγον καὶ δύο τέκνα τὸν Ἀλέξανδρον ἡλικίας τριῶν ἐτῶν ἀναδεχθέντα ἐκ τῆς κολυμβήθρας ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δραγοῦμη ἐν Γουμένισσῃ ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπεῖᾳ τῆ 1907, καὶ τὴν Μαγδαληνὴν ἡλικίας δύο ἐτῶν.

Ὁ θάνατος τοῦ Σακελλαρίου ἐπισυμβᾶς δύο ἔτη πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἐπαρχίας Γουμένισσης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ τῆ 1912 ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς μυσαρᾶς Βουλγαρικῆς προπαγάνδας ὑπῆρξεν σκληρὸς, ὀδυνηρὸς, ἀδικος καὶ πρόφορος. Διότι δὲν ἐπέζησεν ὁ ἀειμνηστος Ἰατρὸς ἄγγελος Σακελλαρίου νὰ γευθῆ τὸν γλυκὴν καρπὸν τῶν τόσων κινδύνων πού διέτρεξε καὶ τῶν τόσων μόχθων καὶ θυσιῶν πού ὑπέστη χάριν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς ἐπαρχίας μου. Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ ἄτυχος ἄγγελος νὰ σκιασθῆ ὑπὸ τὴν πυκνόφυλλον σκιάν τοῦ δένδρου τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γουμένισσης, τὰς ρίζας τοῦ ὁποῖου αὐτὸς πρῶτος ἐπότισε μὲ τὸ τίμιον αἷμά του μαζὶ μὲ τοσούτους ἄλλους συναγωνιστὰς του ἡρώας Μακεδόνας καὶ μὴ.

Ὁ πρόφορος θάνατος τοῦ πολυκλαύστου Σακελλαρίου οὐχὶ μόνον τὴν ἀτομικὴν του καὶ τὴν πατρικὴν του οἰκογενεὶαν ἐβύθισεν εἰς αἰώνιον πένθος, ἀλλὰ καὶ μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενὸν ἀφήκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γουμένισσης πού τὸν ἐλάτρευσε καὶ τὸν λατρεῖει σήμερον ἀκόμη περισσότερο καὶ αἰσθάνεται βαθεῖα τὴν ἔλλειψίν του.

Διὰ τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς τῆς ἐθνικῆς δράσεως τοῦ ἀειμνηστοῦ Σακελλαρίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου ἐκπληρῶν ἐλάχιστον μέρος τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν ἱεράν του μνήμην ἀμερίστου εὐγνωμοσύνης μου προσεπάθησα νὰ

τὸν παρουσιάσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἐθνικοῦ τούτου περιοδικοῦ, ὅπως τὸν ἐγνώρισα, τὸν ἠσθάνθηκα καὶ τὸν παρηκολούθησα δρῶντα κατὰ τὰς χαλεπὰς καὶ μαρτυρικὰς ἐκεῖνας ἡμέρας πού διήνουν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς ἐπαρχίας μου καὶ ὅπως μοῦ τὸν περιέγραψεν συχνὰ ὁ ἀειμνηστος Πάππος μου, στενὸς συνεργάτης καὶ ὁμοιοπαθῆς του καθ' ὅλα εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς.

Τοῦτο δὲ διὰ νὰ δώσω μίαν ἀμυδρὰν ἰδέαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἑλ. Πατριωτικῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν Ἐθνικῶν του προσπαθειῶν, ὡς καὶ τῶν ἀτομικῶν του θυσιῶν καὶ κινδύνων πού διέτρεξε γιὰ τὸ καλὸ τῆς Πατρίδος μας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γουμένισσης.

Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι ὁ ἱστοριογράφος αὐτοῦ τῆς τελευταίας Μακεδονικῆς τραγῳδίας θὰ εὕρη καὶ ἄλλους ἄθλους τοῦ ἀειμνηστοῦ Σακελλαρίου ἀναδαφίζων τὸν ἐπίσημον φάκελλον τῶν γεγονότων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος καὶ τότε ἀσφαλῶς καὶ δικαίως θὰ κατατάξῃ τούτον εἰς τὴν ἐμπρόπουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν πρωτεργατῶν καὶ τῶν ἠρώων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθῆου τοῦ τελευταίου Ἐθνικοῦ ἀγῶνος τῆς αἰματοκυλισμένης Μακεδονίας μας.

Καὶ τώρα γεννᾶται εὐλόγως τὸ ἐρώτημα ἀδυσωπῆτως ὀρθούμενον ἐμπρὸς μας. Τί ἐπροξεν ἡ σημερινὴ Ἑλληνικὴ Πολιτεία διὰ νὰ ἐξαγριώσῃ μίαν ἀνθρωπίνην ζωὴν εἰς τὴν χήραν Ἀγγέλου Σακελλαρίου καὶ εἰς τὰ δύο ὄρφανὰ τέκνα τοῦ ἡρώος ἐκεῖνου τῆς Μακεδονικῆς ἐποποιΐας; Δυστυχῶς ἀπολύτως τίποτε, ὅπως καὶ διὰ τοσούτους ἄλλους τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος ἀγωνιστὰς.

Τὸ γεγονός τοῦτο τῆς τόσης ἀκηδείας καὶ ἀδιαφορίας τῆς πολιτείας πρὸς τὰ θύματα τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος εἶναι λίαν ἀποκαρδιωτικὸν καὶ ἥμισυ συντελεστικὸν διὰ μίαν ἰδεώδη καὶ ἀπαράτητον σήμερον Ἐθνικὴν διάπλασιν τῆς νέας γενεᾶς, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην, εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε, ἐνδ' ἀναπτρωμένου Ἐθνικοῦ φρονήματος πάντων τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ συγκρατήσωμεν τὴν πανταχόθεν ὑποκαπτομένην ἰδέαν τῆς Πατρίδος.

Τὰ αἶτια τῆς τοιαύτης μέχρι σήμερον ἀστοργίας καὶ ἀπορίας τῆς Πολιτείας πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ τὰ θύματα τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, πολλὰ καὶ ἀνεξερεύνητα, ἄς ἐλιπίσωμεν ὅτι θὰ ἐκλείψωσιν ὀλοσχερῶς καὶ θὰ λάβωσι σάρκα καὶ ὄστα αἱ Ὑπουργικαὶ εὐμενεῖς ἐκδηλώσεις καὶ ὑποσχέσεις ὑπὲρ τῆς ἠδικῆς καὶ ὕλικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως.

ΤΕΛΟΣ

Θεολογικὴ τῆ 25 Σεπτεμβρίου 1929
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΙΨΟΣ
Ἀντιχρῆς Πεζικοῦ

Δ Ρ Α Σ Ι Σ
ΤΟΥ ἈΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ἈΡΧΗΓΟΥ ΜΗΤΣΟΥ ΓΚΟΥΡΑ
(νῦν **Συνταγματάρχου ἐν ἀποστρατεῖᾳ Δ. ΠΑΠΑΒΙΕΡΟΥ**)
Ἐξιστορούμενη ὑπὸ τοῦ ἐν ἀποστρατεῖᾳ **Συνταγματάρχου**
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ, διατελέσαντος ὀπλαρχηγοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων καὶ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Σώματος

(Συνέχεια καὶ τέλος)

1—11 Σεπτεμβρίου 1907

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα μετὸ τοῦ σώματος του καὶ ἡ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τούτου ὑπαγομένη περιφέρεια ἀνετέθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν Γκούραν.

Οὗτος ἄμα τῇ ἀναχωρῆσει τοῦ Βρόντα ἐξέτασε καλῶς τὴν κατάστασιν ἐσχηματιστῶν τῶν γινόμενων ὅτι ἦτο ἀναγκασιότατη ἡ παρουσία τμήματος εἰς τὰ βόρεια τῆς περιφέρειας του χωρία, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τὸ Σελιμανάστειον, ἡ Μπῆ-σιστα, ἡ Πόλιτσιστα, τὸ Ζίορον, καὶ τὸ Βέρομπεσο, ἅτινα ἐσχάτως εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὰ πάτρια, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἠθικὸν αὐτῶν, τὸ δὲ πρὸς προστασίαν αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἐκ μέρους τῶν βουλγάρων ἐπιθέσεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1907 ὁ ἀρχηγὸς ἀπέστειλεν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τμήμα ἐκ 12 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ὀπλαρχηγὸν Περδίκαν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πρὸς Νότον χωρία τῆς δικαιοδοσίας του εἶπε νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τοῦ ἀρχηγοῦ, διότι τινὰ τούτων ἦσαν σχισματικὰ, ἡ δὲ εἰς τὰ πάτρια ἐπ' ἀνοδοῦ των ἀνευ πείσεως δὲν ἐφαίνετο πιθανή. Ἐνεκα τούτου τὴν αὐτὴν ὥς ἄνω ἡμέραν ἀπέστειλε πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐκεῖνην τμήμα τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Καρφῆν καὶ Τερτίκαν, ὁ δὲ ἀρχηγὸς ἐκράτησε παρ' ἑαυτοῦ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος μετὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν Στεφ. Ἀκριβοῦ (τοῦ γράφοντος τὰς γραμμὰς ταύτας) καὶ Ἀντων. Ζώην.

Τὴν ἐπομένην ὄμως ἐπανῆλθε παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τὸ ὑπὸ τὸν Περδίκαν τμήμα, καθόσον ὡς οὕτως εἶχε πληροφορηθῆ, εἶχεν ἐξέλθει ἐκ Μοναστηρίου Στρατός, ἐπρόκειτο δὲ νὰ γείνῃ γενικὴ καταδιώξις.

Κατόπιν τῆς πληροφορίας ταύτης ὁ ἀρχηγὸς συμπαραλάβων καὶ τὸ τμήμα τοῦτο διηυθύνθη πρὸς τὰ Καλύβια Σαλτουγιάννη λημέρια, εἰδοποιήσας συγχρόνως καὶ τοὺς Τερτίκαν καὶ Καρφῆν νὰ διευθυνθῶσι καὶ οὗτοι πρὸς τὰ ἴδια λημέρια ἵνα ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ, καθόσον ἔκρινε σκόπιμον νὰ ἔχη παρ' ἑαυτοῦ ἠνωμένον ὀλόκληρον τὸ σῶμα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπικειμένης καταδιώξεως.

Τὴν 5ην Σεπτεμβρίου 1907 ἐνῶ διημερεύομεν περὶ τὰ Καλύβια Σαλτουγιάννη ἀφίκετο τὸ ὑπὸ τοῦ Καρφῆν καὶ Τερτίκαν τμήμα καὶ οὕτως ὀλόκληρον τὸ σῶμα εὐρίσκειτο ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ

Δ Ρ Α Σ Ι Σ
ΤΟΥ ἈΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ἈΡΧΗΓΟΥ ΜΗΤΣΟΥ ΓΚΟΥΡΑ
(νῦν **Συνταγματάρχου ἐν ἀποστρατεῖᾳ Δ. ΠΑΠΑΒΙΕΡΟΥ**)
Ἐξιστορούμενη ὑπὸ τοῦ ἐν ἀποστρατεῖᾳ **Συνταγματάρχου**
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΚΡΙΒΟΥ, διατελέσαντος ὀπλαρχηγοῦ αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων καὶ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Σώματος

(Συνέχεια καὶ τέλος)

1—11 Σεπτεμβρίου 1907

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀρχηγοῦ Βρόντα μετὸ τοῦ σώματος του καὶ ἡ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τούτου ὑπαγομένη περιφέρεια ἀνετέθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν Γκούραν.

Οὗτος ἄμα τῇ ἀναχωρῆσει τοῦ Βρόντα ἐξέτασε καλῶς τὴν κατάστασιν ἐσχηματιστῶν τῶν γινόμενων ὅτι ἦτο ἀναγκασιότατη ἡ παρουσία τμήματος εἰς τὰ βόρεια τῆς περιφέρειας του χωρία, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τὸ Σελιμανάστειον, ἡ Μπῆ-σιστα, ἡ Πόλιτσιστα, τὸ Ζίορον, καὶ τὸ Βέρομπεσο, ἅτινα ἐσχάτως εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὰ πάτρια, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἠθικὸν αὐτῶν, τὸ δὲ πρὸς προστασίαν αὐτῶν ἀπὸ πάσης ἐκ μέρους τῶν βουλγάρων ἐπιθέσεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1907 ὁ ἀρχηγὸς ἀπέστειλεν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τμήμα ἐκ 12 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ὀπλαρχηγὸν Περδίκαν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πρὸς Νότον χωρία τῆς δικαιοδοσίας του εἶπε νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τοῦ ἀρχηγοῦ, διότι τινὰ τούτων ἦσαν σχισματικὰ, ἡ δὲ εἰς τὰ πάτρια ἐπ' ἀνοδοῦ των ἀνευ πείσεως δὲν ἐφαίνετο πιθανή. Ἐνεκα τούτου τὴν αὐτὴν ὥς ἄνω ἡμέραν ἀπέστειλε πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐκεῖνην τμήμα τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Καρφῆν καὶ Τερτίκαν, ὁ δὲ ἀρχηγὸς ἐκράτησε παρ' ἑαυτοῦ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος μετὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν Στεφ. Ἀκριβοῦ (τοῦ γράφοντος τὰς γραμμὰς ταύτας) καὶ Ἀντων. Ζώην.

Τὴν 11ην Σεπτεμβρίου 1907, ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τὸ ἄνω χωρίον ἀναμένοντες τὸν ἐκ Μπάτς ἔμπιστον, περὶ τὴν 15ην ὥραν ἀγγελιοφόρος ἀφίχθεις ἐκ τοῦ χωρίου Πόλοκ μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι εἰς τὰ ὕπερ τὸ Ἴβεν ὑψώματα ἠκούοντο πυροβολισμοί.

Ἐπειδὴ ἐγνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκεῖνην εὐρίσκειτο τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Κατσίγαρη ἐσχηματισαμεν τὴν γνώμη, ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ εἶχε συμπλακῆ, ἀγνωστον ὄμως ἂν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἢ μετὰ βουλγαρικῆς συμμορίας. Τούτου ἕνεκεν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχηγὸν ἐπέστειλαμεν πρὸς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς, ὅπου ἐφθάσαμεν περὶ τὴν 8ην ὥραν.

Ἄμα τῇ ἀφίξει μας ὁ ἀρχηγὸς διέταξε ὀλίγους ἀνδρας τοῦ σώματος νὰ βαδίσει κατὰ τὸ δεξιὸν τῶν Βουλγάρων, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡ συμπλοκὴ ἐληξεν ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων, τῶν Βουλγάρων τραπέντων εἰς φυγὴν.

Ἀποτέλεσμα τῆς συμπλοκῆς ταύτης ὁ

πῆρξεν ἡ τελεία σχεδὸν ἐξόντωσις τῆς βουλγαρικῆς συμμορίας. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς Στόντσε, νομίζω ὀνόματι καὶ εἰς ὁπαδὸς του εὐρέθησαν νεκροὶ μετὰ 2—3 ἡμέρας εἰς τὸ πλεῖστον τοῦ τόπου τῆς συμπλοκῆς δάσος, ὑποκύψαντες εἰς τὰ τραύματα, ἅτινα ἔλαβον κατὰ τὴν συμπλοκὴν. Ἐκ τοῦ σώματος Κατσίγαρη εἰς ἐφρονεύθη καὶ τρεῖς ἐτραυματίσθησαν.

Ἐντεῦθεν τὸ σῶμα μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ χωρίον Πόλοκ μετὰ τριῶρον δὲ ἐκεῖ παραμονὴν ἐπέστρεψαν εἰς Σκότσιβο.

12 Σεπτεμβρίου 1907

Διημερεύομεν εἰς τὸ χωρίον Σκότσιβο ἀναμένοντες τὸν ἐκ Μπάτς ἔμπιστον. Τούτου ἀφικθέντος περὶ τὴν ἐσπέραν ἐκανονίσθησαν ἅπασαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς εἰς τὸ χωρίον Μπάτς ἐπιχειρήσεως. Συγχρόνως ὄμως ἀφίκετο ἐκ τοῦ χωρίου Μπρότ μέλος τῆς ἐκεῖ ἐθνικῆς ἐπιτροπῆς, ὅπερ ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὅτι τουρκικὸς Στρατὸς ἐξῆλθεν ἐκ Μοναστηρίου πρὸς καταδιώξιν ἡμῶν. Ἀνοβληθείσης ἕνεκα τούτου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιχειρήσεως ἀνεχώρησαμεν ἐντεῦθεν τὴν 23ην ὥραν καὶ διηυθύνθημεν πρὸς τὸ Πετάλιον, συγχρόνως δὲ τὸ ὑπὸ τὸν ὀπλαρχηγὸν Καρφῆν τμήμα διετάχθη νὰ μεταβῇ πρὸς τὰ νότια χωρία τῆς περιφέρειας μας.

13—30 Σεπτεμβρίου 1907

Τὸ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ ὑπόλοιπον τοῦ Σώματος διημέρευσε τὴν 13ην Σεπτεμβρίου εἰς Πετάλιον. Ἐντεῦθεν ὁ ἀρχηγὸς δι' ἔμπιστον ἀτόμου ἐπεμψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βοεβόδαν Νάϊδον ἐκ Κορνισσόβου προτείνων αὐτῷ νὰ προσέλθῃ καὶ συνεργασθῆ μετ' ἡμῶν ὑπισχυόμενος ἀξιώματα καὶ ὕλικὰς ἀμοιβὰς. Ἐπεμψεν ἐπίσης πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Κορνισσόβου ἐπαναληπτικὴν ἐπιστολὴν, διότι ἐπὶ τῆς πρώτης λόγῳ τῆς καταδιώξεως δὲν ἐλήφθη ἀπάντησις, δι' ἣς προσεκάλει τούτους νὰ δηλώσωσιν ὅτι ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, συνίστα δὲ συνάμα αὐτοῖς νὰ πείσωσι καὶ τὸν Βοεβόδαν Νάϊδον νὰ συνεργασθῆ μετ' ἡμῶν.

Ἐτέραν ἐπιστολὴν ἐπεμψεν πρὸς τοὺς κατοίκους Σετίνης συνιστῶν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐμμείνωσιν πιστοὶ εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν, νὰ μὴ δέχωνται, οὔτε νὰ τροφοδοτῶσι τοὺς Βουλγάρους, νὰ ἐνεργήσωσι παρὰ ταῖς Τουρκικαῖς ἀρχαῖς ν' ἀποσυρθῆ τὸ ἐκεῖ σταθμεῖον τμήμα Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ νὰ προσέλθωσι παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τρεῖς ἐκ τῶν κατοίκων, ἵνα ἐν συνεννοήσει μετὰ τούτων κανονίσθωσι τὰ τοῦ χωρίου των ζητήματα. Ἐν τέλει ὑπέσχετο ὅτι θὰ κατέβαλλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς προστασίαν αὐτῶν ἀπὸ πάσης παρ' οἰουδήποτε ἐνοχλήσεως.

Περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς 13ης Σεπτεμβρίου τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τμήμα διηυθύνθη πρὸς Βουδιμέρτσι, ὅπου συνηντήθη μετὰ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Κατσίγαρη.

Τὴν 16ην ὥραν τῆς 14ης Σεπτεμβρίου εἰ-

δοποιήθημεν ότι τμήμα Στρατού κατερχόμενον ἐκ τῶν Καλυβίων Σαλτουγιάννη ἀπέειχε τοῦ χωρίου περὶ τὰ 100 μέτρα. Ἐνεκα τούτου ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Σώματος Κατοίγαρη ἐξήλθομεν τοῦ χωρίου καταφυγόντες εἰς ἀσφαλές μέρος.

Ἐπὶ 17 ἡμέρας παρεμεινάμεν ἀπρακτοὶ καὶ κρυπτόμενοι καταλλήλως, καθόσον τμήματα τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐξεληθόντα ἐξ Ἐδέσσης, Φλωρίνης, Μοναστηρίου καὶ Περαλέπε περιπόλουσαν καὶ ἠρεύων καθ' ὅλον τὸ ἄνω χρονικὸν διάστημα πρὸς ἀνακάλυψιν ἡμῶν.

Ὁ ὄπλαρχηγὸς Καρφῆς μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τμήματος ἀναχωρήσας ἐκ Σκότσιβρι τὴν ἐσπέραν τῆς 12ης Σβρίου διηυθύνθη πρὸς τὰ νότια χωρία τῆς δικαιοδοσίας μας.

Οὗτος τὴν ἐσπέραν τῆς 13ης Σβρίου, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Βοεβόδας Τάντζε εὐρίσκειτο εἰς τὸ χωρίον του Σόβιτις ἐντὸς τῆς οἰκίας του εἰσῆλθε μετὰ τοῦ τμήματος του καὶ ἀφοῦ περιεκύκλωσε τὴν οἰκίαν του προσεκάλεσε τοῦτον νὰ παραδοθῇ. Οὗτος ὅμως ἀπήντησε διὰ πυροβολισμῶν ἐκ τῆς οἰκίας του, ταυτοχρόνως δὲ ἐκ τῶν ἄλλων οἰκῶν προσέβαλον τοὺς ἡμετέρους διὰ σφοδροῦ πυρός, εἰς ὃ οὔτοι ἀπήντησαν, εὐρέθησαν ὅμως εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν καθόσον μετ' ὀλίγον καταφύσαν ἐνισχύσεις τῶν χωρικῶν ἐκ Βουλγάρων καὶ Ρουμάνων τοῦ χωρίου Παπαδιάς, ὁποῦτε ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ χωρίου μετὰ συμπλοκὴν διαρκέσαν ἐπὶ δύο ἡμέρας.

Ἀποτέλεσμα τῆς συμπλοκῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ φόνος τῶν ἡμετέρων ὀπλιτῶν Παπαδοπούλου Δ. καὶ Θανοπούλου Γ. καὶ ὁ τραυματισμὸς τοῦ ὀπλίτου Βουλγαρικῆς εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ὁ τραυματισμὸς τριῶν Βουλγάρων καὶ ἡ πυρπόλησις δύο οἰκιῶν, ἐξ ὧν οὔτοι ἐβαλλον κατὰ τῶν ἡμετέρων. Ἄν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τούτων ἐκάθισαν Βούλγαροι καὶ πόσοι δὲν ἠδινῆθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν. Μετὰ ταῦτα τὸ τμήμα τοῦτο ἔσπευσε καὶ ἠνώθη μετὰ τοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν τμήματος, λόγῳ τῆς ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ γιγνομένης γενικῆς καταδίωξης περὶ ἧς ἐξεθέσαμεν ἥδη.

Ὁ ἀρχηγὸς διὰ τῆς ἐκθέσεώς του πρὸς τὸ Κέντρον Μοναστηρίου τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸν μῆνα Σβρίου 1907 ὑπέβαλε τὴν γνώμην, ὅτι διὰ νὰ κερδίσωμεν ἕδαφος εἰς τὰ νότια χωρία εἶδει νὰ κτυπηθῇ καὶ τιμωρηθῇ αὐστηρῶς τὸ χωρίον Παπαδιάς διότι κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου ἐξήρχοντο πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ, χρησιμοποιούμενοι ὡς ὄδηγοι, καὶ διότι τὸ χωρίον τοῦτο ἦτο τὸ κέντρον τῶν Βουλγάρων, μετ' ὧν συνεργάζοντο καὶ οἱ Ρουμῶνοι, καὶ ὅτι εἶδει νὰ συνεισθῇ καὶ τὸ χωρίον Σόβιτις. Τὸ Κέντρον Μοναστηρίου ἐξουσιοδότησε τὸν ἀρχηγὸν νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τῆς Παπαδιάς, ὅτι οὗτος ἔκρινε σκόπιμον, συνέστησε δὲ αὐτῷ νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐκκαθαρίσῃ καὶ τὸ χωρίον Σόβιτις ἀπὸ τὰ ἀντιρῶντα εἰς τὸν ἀγῶνα ἡμῶν πρὸ-

σσω. Ἐν τέλει τὸ Κέντρον Μοναστηρίου ἔγραψεν, ὅτι ὁποσοῦν ἐπρέπε νὰ δοθῇ ἕν ἰσχυρὸν κτύπημα κατὰ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες εἶχον θέσειαν τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν περιφέρειαν Πρέσπας.

Ἄλλα καὶ εἰς τὰ βόρεια χωρία τῆς δικαιοδοσίας μας, ἀτινα ἐσχάτως εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὰ πάτρια, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Βρόντια ἢ κατὰστασις παρουσιάζετο οὐκ εὐχάριστος. Ἐκ τούτων μόνον τὸ Σελομανάστηρο ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ τελείως ἡμέτερον τμήμα. Τὰ λοιπὰ χωρία εἶχον ἐγκοιταλειφθῆ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουλίον, ἀφ' ἧς ὁ Βρόντιας εἶχε συμπλακῆ μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐν Πολιτοσίτῃ, οὐδέποτε ἔκτοτε ἀναφανέντος ἐκεῖ σώματος ἡμετέρου λόγῳ τῆς ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ γενομένης καταδίωξης.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ σώματος Βρόντια ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας ἀπέσπασεν εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν χωρίων τούτων τμήμα ὑπὸ τὸν ὄπλαρχηγὸν Περίκην, τοῦτο ὅμως ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκείθῃ εἰς αὐτὰ χωρία κατόπιν νὰ καταδοθῇ εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχάς.

Τούτου ἐνεκεν ὁ ἀρχηγὸς ἐθεώρησε ἀναγκασιότιν τὴν παρουσίαν ἐκεῖ τῶν ὄπλαρχηγῶν Τοίττου καὶ Μπριάνη, οἵτινες εἶχον ἀναχωρησάσθαι εἰς τὸ βοιωτικὸν μετὰ τοῦ Βρόντια καὶ οἵτινες, ἐνίοτοι οὔντες, εἶχον μεγάλας συμπαθείας καὶ ἐπαφελῶς ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὴν συγκράτησιν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τῶν ἐν λόγῳ χωρίων. Ἐνεκα τούτου ἐζητήθη διὰ τοῦ κέντρον Μοναστηρίου τὴν ταχίστην ἐπάνοδον τούτων μετὰ 15 τοῦλάχιστον ἀνδρῶν. Ἡ ταχίστη ἐπάνοδος τούτων ἐπεβάλλετο, ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῶν ἀνωτέρων λόγων, καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τοῦ ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ σώματος κατὰ Νοέμβριον μῆνα συνεπλήρουν ἑξαμηνον ὑπηρεσίαν καὶ εἶχον δηλώσει ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἐπανέλθωσι εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὁποῦτε ἡ δύναμις τοῦ σώματος θὰ ἠλαττοῦτο μέχρι σημείου ὥστε τοῦτο νὰ εἶνε ἀνεπαρκὲς διὰ τόσον μεγάλην περιφέρειαν.

Ὀκτώβριος 1907

Ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη τὰ ἐκ διαφορῶν κέντρον ἐξεληθόντα στρατιωτικὰ τμήματα πρὸς καταδίωξιν ἡμῶν περιπόλουσαν καὶ ἠρεύων καθ' ἄσπασαν τὴν περιφέρειαν τοῦ σώματος ἐπὶ 17 ἡμέρας, καθ' ἧς τὸ σῶμα, ὑποχρεωμένον ὄν ν' ἀποφεύγῃ τὴν μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ συμπλοκὴν, ἔμεινεν ἐντελῶς ἀπρακτόν.

Ἀμα ὡς τὰ διάφορα τμήματα στρατοῦ ἀπεχώρησαν ἐπανελθόντα εἰς τὰς ἕδρας του, ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ χωρίου Παπαδιάς πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀντενεργούντων εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς κατοίκων αὐτῶν, οἵτινες κατὰ τὴν κατὰ τοῦ χωρίου Σόβιτις ἐπίθεσιν τοῦ τμήματος Καρφῆ ἔσπευσαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Βουλγάρων. Τὴν ἐν λόγῳ ἐπιχείρησιν ὁ ἀρχηγὸς ἔκρινε σκόπιμον νὰ ἐνεργήσῃ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ

τοῦ ἀνεξαρτήτως δρώοντος ἐν Μοριχόβη σώματος τοῦ ἀρχηγοῦ Κατσιόγαρη, τὸ μὲν διότι εἰς τὰ πλησίον τοῦ χωρίου τούτου χωρία ἐστάθμευον τμήματα στρατοῦ, ἧτοι εἰς Σήτιαν 25 ἀνδρες καὶ εἰς Βοστάριαν λόχος τουρκικοῦ στρατοῦ, μετ' ὧν ἦτο πιθανὸν νὰ συμπλακῇ τὸ δὲ διότι οἱ κάτοικοι τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου εἶσαν ἐφωδιασμένοι διὰ 15 περίπου τυφεκίων.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 6ης 8)βρίου ἀμφότερα τὰ σώματα [Γκούρα καὶ Κατσιόγαρη] ἐξεκίνησαν ἐκ Βουδιμηρσιίου, ἀφίχθοντα δὲ εἰς τὴν θέσιν Κονιόρικα παρεμειναν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς 7ης 8)βρίου.

Τὴν πρωΐαν τῆς 8ης 8)βρίου ἐνῶ διημέρευον εἰς τὴν θέσιν βορείως τοῦ χωρίου Σόβιτις εἶδον πλησίον αὐτοῦ χωρικοὺς μεταβαίνοντας νὰ κόψωσι ξύλα ἐκ τοῦ ἐκεῖ δάσους. Τούτους συνέλεβον καὶ κατόπιν ἐξετάσεως πεισιθένης ἀμφότεροι οἱ ἀρχηγοὶ ὅτι ἐννέα ἐξ αὐτῶν ἦσαν πρεῦχοντες τοῦ ἀνωτέρω χωρίου, ἐκ τῶν μᾶλλον δρώοντων σχισματικῶς, οἵτινες παντοιοτρόπως ἀντιετήρουν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν Ἑλληνικῶν σωματίων, ἀποτρέποντες καὶ τοὺς λοιποὺς κατοίκους νὰ ἐπανέλθωσι εἰς τὰ πάτρια, κατεδίκασαν αὐτοὺς εἰς θάνατον, τῆς πρωΐης ἐκτελεθείσης ἀμέσως.

Τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀμφότερα τὰ σώματα διηυθύνθησαν πρὸς τὸ χωρίον Παπαδιά. Ἀμα ὡς ἐπλησίωσαν εἰς τοῦτο οἱ ἀρχηγοὶ ἐποσθεύθησαν εἰς καταλλήλους ἔξωθεν τοῦ χωρίου θέσεις τμήματα μετὰ τὴν ἐντολὴν ν' ἀποκρούσωσιν καὶ ματαιώσωσιν ἐνδεχομένην ἐπέμβασιν τουρκικοῦ στρατοῦ ἐκ τῶν χωρίων Σήτιαν Βοσάριανη καὶ τῶν Καλυβίων Φαρμάκη, ἣ ἐνίσχυσιν ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ χωρίου Σόβιτις ἢ ἄλλου καθορίσαντες συνάμα καὶ τὰ τμήματα αὐτὰ θὰ εἰσῆρχοντο εἰς τὸ χωρίον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχηγῶν.

Συνήντησαν ὅμως μεγάλην ἀντίστασιν, καθόσον ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, οἱ κάτοικοι ἦσαν ἐφωδιασμένοι ἐ' ὄπλων. Μ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν κατωρθώθη ἡ πυρπόλησις 12 οἰκιῶν. Τὰ τμήματα τῶν ὄπλαρχηγῶν Τερτίκα Χ. καὶ Ζώη Ἄντ. ἀντέστησαν ἐρρωμένως εἰς τοὺς ἐπεληθόντας εἰς ἐνίσχυσιν τῶν χωρικῶν βουλγάρους ἐκ Σόβιτις καὶ Ρουμάνους ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ χωρίου Παπαδιάς.

Περὶ τὴν 2αν ὥραν τῆς 9ης 8)βρίου ἀμφότερα τὰ σώματα συγκεντρωθέντα ἀνεχώρησαν ἀνευ ἀπολειῶν καὶ διημέρευσαν εἰς τὴν θέσιν Τζήμα Καλύβια. Τὴν ἐσπέραν ἀμφότερα τὰ σώματα ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν καὶ μετέβησαν εἰς τὰ περὶ τὰ Καλύβια Σαλτουγιάννη δάση, ὅπου παρέμειναν ἐπ' ἀρχετὰς ἡμέρας, ἵν' ἀποφύγωσιν τὴν καταδίωξιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν μετὰ τὰ γεγονότα τῆς 8ης 8)βρίου.

Τὴν 14ην 8)βρίου τελουμένης πανηγύρεως εἰς τὸ χωρίον Μπήτσιστα εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ κατόπιν προδοσίας βουλγαρικῆς συμμορίας καὶ συνέλαβεν τοὺς ἀποτελούντας τὴν Ἑθνικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ χωρίου Πολτισίτης, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Μπριάνη καὶ τινά μοναχὸν οὗς καὶ ἐφόνευσαν, πλὴν τοῦ μοναχοῦ, ἔξωθεν τοῦ χωρίου. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἐφρονεῦθη ὑπὸ τῶν βουλγάρων καὶ ὁ πάρεδρος τοῦ χωρίου Πορτισίτης, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι περιεποιήθη ἡμέτερον τμήμα εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον.

Εἰς ἐκδίκησιν διὰ τὰς ἀνωτέρω πράξεις τῶν βουλγάρων καὶ ἵνα τρομοκρατήσῃ τὰ σχισματικὰ χωρία ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐνδرون παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Ἐριγῶνος (Τσέρνα) ἐξ ἧς διήρχοντο οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βιτώλισται μεταβαίνοντες εἰς Περαλέπε ἐκάστην Παρασκευίην, ἡμέραν ἑβδομαδιαίας ἀγορᾶς καὶ νὰ συλλάβῃ καὶ φονεύσῃ ἐκ τούτων τοὺς μᾶλλον ἐξέχοντας καὶ φανατικοὺς ὀταδοῦς τῆς βουλγαρικῆς ἰδέας.

Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1907

Τὴν 1ην Ν)βρίου καὶ περὶ ὥραν 3ην τὸ σῶμα ἐξεκίνησεν ἐκ Σελομανάστηρο ἵνα ἐγκαταστήσῃ τὴν ἐν λόγῳ ἐνέδραν. Ταυτοχρόνως ὅμως ἀγγελιοφόρος ἦλθεν ἐκ Ζόβικ μοι ἀνήγγειλεν ὅτι τμήματα τουρκικοῦ Στρατοῦ εἶχον ἀφίχθῃ εἰς Μαύροβον καὶ Ριάπες. Κατόπιν τούτου ὁ ἀρχηγὸς ἠναγκάσθη ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐν λόγῳ ἐπιχείρησιν.

Τὴν 8ην Ν)βρίου καὶ περὶ ὥραν 4,30 τὸ σῶμα ἐγκατέστησε τὴν προαποφασισθεῖσαν ἐνέδραν, τοποθετήσαν τμήματα εἰς διαφοροὺς καταλλήλους περὶ τὴν γέφυραν θέσεις καὶ ἀνέμενε μέχρι τῆς 8,30 ὥρας, καθ' ἣν ἐφωτισθέντος τουρκικοῦ στρατοῦ, εἰδοποιηθέντος ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν πλησίον σχισματικῶν χωρίων, ὁ ἀρχηγὸς διέταξε τὴν συγκέντρωσιν τῶν τμημάτων καὶ ἀποχώρησιν. Τοῦτο ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ πράξῃ διότι εἰς τὰ ἐκεῖ πλησίον χωρία ἐστάθμευον τμήματα τουρκικοῦ στρατοῦ, ἧτοι εἰς Δούνια λόχος ἐξ 150 ἀνδρῶν, εἰς Ψανίσταν 30 ἀνδρες καὶ εἰς Βιτώλισται λόχος ἐξ 150 ἀνδρῶν αὐτὰ ἀπαντα ἠδύνατο νὰ φθάσωσιν ἐκεῖ ἐντὸς δύο τὸ πολὺ ὥρων, ὁποῦτε ἡ θέσις τοῦ σώματος θὰ ἦτο πολὺ δύσκολος. Ἐν τῶν τμημάτων τοῦ σώματος ἀποχωροῦν εἶδεν εἰς ἀπόστασιν δύο περίπου χιλιομέτρων περὶ τοὺς 80 χωρικοὺς νὰ φορτώνουν τὰ ζῶα τῶν κατόπιν τῶν πυροβολισμῶν, δύο δὲ χωρικοὺς πλησιάσαντας συνέλαβε ἵνα τοὺς ὀδηγήσῃ ἐνώπιον τοῦ ἀρχηγοῦ, λόγῳ ὅμως τῆς προσεγγίσεως τοῦ Στρατοῦ ὅστις ἐβαλλε κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ τμήματος ἐφόνευσε τοὺς τοὺς κατὰλαβὸν καταλλήλους θέσεις ἡμῖνεντο κατὰ τοῦ Στρατοῦ. Ὁ ἀρχηγὸς ἀκούσας τοὺς πυροβολισμοὺς διέταξε τμήμα ἐκ 10 ἀνδρῶν ὅπως σπεύσῃ καὶ ἐνίσχυσῃ τὸ συμπλακὲν

τμήμα καὶ ὑποβοηθήσῃ τὴν ὑποχώρησιν τούτου, τοῦ θ' ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ συμπλοκὴ ἐγενικεύθη, τὸ δὲ σῶμα κατόρθωσε νὰ διαφύγῃ ἀνευ ἀπολειῶν καταφυγὸν εἰς ἀσφαλές μέρος.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 8)βρίου νέος ἐχθρὸς εἶχεν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ σῶμα, ὃν ἦτο ὑποχρεωμένον ν' ἀντιμετωπίσῃ, ὁ χειμῶν. Τὸ σῶμα ἦτο ὑποχρεωμένον ὑπὸ δριμύτατον ψύχος, βροχῆν, χιόνια πάχνην νὰ διαμείνῃ νυχθημερῶν εἰς τὸ ὑπαίθριον, καθ' ὃ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων τῆς περιφέρειας τοῦ ἐστάθμευον τμήματος τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅπου δὲ τυχὸν δὲν ἐστάθμευε τοιοῦτον ἠδύνατο νὰ καταφθάσῃ ἐξ ἄλλου χωρίου τὸ πολὺ ἐντὸς μιᾶς ὥρας. Καὶ ὑπῆρχον μὲν κρύπται τινὲς εἰς τινά τῶν χωρίων, ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἦσαν κατάλληλοι διὰ παρατεταμένων ἐν αὐταῖς διαμονῆν τῶν ἀνδρῶν.

Ἐνεκα τούτου ὁ ἀρχηγὸς ἐμερίμνησε διὰ τὴν κατασκευὴν καλυβῶν εἰς καταλλήλους θέσεις ἐντὸς χαράδρας, ὅπου ἀπὸ τῆς 12ης μέχρι τῆς 20ης Ν)βρίου ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ νέος ἐχθρὸς ἐνεφανίσθη. Ἡ χιὼν ἀνελθοῦσα εἰς ὕψος ἐνὸς περίπου μέτρου τὰ μάλα ἐδυσχέρανε τὴν τροφοδοσίαν τοῦ σώματος καθόσον ὁ στρατὸς ἐκ τῶν ἰχνῶν, αὐτὰ θὰ ἄφρινον οἱ τροφῶδοται βαδίζοντας ἐπὶ τῆς χιόνος, ἠδύνατο νὰ ὀδηγηθῇ καὶ ν' ἀνεύρῃ τοῦτο.

Ἐνεκα τούτου ὁ ἀρχηγὸς ἠναγκάσθη ν' ἀναθέσῃ τὴν τροφοδοσίαν τοῦ σώματος εἰς ἕν μόνον ἄτομον, τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ πλησίον τῶν καλυβίων ὑδροποιόνου, ὃν ὑπεχρέωσε ν' ἀκολουθῇ κατὰ τὴν μετὰβασιν καὶ ἐπάνοδον τῶν ροῦν τῆς χαράδρας καὶ νὰ βαδίξῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἵνα μὴ μένωσιν ἴχνη ἀπὸ τὰ ἐπὶ τῆς χιόνος πατήματα, ὅπερ θὰ συνέβαιναν ἂν ἐβαδίξεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Αἱ κατανοδοὶ τῶν καλυβῶν εἶχον φραγθῆ τελείως ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ ὁ καταπὸς ἐκ τῶν πυρῶν οὐδαμῶς εὗρεσκε διέξοδον, καὶ ἕνεκα τούτου οἱ ἄνδρες ἠναγκάσθησαν νὰ παραμείνωσιν ἐξηλωμένοι καὶ νὰ τρώγωσι μάλιστα ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς, διὰ ν' ἀποφεύγωσι κατὰ τὴν ἐκ τοῦ κανοῦ ἐνόχλησιν.

Τοιαῦτα ἦσαν αἱ συνθήκαι, ὑφ' ἧς διεξήγετο ὁ σκληρὸς καὶ τραχὺς ἐκεῖνος ἀγῶν. Καὶ ὅμως αἱ διεξαγαγόντες τοῦτον ἐγκατελείφθησαν καὶ περιφρονήθησαν τελείως ὑπὸ τῆς πολιτείας, οὐδεμίαν λαβοῦσας μέχρι τοῦδε μέριμναν διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτῶν ἀμοιβὴν.

Περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου ὁ ἀρχηγὸς προσεβλήθη ὑπὸ νόσου, ἐξ ἧς ἡ θεραπεία του ἦτο ἀδύνατος ἐν Μοριχόβη. Ἐνεκα τούτου ἐξήτησε καὶ τῷ ἐπεγράθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀνεχώρησε δὲ ἐκ Μοριχόβου μετὰ τοῦ σώματος του τὴν 9ην Δεκεμβρίου ἀντικαταστάθεις ὑπὸ τοῦ ἐκ Μπετίσιτῃ καταγομένου ὄπλαρχηγοῦ Σιόικου, ὃν ἐνίσχυσε καὶ δι' ἑννέα ἐκ τῶν ἀνδρῶν του, δη-

λωσάντων ὅτι ἐπεθύμουν νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα.

Τὸ σῶμα ἀκολούθησαν τὴν διὰ Μπαχόβου, Ναούσσης καὶ ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὀλύμπου ὁδοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν 24 Δ)βρίου 1907.

Λάρισα Φεβρουάριος 1930.

Σ. ΑΚΡΙΒΟΣ

Συν)ρχης ἐν ἀποστρατείᾳ

ΤΕΛΟΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πρὸς τὰ μέλη τῆς ὀργανώσεώς μας τοῦ τε Κέντρου καὶ τῶν τριάκοντα πέντε παραρτημάτων αὐτῆς,

Παρακαλοῦνται

1) ὅπως ἐγγρασοῦν συνδρομηταὶ εἰς τὸ ἐκδιδομένον πλέον περιοδικὸν μας πάντα τὰ μέλη καὶ ὑποστηρίξουν αὐτὸ ὡς ἴδιον ἔργον μετ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς γενναίας ψυχῆς των.

2) Ὅπως ἀποστείλουν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ ἀλλόθῃ κατέξρηκτοῦμένα γεγονότα, τῶν ὁποίων ἢ οἱ ἴδιοι ὑπῆρξαν δημιουργοὶ ἢ παρ' ἄλλων ἔμαθον αὐτὰ, πρὸς δημοσίευσιν αὐτῶν ὡς σελίδων τῆς ἱστορίας τοῦ Μακεδ. ἀγῶνος.

3) Ὅπως ὁσοῦτων Μακεδονομάχων ἐπιθυμοῦν νὰ ἔδωκαν δημοσιευομένην τὴν εἰκόνα τῶν ἀποστειλῶν μίαν φωτογραφίαν των μετὰ τὴν στολὴν τοῦ Μακεδονομάχου καὶ 200 δραχ. διὰ τὴν δαπάνην τῆς κατασκευῆς τοῦ κλισιέ, τὸ ὅποσον θὰ τοῖς ἐπιστραφῇ μετὰ τῆς φωτογραφίας μετὰ τὴν δημοσίευσιν.

Ὅτι μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἀπευθύνωμεν τὴν ἀνωτέρω παράκλησιν μας καὶ πρὸς τὰ ἐπιτίμια μέλη τῆς ὀργανώσεώς μας, τὸσον ὡς πρὸς τὴν ὑποστηρίξιν τοῦ περιοδικοῦ, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν γεγονότων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος.

[Ἐκ τῆς διεύθυνσεως]

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ἡ παρούσα πραγματεία δὲν προτίθει τινὰ νὰ παράσχη εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀναγνώστας τοῦ «Μακεδονικοῦ ἀγῶνος» τὴν γεωγραφικὴν, ἱστορικὴν, ἐθνογραφικὴν, γλωσσολογικὴν, ἐμπορικὴν καὶ ἄλλην παρομοίαν ἀποψιν τῆς πόλεως Μοναστηρίου τοῦτο ἄλλοις δέδοται, — ἀλλὰ ἀπὸ πεπιωπῆς νὰ σκιαγραφήσῃ ἀμυδρῶς πὺς τὸ τηλαυγὲς πρόσωπον, ὅπερ τὸσον ἐπιτυχῶς διεδραμάτισεν ἡ Μακεδονικὴ αὕτη Ἀκρόπολις κατὰ τὸν Ἐθνικὸν ἀγῶνα καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἐπακολούθησαντα σπουδαία γεγονότα, ὧν ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις προκαλεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη τὴν προσοχὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Πρὸ παντός, συναισθανόμενος ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι, ὅσα καὶ ἂν εἴπῃ ὁ ἀδέξιός κάλαμός μου, δὲν θὰ δυνηθῇ ποτὲ νὰ παραστήσῃ πλήρη καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ ἀκραιφνούς πατριωτισμοῦ, ὅψ' οὐ ἦγοντο οἱ προσάπται τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος Μοναστηριώται καὶ λοιποὶ Μακεδόνας, οὐδὲ νὰ παράσχη πλήρως τὸ μέτρον τῆς εὐεργετικῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἔσχεν ὁ εὐθαρσῆς αὐτῶν ἀγὼν ἐφ' ὅλης τῆς Μακεδονίας ἀπὸ ἐθνικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως, ἐπικαλοῦμαι μετὰ τὴν συγγνώμην ἐκ μέρους τῶν ἠρωϊκῶς πεσόντων ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ τούτου προμαχῶνος ἐνδόξων ἐθνομαρτύρων, καὶ τὴν εὐμενῆ κρίσιν τῶν εὐγενῶν ἀναγνωστῶν. Εἰς πᾶσαν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ μεταβολὴν τοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος ὁ φιλόσοφος καὶ ἐρευνητικὸς ὀφθαλμὸς διαβλέπει πρὸς τοῖς ἄλλοις δύο τινὰ, ἅτινα ἀποτελοῦσι τοὺς οὐσιώδεις παράγοντας, ἀνευ τῶν ὁποίων ἀστοχεῖ καὶ ναυαγεῖ πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ ἀποκατάστασιν τῶν παρὰ τὸ δίκαιον πεπραγμένων. Τὰ δύο ταῦτα εἶναι ἡ ἐμφάνισις ἐν τῇ ἐθνικῇ κοινότητι τῶν καταλλήλων προσώπων, πεποικισμένων μὲ ἐξοχὸν σύλληψιν ἰδεῶν καὶ σιδηρὰν θέλησιν, καὶ ἡ κατάλληλος ἐκλογὴ τῶν ὀργάνων, καὶ πρὸ παντός τοῦ τόπου, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ὕλικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐξέλιξιν καὶ ἐλευθέραν δράσιν καὶ ἐξάσκησιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ μεγαλεπήθλου νοῦ καὶ τῆς μεγαλοεργῆς ψυχῆς. Πρὸς εἰσπεστέραν ἐκδήλωσιν τοῦ πράγματος ἐπιτραπήτω μοι ἡ χρῆσις μιᾶς εἰκονικῆς παρομοιώσεως ὅπως δηλαδὴ πρὸς παραγωγὴν ἐνὸς οἰουδήποτε φυτοῦ, πλὴν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν καὶ τοῦ ὑγιούς σπόρου, ἅτινα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐκκόλαψιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ κατάλληλος γῆ, τὰ συστατικὰ τῆς ὁποίας δίδουσι τὴν ἐξάνθησιν καὶ τὴν ἐκκάρπωσιν εἰς αὐτό, τοιουτοτρόπως πρὸς ἀποκατάστασιν ἐνὸς τόπου, στένοντος ὑπὸ ξένον ζυγόν, πλὴν τοῦ δεξιῦ νοῦ, δυνάμενου νὰ συλλάβῃ τὸ σχέδιον τῆς ἀπελευ-

θέρωσως, καὶ τῶν δεξιῶν συνεργατῶν τυγχάνει ἀπαραίτητος καὶ ὁ κατάλληλος τόπος, ὅστις νὰ παρέχῃ πάντα τὰ στοιχεῖα πρὸς ἐλευθέραν γονιμοποίησιν, καὶ ἀνάπτυξιν τῶν πατριωτικῶν ἰδεῶν, καὶ ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τῶν ἀπελευθερωτικῶν σχεδίων καὶ μεγαλοφυῶν γραμμῶν.

Ὅταν πρὸ δωδεκαετίας καὶ πλέον ἀνεψάνησαν εἰς τὸν ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν ὄριζοντα τὰ προνομιούχα ἐκείνα πνεύματα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀειμνήστου Παύλου Μελά, οὐ αἰωνία ἡ μνήμη, ἅτινα ἀδιάφορα πρὸς πᾶσαν τρυφήν καὶ ἡδυπάθειαν τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς τάξεώς των, ἔνα καὶ μόνον ἔτρεφον διακατῆ πόθον, νὰ ἴδωσι τὴν Ἑλλάδα ἀναγεννωμένην ἐν τῷ βαπτίσματι τῶν αἱμάτων, καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ἀτέραμνον τῆς δουλείας ζυγὸν στένοντα φιλόστοργα τέκνα αὐτῆς ἐλευθέρᾳ περισφιγγόμενα εἰς τὴν ζεῖδωρον καὶ θαλαπερὰν ἀγκάλην αὐτῆς, ὡς τόπον τῆς ἐνσαρκώσεως τῶν ἰδανικῶν πόθων καὶ ἀπελευθερωτικῶν ἰδεῶν αὐτῶν, ἐξέλεξαν τὸ περίπυστον καὶ κλεινὸν Μοναστήριον, ὅπερ ἔκτοτε ἀπέβη τὸν κέντρον καὶ ὁ ἀκατάλυτος προμαχὼν ὁλῆς τῆς ἐθνικῆς δράσεως κατὰ τὸν ἐνδοξότατον Μακεδονικὸν ἀγῶνα. Καὶ δὲν εἶχον ἄδικον. Τὸ Μοναστήριον οὐ μόνον ὡς τοποθεσία ἀπὸ στρατηγικῆς καὶ πολεμικῆς ἀπόψεως ἐνεχει πάντα τὰ φυσικὰ προχώματα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἐπιδρομέως ἐχθροῦ καὶ ἐπιβούλου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν κληρονομίας ὑπονομευτοῦ, διὰ καὶ λιαν δίκαιως χαρακτηρίζεται ὡς καρδίᾳ τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ καὶ ὡς πόλις ἠδμοῖρας: πάν τῶν ἐκείνων τῶν στοιχείων καὶ τῶν παραγόντων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐκκόλαψιν τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν καὶ τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν ἐθνικῶν σχεδίων καὶ μεγαλοεργῶν σκοπῶν. Ἐκτοτε τὸ Μοναστήριον, τῶς ἀπόμακρον καὶ ἀγνωστον εἰς πολλοὺς, ἀπέβη ἡ περιώνυμος ἐκείνη ἐθνικὴ σκοπιά, ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ὁποίας ὁ τηλεσκοπὸς καὶ ἀέτιος ὀφθαλμὸς περιεσκόπει πάντας τοὺς προμάχους τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, ὧν τὰ περιφανῆ κατορθώματα καὶ τὰ ἐνδοξα ἀγωνίσματα εἰς αὐτοὺς μὲν προσεπόριζον τὰ εὐωδέστερα τῶν ἀνθῶν διὰ τὸν αἰθαλῆ φωτιστέφανόν των, εἰς δὲ τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν ἐσκόρπιζον τὸν ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν δικαίαν ἐγκαύχησιν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμὸν καὶ τοὺς ἐνθουσιώδεις παλμούς τῆς ἐθνικῆς ἐξάρσεως, ἥτις καταλάμβανεν ἐκάστοτε σύμπαντας τοὺς Μοναστηριώτας, δούκις ἐνωτίζοντο ἐν ἐκ τῶν κλεινῶν κατορθωμάτων τῶν ἐθνικῶν ἐκείνων ἠρώων, ὧν τὸ κλέος καὶ ἡ φήμη, ἀπὸ στόματον εἰς στόμα μεταδιδόμενη, διεσέδευε μέχρι τῶν ἐγκαύτων τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς τοῦ Μοναστηριώτου, ἥτις ἀνέδιδε τὸν δι-

καιον λιβανωτὸν εἰς τοὺς πρωτεργάτας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ ἀναγεννήσεως. Τὰ ὄνόματα Παῦλος Μελάς, Βάρδας, Μακρῆς, Καραβίτης, Καλομενόπουλος, Ἄγρας, Βολάνης, Γρότας κ.τ.λ. ἀκούόμενα, ἠλέκτριζον δίκην ἠλεκτρικοῦ σπινθήρος τὴν ψυχὴν παντὸς Μοναστηριώτου εἰς τόσον βαθμὸν, ὥστε πᾶν ἄλλο μέλημα καὶ πᾶσα ἐνασχόλησις νὰ τίθηται ἐν μοῖρᾳ καρὸς ἀπέναντι τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, Ὅντως τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα υἰοθετήσαντες οἱ Μοναστηριώται διεξήγαγον εὐθαρσῶς, μένεα πένοντες κατὰ τῶν ὑπόυλων καὶ καταχθονίων ἐχθρῶν, ὑπονομευτῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως καὶ τῶν ἐθνικῶν δικαίων ἐπὶ τῆς χώρας, ἧς καὶ μόνον τὸ ὄνομα ἦρκει νὰ διεγείρῃ θύελλαν ὀλην ἐθνικῶν παλμῶν εἰς τὰ εὐγενῆ στήθη παντὸς ἀκραιφνοῦς Ἑλληνο-.

Μίαν ἐαρινὴν πρωΐαν πρὶν ἢ ἡ ῥοδοδάκτυλος ἥλιος φωσφόρος ἀνατελεῖ, τῆς ἠριγενοῦς αὔρας ἐπὶ τῶν αἱματοβαφῶν Μακεδονικῶν ὀρέων διασκορπιζούσης τὴν φήμην ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν μιᾶς περιφανοῦς νίκης τῶν ἡμετέρων ὑπερασπιστῶν τῆς ἐθνικῆς δόξης καὶ τιμῆς, ἣτο αὐτόχρομα ἐθνικῆ ἀπόλαυσις νὰ ἀτενίσῃ κανεὶς τότε ἀντιμέτωπος τὴν χαρωπὴν καὶ γελόεσσαν ὄψιν τοῦ Μοναστηριώτου. Ἐπὶ τοῦ ὑπερφάνου μετώπου του, ὡς εἰς διαφανῆ καθρέπτην ἀπεκατοπτρίζετο ὀλη ἡ χαρὰ τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς τῆς, εἰς τοὺς ὄξεις ὀφθαλμούς του ἐσπινθηροβόλει ἡ φαεινὴ ἀκτινοβολία τοῦ ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ του, παλμοί, ἐλπίδες, πόθοι ἀναμῆ προύκαλον εἰς τὸν βυθὸν τῆς πατριωτικῆς καρδίας του ἀκατάσχετον δίνην, ἐκδηλουμένην εἰς τε τοὺς λόγους καὶ τὰς κινήσεις του. Ἐν ἦτο τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας πάντων τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οἱ εὐκλεεῖς ἄθλοιο τοῦ δεινὸς ὀπλαρχηγοῦ, τοῦ δεινὸς σώματος, οὕτινες τὸ ὄνομα καὶ ἡ φωτογραφία ἀπέβαινον τὸ πολυτιμότερον τῆς οἰκίας κόσμημα. Πᾶσα ἄλλη εὐτυχία, πᾶν ἄλλο χαρμόσυνον γεγονός, καὶ ἂν ἀκόμη τοῦτο ἀπέβλεπεν ἀπ' εὐθείας αὐτὴν τὴν τύχην τοῦ Μοναστηριώτου, οὐδόλω ἦδύνατο νὰ εὐορη ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀπήχησιν εἰς τὴν πατριωτικὴν ψυχὴν του, ὑπερχειρίζουσαν ἐξ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἐὰν δὲ ποτε συνέβαινε τὸναντίονκἀν ἐθνικὸν ἀτύχημα, ὅπως τοῦτο προμαντεύθη τις ἤρκει νὰ προσβλέψῃ μόνον τὴν ὄψιν τοῦ Μοναστηριώτου, ἐφ' ἧς διεζωγραφίζετο ὄλος ὁ δριμύς πόνος καὶ ὁ σπαραξικάρδιος ὀδαξήσμοδ τῆς ψυχῆς του, καὶ ὁ μύχιος σπαραγμὸς τῆς πατριωτικῆς καρδίας του.

Φθινοπωρινὴν τινὰ πρωΐαν ὁ τὸν αἰπὸν καὶ ἀτέρμονα οὐρανὸν διφρηλατῶν ἥλιος ἀπέστεργε νὰ προβάλῃ τὰς φερσβίους αὐτοῦ αὐγάς. Μελανὸς τις πέπλος ἐκάλυπτε τὸ ἀγλαοπυρσόμορφον αὐτοῦ πρόσωπον, κελαινὰ καὶ ἀγρια νέφη ἐσέβουν τὸν ἀέρα, γοργαὶ τινες καὶ ἐκθαμβωτικαὶ ἀστραπαὶ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον

διηυλάκου τὴν ἀψίδα τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε νὰ ἤθελον νὰ ἐξαγγείλωσι τὴν ἐκκρηξιν τρομερᾶς τινὸς θυέλλης καὶ φοβερᾶς καταιγίδος. Κομματώδης τις καὶ ἀνήσυχος ὕπνος ἐπιβαρύνων τὰ βλέφαρα τοῦ Μοναστηριώτου συνείχεν αὐτὸν ἐν ψυχικῇ ἀγωνίᾳ φρικώδη τινὰ καὶ ἀπαίσιον φάσματα ἐπέτρων δίκην ἐφιόλτου τὰ στήθη αὐτοῦ, προμήνυμα θλιβεροῦ τινος καὶ ἀποτροπαίου ἀγγέλματος ἐθνικοῦ ἐν ἀόριστον καὶ μυστηριώδες προαίσθημα παρέλυσεν ἐντελῶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ ἐπέτεινε τὴν ἀθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἡ νύξ παρήλαθε ζοφώδης καὶ ἀσέληνος. Ἡ ἀστερόεσσα πλειὰς λάθρα διήγυσσε τὸν δόλιχον τῆς οὐρανόου αὐτῆς τροχιάς, χωρὶς νὰ ἀκτινοβολήσῃ μαρμαίρουσα τὰς φωτοειδεῖς αὐτῆς μαρμαρυγὰς. Τῆς μελανεϊμοῦς ἀμφιλύκης τὸ σκιερὸν φῶς ἐξηκόντιζεν ἦδη ἀμυδρὰν τινὰ ἀνταύγειαν ἐπὶ τῶν βαβαρημένων τοῦ Μοναστηριώτου ὀφθαλμῶν ἐπέθυμι οὔτος νὰ ἐγερεθῆ, ἀλλὰ ὀργανικῆ τις κάρωσις, καὶ ἐνδόμυχος τῆς ψυχῆς ἀθυμία ἐζητούντων τῶν μελῶν αὐτοῦ τὴν εὐτονίαν, καὶ οὔτω ἐν φρικώδει ἀγωνίᾳ συστρεφόμενος ἐν τῇ κλίνῃ ἐπάλασε κατὰ τοῦ Μορφέως καὶ τῶν ἀπαίσιων αὐτοῦ ὄνειρων. Τέλος διὰ μιᾶς ἐντάσεως καὶ συγκεντρώσεως ὄλων τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν αὐτοῦ δυνάμεων κατορθοῖ νὰ ἀποτινάξῃ τὴν νάρκη ἐκ τῆς βαρυθύμου ψυχῆς του καὶ ἐντρομος νὰ ἀτενίσῃ πρὸς τὸν μολύβδινον καὶ μελαγχολικὸν τῆς ἡμέρας οὐρανόν. Μόλις συνέρχεται καὶ προβάλλει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἕτερον φάσμα, τὸ στυγερόν θέαμα φρικτῆς τινος τραγωδίας καὶ καταλαμβαρόμενος ὑπὸ ἀποτροπιασμοῦ καὶ φοβερᾶς ἀγωνίας περιπίπτει καὶ πάλιν εἰς βύθος καὶ τὸν λήθαρον τῆς λιποθυμίας. Ἡ φύσις πενθοῦσα καὶ συγκλονομένη, ὡς καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Μοναστηριώτου ἀλγοῦσα καὶ ὑπὸ δακρυόμοιο ἐθνικῆς ὀδύνης κατατροχιομένη, ἀπετροπιάζοντο τὸ φῶς, διότι τὴν ἀπαίσιαν ἐκείνην ἡμέραν ἐπρόκειτο ἐν Μοναστηρίῳ νὰ ἐκτελεσθῆ δι' ἀπαγχονισμοῦ ἡ καταδικη ἐνὸς ἐκ τῶν ἡμετέρων ὀπλαρχηγῶν, εἰς τὸ κρησφύγετόν του ἐλλοχευθέντος καὶ δόλω ζωρηθέντος μετὰ τῶν εὐαριθμῶν αὐτοῦ γενναίων συμμαχητῶν, οἵτινες μετὰ θαυμαστῆς τῶ ὄντι ψυχικῆς γαλήνης, ἀποκατοπτριζομένης ἐπὶ τῆς ἐπιβλητικῆς αὐτῶν φυσιογνωμίας καὶ ἀρρενωπῆς μορφῆς, ἀφήκων ἐπὶ τῆς ἀπαισίας ἀγχιότης τῆς ὑστάτης αὐτῶν πνοῆς, ἐχοντες βθεῖαν τὴν συναίσθησιν, ὅτι προσηνέχθησαν ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τοῦ σεπτοῦ τῆς πατρίδος βωμοῦ. Ναί! ὁ σεπτὸς πατριωτικὸς βωμὸς ἐν ὄλῳ τῷ ἐξαίσιῳ μεγαλείῳ του καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς ἐν ὄλῳ τῆς τῆ αἰγλή, εἶχον τόσον βαθεῶς διεσδύσει εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς τοῦ Μοναστηριώτου, ὥστε οὔτος ἔθετε τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἀκραιφνῆ ἐρωτα καὶ ὀλοφύχον ἀφοσίωσιν ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς πατρώας πίστεως καὶ εὐσεβείας, ἐτοίμως ἔχων ἀμφοτέρα νὰ προα-

Γ.Ι. ΒΟΥΛΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΗΜΑΝΙΚΑΣ

Ὁπλαρχηγὸς ἐκ Ναούσης

Ἐκ τῶν πρώτων προσήλθεν εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, ἀγωνισθεὶς ἐπὶ ἐννέα (9) συνεχῆ ἔτη μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας.

Ἐδρασαν εἰς τὰς περιφερείας Μοναστηρίου, Καστορίας, Κορεστίων, Πρέσπας, Καιρινῆς, Ναούσης, πεδινῶν καὶ ὄρεινοῦ τμήματος αὐτῆς, καὶ λίωνης Γενιτσῶν. Μετέσχεν εἰς πολλὰς μάχας κατὰ Τούρκων καὶ Βουλγάρων μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τοῦ 1904 μέχρι τοῦ 1908, ἦτοι μέχρι τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Τουρκικοῦ συντάγματος. Ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτὸ κατὸν διαταγῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις κοιμητῆου παρέμεινεν ἐν Ναούσῃ μέχρι τοῦ 1910, ὁπότε καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Πρὸ τοῦ ἐλληνοτουρκικοῦ πολέμου διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις κοιμητῆου, ἀντιπροσωπευόμενος τότε ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν Φλωριᾶ, Ἀναγνωστάκου καὶ Τηληγάδη, παρὰ τῶν ὀλοίων καὶ ἔλαβεν ὀρισμένας διαταγὰς εἰσεβάλεν μὲ τὸ σῶμα του εἰς Κεντρικὴν Μακεδονίαν. Ἐν γένει δρᾶσις του καὶ τὰ καθ' ἕκαστα κατορθώματα αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἀνταρτικοῦ σώματος δύνανται ν' ἀποτελέσουν λαμπρὰς σελίδας τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Ταῦτας θὰ ἐκθέσωμεν εἰς προσεχὲς φυλλάδιον τοῦ «Μακεδονικοῦ ἀγῶνος».

πίσῃ, ἔστω καὶ ἐπὶ θυσίᾳ τῶν τιμαλφεστέρων τῆς οικογενειακῆς ἐστίας συμφερόντων.

Ἀπέθανε τότε ἐν Μοναστηρίῳ κοινός τις καὶ συνήθης ἄνθρωπος, ὅστις, ἄσημος ὢν καὶ ἀφανὴς τὸν βίον, ἐπέπρωτο

νὰ ἀποβῇ περιώνυμος καὶ περιμάχτος κατὰ τὸν θάνατόν του, καταστὰς περιζήτητος ἐν τῷ ἐνταφιασμῷ του καὶ ἰδοῦ πως.

Τῆς ἐθνικῆς ιδιότητος τοῦ ἐν λόγῳ τεθνεώτος οὐσης ἀμφιβόλου, τὴν κηδεί-

αν αυτού μετά τὸν θάνατόν του διεξεδίχουν οἱ ἡμέτεροι καὶ οἱ βουλιζόντες μέχρη τοῦ σημείου τοῦ νὰ συναφθῇ πεισματώδης ἀγὼν περὶ τὸ νεκρὸν αὐτοῦ σώμα. Τοῦ πράγματος ἐλθόντος εἰς γνῶσιν τῶν κρατούντων, καὶ τῶν τελευταίων τούτων ἀπροανθέντων ὑπὲρ τῶν ἐναντίων, διότι βούσι ἐπὶ γλώττης βέβηκε, οἱ ἡμέτεροι συναπισθέντες ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐννοῦν νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἐξαγοραστῆσαν Κυβερνητικὴν ταύτην ἀπόφασιν, προβάλλοντες ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῶν υπερηφανείᾳ τὰ εὐγενῆ στήθη αὐτῶν πρὸ τῶν ἀπειλητικῶν λογιῶν τῆς στρατιωτικῆς κουσταδίας. Οἱ Κυβερνῶντες ἰδόντες τὸν ἀναβρασμὸν τῶν πνευμάτων, καὶ τὴν σταθερὰν στάσιν καὶ ἀπόφασιν τῶν ἡμετέρων νὰ μὴ ἐνδώσωσι, καὶ πρὸ τῆς βίας ἀκόμη, ἐκρίναν καλὸν νὰ ζητήσωσι τηλεγραφικῶς ὁδηγίας παρὰ τῶν Κεντρικῶν Ἀρχῶν τῆς Πρωτεύουσας. Τῶν τελευταίων τούτων ἀποφανθεισῶν οὐκ ὑπὲρ τοῦ ἐνός, αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου διαπληκτιζόμενον, τὸ ἀμφισβητούμενον νεκρὸν σώμα ἐτάφη ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἐντὸς τοῦ Νεκροταφείου εἰς μίαν ἄκραν τῆς πόλεως, στερεθῆν καὶ αὐτῶν τῶν νενομισμένων τιμῶν. Τὴν περισσότερον θὰ ἐκἀμνον οἱ Μοναστηριῶται, προκειμένου νὰ προσπίσωσι τὰς σελτὰς παραδόσεις τῆς πατρίδας θρησκείας αὐτῶν; Τὸ ἀνωτέρω γεγονός εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀκραφονοῦς πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις εἶχε καταλάβῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναστηριώτου, δικαίως σεμνομένου καὶ ἐγκαλλωπιζομένου ἐπὶ τῇ δόξῃ καὶ τῇ εὐκλείᾳ τοῦ σπαρτοῦ ἡμῶν ἔθνος, καὶ τῆς ἀγίας καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως.

Τὸν τοιοῦτον πατριωτισμὸν τοῦ Μοναστηριώτου ἐκτιμῆσαντες οἱ πρωτεργάται τῆς ἐθνικῆς ἐπαναστάσεως εὐλόγως μετέβαλον τὸ Μοναστήριον εἰς ἐθνικὸν ὄντος προπύργιον κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, εἰς τὴν εὐδῶσιν τοῦ ὁποῦ πάντα τὰ πατριωτικὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου ἐν εὐγενεῖ ἀμίλλῃ προσήνεγκαν τὰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν, μὴ δειλίσαντα ἐν ἀνάγκῃ καὶ αὐτῶν τῶν ζῶντων νὰ προσφέρωσι θυσίαν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἀκραφονοῦ πατριωτισμοῦ βωμοῦ. Οἱ ὑψοῦ ἀναστηλώσαντες ἐν Μοναστηρίῳ τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης καὶ πῆξαντες ἀραρότως ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν εὐπαγεῖ θεμελίω, τὸ κέντρον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐθνικῆς αὐτῶν δράσεως, λίαν σκοπίμως καὶ ἐποφελῶς ἐχρησιμοποίησαν πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ Μοναστηρίου κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν δεξιότητα, καὶ τὸ μέτρον τοῦ πατριωτισμοῦ ἐνός ἐκάστου, μηδὲ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων ὑπολειφθέντων, εἰς τὴν εὐγενῆ ἀμίλλαν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἀγῶνος.

(ἔπεται συνέχεια)

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 1 Μαρτίου 1930

Ὁ Φλωρίνης

+ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

1821-1912-1922

Ὡς ἡ Μακεδονία ἀποτελεῖ, ἱστορικῶς καὶ γεωγραφικῶς, τὴν γέφυραν μεταξὺ Κλασσικῆς καὶ Βυζαντινῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν παρελθόν καὶ τὸ μέλλον οὔτω καὶ ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν φέρει τὸ "Ἔθνος ἀπὸ τοῦ 1821 πρὸς τὸ 1922, ἦτοι ἀπὸ τῆς κηρύξεως τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως τῇ 1821 μέχρι τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς τελικῆς φάσεως τοῦ ἀγῶνος οὗτου πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Ἰούλιον τοῦ 1922.

Ἄλλ' ἦτο πεπωμένον νὰ μὴ λήξῃ ὁ ἀγὼν τῇ 1922. Δὲν ἔφθασε μία ἑκατονταετηρίς πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ Γένους καὶ θὰ παραταθῇ ἀκόμη ὑπὸ ποικίλης μορφᾶς ἀγνωστον ἐπὶ πόσον χρόνον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἅς ἀναδιαφῶμεν τὸ παρελθόν. Ἴσως τις ἢ μιῆς τοῦλάχιστον συνετισθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκ τῆς τοῦ ὄνου συμφορᾶς.

Ἀπὸ τῆς παραμονῆς τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, συναρπασθεὶς ἀπὸ τὴν γενικὴν θύελλαν τῶν γεγονότων ὡς ἐκ τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ παρὰ τῷ μεγάλῳ Πατριάρχῳ Ἰωακείμ Γ'. θέσεώς μου εὐρέθην τὸν Ἰούλιον τοῦ 1922 εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ τῆς ἑλληνοτουρκικῆς μεθορίου πρὸς κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ δύο μῆνας, κατ' Αὐγουστον τοῦ 1922, ἔσχον τὴν συμφορὰν νὰ εὐρεθῶ πάλιν εἰς τὸ μέτωπον Προύσης ὑπὸ τὰ καταρρέοντα ἔρειπια τοσούτων ὄνειρων ὀλοκλήρου ἔθνος καὶ ἴσως δοθῇ ἡμῖν ἄλλοτε εὐκαιρία νὰ ἰσορῆσωμεν καὶ τὴν ἑτέραν ταύτην ὄψιν τοῦ νομισματοῦ τοῦ Ἰουνίου 1922, διότι αὐτὸς ἔφερε τὴν πανωλεθρίαν τοῦ Αὐγούστου 1922.

Ὅταν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἀναλαμβάνωσιν ἐπιχειρήσεις ἀνωτέρας τοῦ ὄντισματός των, τὰ ἀποτελέσματα εἶναι οἷα ἱστοροῦνται εἰς τὸ ἄρι ἐκδοθὲν ἔργον «Ὁ Ἰστορικὸς Δισταγμὸς τοῦ 1922» τοῦ κ. Δ. Κ. Σβολοπούλου.

Ὁ Συμμεχικὸς ἀγὼν κατὰ τῆς Τουρκίας πρὸς λύσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ προβλήματος εἶχε ἐντοπισθῇ ἐνεκα τῶν ἐσωτερικῶν μας γεγονότων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ ὁ Ἄρης ἔμαρτεν ἐν Ἀνατολῇ ἀπὸ τοῦ 1920 ἰδίως.

Ὅλαι αἱ γιγαντώδεις ἀπόπειραι τοῦ στρατοῦ μας πρὸς λύσιν τοῦ γορδίου δεσμοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀπέτυχον. Ἡ διπλωματία εἶπε τὸ «μολὼν λαβέ». Μοιραίως ὁ ἔχθρος ἐνισχύετο ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν τέως Συμμάχων μας ἀκόμη, ὁ δὲ ἑλληνικὸς ἀστειρισμὸς ἔβαινε πρὸς τὴν δύσιν του κατ' Ἀνατολῆν.

Τὴν τελευταίαν στιγμήν κατέφυγον οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες εἰς τὴν καισαρικὴν τομὴν τῆς ἐκβίασεως τῆς εἰσόδου εἰς τὴν

Κωνσταντινούπολιν διὰ στρατοδιπλωματικοῦ ἐκβιασμοῦ Ἐυρώπης καὶ Τουρκίας. Διότι εἰχομεν πάθει τὸν μῦθον τοῦ Χιώτη. «Πατέρα ἔπασα ἕνα κλέπτην. Φέρ' τον. Δὲν ἔρχεται. Ἄς τον. Δὲν μ' ἀφίνει».

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν Βλαχόπουλον καὶ τὴν γενικὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ ἀτυχοῦς Χατζηανέστη εἶχε παραταθῇ ἐπὶ τῶν συνόρων Θράκης. Τὸ στρατηγεῖον εὐρίσκειτο εἰς Τσερκέζκοι. Οἱ Σύμμαχοι ἐφροῦρον τὴν πρωτεύουσαν τοῦ τέως κοιντοῦ ἐχθροῦ μὲ τὰ πολύχρωμα στρατευματὰ των ἐπὶ τῶν τουρκικῶν συνόρων.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς Κων)λεως παθητικῶς πλέον ἴστατο πρὸ τῶν κυφοροῦμένων γεγονότων κατόπιν τοσούτων ἀπογοητεύσεων καὶ τῶν πορισμάτων τῶν συνευετύξων τοῦ Πατριαρχοῦ Μελετίου μετὰ τῶν ἰθυονότων ἐν Ἐυρώπῃ, καταληγόντων εἰς τὴν ἐφθῶν ὅτι ἄνευ ἀλλαγῆς καθεστῶτος τὸ μοιραῖον τέλος εἶναι ἀναπόφευκτον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑπὸ τὴν παλαιὰν μορφήν του, εἶχε ἐπέμβῃ μετὰ τῶν δύο διαμαχομένων μεριδίων τοῦ ἔθνος, Ἀθηνῶν καὶ Κων)λεως, πρὸς συντονισμόν τῶν ἐνεργειῶν ἀμφοτέρων. Ὡς ἄγγελος εἰρήνης εἶχε ἀποσταλῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Διευθυντὴς τοῦ γραφείου Τύπου τῆς ἐν Κων)πόλει Ἀρμοστείας ὁ κ. Δ. Κ. Σβολοπούλος εὐρύτερων τῶν συνήθων τῆς πλατείας Συντάγματος ὀριζόντων πατριώτης καὶ δημοσιογράφος.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἠσθάνθη ἀμέσως ὅλην τὴν σοβαρότητα τῶν ἐπιχειρουμένων. Κατηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν μου πρὸς στρατολογίαν τῶν λιποτακτῶν Κων)λεως, ληφθέντων τῶν ἀντιγράφων καταλόγων ἐκ τῆς Ἀρμοστείας καὶ τοὺς ὁποίους μετὰ δακρύων ἐνίοτε ἀναψηλαφῶ εἰς τὰς ἀποσκευάς μου.

Ἡ στρατιὰ Θράκης ἐζήτησεν ὡς σύνδεσμον μετὰ τῆς Κων)λεως τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς ταύτας, ὄντα τότε μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Πατριαρχείων καὶ Μητροπολίτην Μετρῶν (Γασιάλτζας).

Κατ' ἀρχὰς παρετηρήθη διαταγμὸς τὸς πρὸς μετάβασίν μου εἰς Θράκην.

Ἡ ἀποκάλυψις τῆς φύσεως τῶν ἐπιχειρουμένων εἰς τὰ σύνορα Θράκης ὑπὸ τοῦ κ. Σβολοπούλου ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς ἀμφιβολίας.

Μετέβην εἰς Μέγα Ρεῦμα τοῦ Βοσπόρου νὰ ἀποχαιρετήσω τὸν Πατριάρχην παραθερίζοντα ἐκεῖ. Ἀλησμόνητος θὰ μείνῃ εἰς τὴν μνήμην ἀμφοτέρων ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη στιγμή. Πλήρως συγκινήσεως ἀμφοτέρου συνετάξαμεν τὸ λεξιλόγιον τῆς ἀνταποκρίσεώς μας, ἔχον ὡς ἑξῆς:

Οὐδένα ἀδελφὸν συνήντησα. Ἐπιχειρήσεως ὀριστικῶς ἀποφασισμένη.

Ἄγιος Αἰνίου ἐπέστρεψε—ὄλαι αἱ δυσχέρεια ἔχουν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν.

Δημήτριος—Ἀρχιστρατήγος, Βασίλειος

Πρόσφυγες—στρατὸς.

Ὀρφανοτροφεῖον—Ἀγία Σοφία.

Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα—Πατριαρχεῖα.

Ἀναγκαιὰ ὀλιγοήμερος ἔτι ἀπουσία—ἀδυνατῶ νὰ ἐπιστρέψω, δὲν μὲ ἀφίνοιν.

Ἐπιστρέφω—ἐπιστρέφω.

Ζητῶ... ἡμερῶν ἄδειαν συμπληρωματικὴν—μετὰ... ἡμέρας ἀρχίζει προέλασιν.

«Ἐγὼ τέλει ἀναφερόμενος ὁ Πατριαρχὸς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Μακαρίτου Χατζηανέστη εἶπε»: Ἄδελφῆ, ἂν ἡ Μεγαλειότης σου εἶναι μετὰ τοῦ Στρατοῦ εἰπέ αὐτῇ ὅτι Ἐκκλησία καὶ λαὸς θὰ τὸν ὑποδεχθῶν ὡς Βυζαντινὸν Αὐτοκράτορα ἐντὸς τῶν τευχῶν τῆς Κων)λεως, **ἀρκεῖ νὰ εἰσέλθῃ.** Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἄτομόν μου καμίαν σημασίαν δὲν ἔχει ἡ περαιτέρω τύχη του. Ἐὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου».

Ἦτο ἀκριβῶς ἡ 16ῃ Ἰουλίου 1922, ἡμέρα ὀρισθεῖσα διὰ τὴν προέλασιν τοῦ στρατοῦ μας πρὸς τὴν Κων)λιν. Εἰς τὰς 5 π. μ. διὰ ταχείας ἀμαξοστοιχίας εὐρέθην εἰς τὸ πλεῦρον τοῦ Στρατηγοῦ κ. Βλαχοπούλου ἐν Τσερκέζκοι ἐπὶ παρατηρίου ἐκ σάνιδων, φέρων τὰς προῖνας ἐφημερίδας ὑπὸ μάλης, ἐν αἷς ἐδημοσιεύετο τὸ ἀπαγορευτικὸν τῆς προελάσεως ἀνακοινωθὲν τοῦ Ἀρχιστρατηγοῦ τῶν Συμμάχων ἐν Κων)λει κ. Χάρριγκτον.

Διήλθον τὰ σύνορα ἐλευθέρως. Ὀλίγοι μᾶθρον Γάλλοι στρατιῶται σπασμωδικῶς παρεσκευάζοντο πρὸς ἀμυνὰ ὑψώσαντες ἐπὶ τῶν δένδρων τῆς μεθορίου τὴν γαλλικὴν σημαίαν. Εἰς τὸ Καδέμικο ἐπεκράτει σχετικὴ ἡσυχία, διότι ὁ συμμαχικὸς στρατὸς προφανῶς εἶχε καταλάβῃ τὰς θέσεις του ἀπὸ τοῦ Εὐζείνου μέχρι τῆς Προποντιδῆς.

Ἐύρον τὸν στρατηγὸν πελιδνόν. Μ' ἐζήτησε τὰς ἐφημερίδας. Ἰδὼν τὸ ἀνακοινωθὲν τῶν Συμμάχων δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ περισσότερον. Μοι ἀνεκοίναςεν ὅτι ἔλαβεν ἐκ Σηλυβρίας διαταγὴν ἀναβολῆς τῆς προελάσεως.

Εἰς τὴν πρότασίν μου «Στρατηγὲ μου νὰ προελάσωμεν ἡμεῖς καὶ ἄς μᾶς τουφεκίσουν, σοβαρὰ ἐπιπόδια δὲν ὑπάρχουν», οὐδεμίαν, ὡς εἶκό, ἔλαβον ἀπάντησιν.

Ἀμέσως ἀνεχώρησα διὰ Ἀδριανούπολιν ὅπως κατιτοποιῶ ἐπὶ τῶν συμβαινόντων. Ἐκεῖ ἔμαθον ὅτι «στόχος τῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἦτο ἡ ἐργὸν κατάληψις τῆς Κων)λεως, ἀλλ' ὁ ἐκβιασμός τῆς ἑλληνοτουρκικῆς εἰρήνης» ὅπερ ἐσήμαινεν εἰς διπλωματικὴν διάλεκτον ὅτι ἐμα-

Ο ΑΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821

Ὁ ἐπὶ ἐπταετίαν διεξαχθεὶς ἀγὼν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τῇ 1821 πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἀτεράμνου καὶ μαρτυρικοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τέσσαρας σχεδὸν αἰῶνας ἐδοκίμασε τὸ ἔθνος, δὲν εἶναι εὐκόλον καὶ πετῶντι καλάμῳ νὰ χαρακτηρισθῇ ἀπὸ ἱστορικοφιλοσοφικῆς ἀπόψεως. Αἱ λαμπηδόνες αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἀκτινοβολεῖ εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν σχηματίζουσι εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα οὐράνιον τόξο, τοῦ ὁποῦ τοῦ κυανοῦν χρῶμα, τὸ συμβολίζον τὴν Ἑλλάδα, κυριαρχεῖ εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς γῆινης σφαιρας.

Ὁ ἀγὼν τοῦ 1821, ὅπως οὗτος παρεσκευάσθη, μετὰ τὰ θούρια τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου καὶ τὰ κλέφτικα τραγοῦδια ἔστησε εἰς τὴν θεὰν Ἐλευθερίαν βωμὸν πανύψηλον.

Οἱ ἡρώισμοι καὶ τὰ μαρτύρια τῶν

ταϊώθη ὀριστικῶς ἡ ἐπιχειρήσεως τῆς καταλήψεως τῆς Κων)λεως.

Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐποποιίας. Στρατὸς καὶ λαὸς ἐπεισθήσαν ὅτι ὑπὸ τὰς τότε ἑλλαδικὰς συνθήκας σωτηρία οὐδεμία ὑπέφωσκεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα.

Τὰ περαιτέρω διεξήχθησαν ἐν Ἀφίον Καραχισάρ καὶ εἰς τὴν Χερσονήσον Ἐρουθραίας, εἰς Χίον καὶ Ἀθήνας.

Ἐπέστρεψα εἰς Κων)λιν καὶ μετὰ ἕνα μῆνα ἐστάλην ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων εἰς Προῦσαν διὰ τὸ φρονίσω περὶ τῆς τύχης τοῦ λαοῦ τῆς Βιθυνίας καὶ διὰ νὰ φρονηματίσω τὸν μαχόμενον στρατόν.

Ἐφθισα ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμήν κατήρχετο καὶ ὁ ἑλληνισμὸς οὗτος καὶ ὁ στρατὸς εἰς τὸν τάφον. Ἐδῶσα τὸ τελευταῖον τρισάγιον ἐπ' αὐτοῦ καὶ διήλθον μετὰ τῶν λειψάνων στρατοῦ καὶ λαοῦ εἰς Ραιδεστόν διὰ νὰ ἴδω τὴν κατάστασιν τῶν προσφύγων πλέον τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐπέστρεψα ἐκεῖθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ βάσει τῶν πληροφοριῶν μου ἐτέθη εἰς κίνησιν ἡ Ἀμερικανικὴ περίθαλψις. Ἐπεσα κλητήρος ἐπὶ τρεῖς μῆνας καὶ ἀκόμη ὑποφέρω. Ὅταν ἀνέκοινας μετημωρισμένους μετεφερόμην εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῶν Συμμάχων. Εἶχον καταδικασθῇ εἰς θάνατον ἐν τῷ Δικαστηρίῳ Ἀνεξαρκτοσίας ἐν Ἀγκύρᾳ «ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ κατὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πατριδος» καὶ διετάχθη ἡ σύλληψίς μου καὶ ὁ διαμελισμός.

Πολὸ δικαίως.....

+ Ο ΚΟΖΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

ἀγωνιστῶν, ἡ δόξα τῶν Ψαρῶν ῥάχης, τὰ μπουρλότα τοῦ Κανάρη, καὶ τὸ τιμόνι τοῦ Μιαούλη διελάλησαν εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸ διαλάλημα ἀντήχησεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, τὸνμύχιον πόνον «καλύτερα μιὰ ὥρα ἐλευθερὴ ζῶη παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακή». Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ τὸ κανόνι εἰς τὸ καταβύθισμα τῆς τουρκικῆς ἀρμάδας ἦτο σάλπισμα καὶ ἀλλαλαγμὸς Κυρίου, ὅτι ἡ βία καὶ ἡ δύναμις τῆς ὑλῆς δὲν ἀποπνίγει τὴν ἰδέαν καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Εἰς τὸν βωμὸν τῆς λατρείας τῆς Ἐλευθερίας θὰ φάλληται αἰωνίως ὕμνος ἀγγέλων.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά, καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη χαῖρε χαῖρε Ἐλευθεριά.

Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΠΡΩΥΠΟΥΡΓΟΥ

Γενικὸς Διευθυντῆς

Ἀθῆναι τῇ 7)3)30

Φίλε κ. Χατζηκυριακοῦ,

Ὁ κ. Πρόεδρος ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐπιστολῆς σας, καὶ κατ' ἐντολήν του ἔχω νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι μολονότι ἀναγνωρίζει τὴν εὐγενικὴν σας προσπάθειαν διὰ τὴν ἐκδοσιν εἰδικοῦ εἰκονογραφημένου τεύχους τοῦ «Μακεδονικοῦ ἀγῶνος» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἐκατονταετηρίδος, δι' ὃ καὶ συγχαίρει ὑμᾶς διὰ τοῦτο, λυπεῖται συγχρόνως ὅπου δὲν τοῦ μένει διαθέσιμος καιρὸς λόγῳ τῶν πολλαπλῶν του ἀσχολιῶν νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν παράκλησίν σας.

Μετὰ φιλικωτάτων αἰσθημάτων

ΤΣΙΜΠΙΔΑΡΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΜΙΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Μετά πολλῆς καὶ εὐλόγου εὐχαριστή-
σεως δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν λη-
φθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ Κοινοτικῆς συμ-
βουλίου τῆς κοινότητος Μικροπόλεως τῆς
περιφερείας Δράμας, δι' ἣς αὕτη ἐκτιμῶσα
προσηκόντως τὸν σκοπὸν τῆς ἡμετέρας
ὀργανώσεως, ὡς καὶ τοῦ περιοδικοῦ μας
«Μακεδονικός ἀγὼν» ἐψήφισε παμφηφεῖ
πίστωσιν 3.000 δραχ. πρὸς ὕλικὴν αὐτοῦ
ἐνίσχυσιν.

Ἀποδίδοντες καὶ ἡμεῖς τὴν προσή-
κουσαν σημασίαν εἰς τὴν τοιαύτην πατρι-
ωτικὴν ἀπόφασιν τῆς εἰρημένης Κοινότη-
τος, ἀποτελοῦσαν ἐνθάρρυνσιν εἰς τὴν ἡν
καταβάλλομεν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυ-
χίαν τοῦ ἐν ἐπιδιώκομεν ἐθνικοῦ σκοποῦ
τόσον διὰ τῆς ὀργανώσεως ὅσον καὶ διὰ
τοῦ περιοδικοῦ μας ἐκφράζομεν πρὸς τὸ
ἀξιότιμον Κοινοτικὸν συμβούλιον τῆς Μι-
κροπόλεως ἐκ μέρους τοῦ Διοικητι-
κοῦ Συμβουλίου τῆς ἡμετέρας ὀργανώ-
σεως τὰς ἐνθέρμους ἡμῶν εὐχαριστίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς ὀργανώσεως
«Παῦλος Μελάς»
ὁ καὶ Διευθυντὴς τοῦ «Μακεδονικοῦ ἀγῶνος»
Γ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ἄριθ. ἀποφ. 139

Ἐν Μικροπόλει σήμερον τὴν
17ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1930 ἡ-
μέραν τῆς ἐβδομάδος Παρασκευῆν
καὶ ὥραν 2. μ. μ. τὸ Κοινοτικὸν
Συμβούλιον Μικροπόλεως συγκαίμε-
μενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ.
Κων)τίνου Βουγιουκλή καὶ τῶν πα-
ρόντων Συμβούλων Εὐδαγγέλου
Πατσιῶτου Χριστάκι Μεγαρησιώτου,
Λεωνίδα Φωτιάδου, Γεωργίου Μαγ-
λαρά, Βάση Τέντζιου καὶ Ἀριστεί-
δου Σταμπόλη, συνήλθε κατόπιν
ἐγγράφου προσκλήσεως τοῦ κ. Προέ-
δρου εἰς τὸ Κοινοτικὸν Κατάστημα.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐκθέτει ὅτι παρὰ
τοῦ ἐν Δράμᾳ Παραρτήματος Ἐθνι-
κῆς ὀργανώσεως «Παῦλος Μελάς»
ὑπεβλήθη αἴτησις, δι' ἣς αἰτεῖται
ὅπως ἡ Κοινότης ἐνίσχυσῃ ταύτην
ψηφίζουσα σχετικὸν κονδύλιον ὑπὲρ
τοῦ ἐκδιδομένου ὑπ' αὐτῆς Περιοδι-
κοῦ (Μακεδονικός Ἄγων). Τὴν αἴ-
τησιν ταύτην ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συ-
στήσω πρὸς ὑμᾶς κ. κ. Σύμβου-
λοι μετὰ πάσης συμπαθείας καὶ εὐ-
λαβείας πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ταύτην
ὀργάνωσιν, ἣτις περιέλαβε καὶ πε-
ριλαμβάνει εἰσέτι εἰς τοὺς κόλπους
τῆς μεγάλους εἰς αἴσθημα πα-
τριωτισμοῦ Ἑλλήνας, οἱ ὅποιοι δι'

Ὁ τάφος τοῦ Παύλου Μελά ἐν Στατίστῃ τῶν Κορσετιῶν παρ' αὐτῆ
= γυναῖκες τοῦ χωρίου διὰ νὰ τὸν περιποιῶνται. =

ἡρωϊκῶν ἀγῶνων αἵματος κατώρθω-
σαν ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ ἐλευθερίας
κατὰ τῶν ἐλλοχευούτων ἐχθρῶν τῆς
φυλῆς μας, νὰ διατηρήσωσιν ἀκμαί-
ον τὸ Ἐθνικὸν φρόνημα ἐν Μακε-
δονίᾳ καὶ νὰ ὑψώσωσι τηλαυγῆ φά-
ρον Δόξης διὰ τῶν γιγαντιαίων ἀ-
γῶνων των, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων
ὑπήρξεν ἡ τελεία ἀπελευθέρωσις
τοῦ τμήματος τῆς γῆς ταύτης τῆ
Στρατιωτικῆ ἐπεμβάσει τοῦ Ἐπι-
σήμου Ἐλευθέρου Κράτους, παρα-
καλεῖ δὲ τὸ Συμβούλιον ὅπως λαμ-
βάνον ὑπ' ὄψει του τὴν ἀπὸ Ἐθνι-
κῆς ἀπόψεως χρησιμότητα τοῦ ἐκ-
διδομένου Περιοδικοῦ «Μακεδονικός
Ἄγων», σκοπὸν ἔχοντος τὴν διά-
δοσιν τῶν ἀγῶνων τῆς Ἐθνικῆς ταύ-
της ὀργανώσεως περὶ ἀπελευθερώ-
σεως τῆς Μακεδονίας, ὑπὲρ τῆς ὁ-
ποίας, ὄντως κατέχουσι περιβλεπτον
θέσιν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ ἔθνους οἱ ἀγῶνες οὗτοι καὶ ἀ-
πὸ τὰς ὁποίας ἐξεπήδησε τὸ ἀθά-
νατον μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ
Πατριωτισμοῦ διὰ νὰ μεταδοθῆ εἰς
μελλούσας Ἑλληνικὰς γενεάς, ψη-
φίση ἀνάλογον κινδύλιον πρὸς τὸν
σκοπὸν τοῦτον ὑπὲρ τῆς ὀργανώ-
σεως ταύτης.

Τὸ Συμβούλιον ἀκοῦσαν τοῦ κ.
προέδρου τὴν πρότασιν καὶ συζητή-
σαν ἐπὶ ταύτης, ἀποφαίνεται παμ-
ψηφει ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς δράσεως
τῆς ὀργανώσεως ταύτης καὶ τῆς
χρησιμότητος τοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ

ταύτης Περιοδικοῦ «Μακεδονικός
Ἄγων» ἀπὸ Ἐθνικῆς ἀπόψεως καὶ
ψηφίζει πίστωσιν Δραχ. (3000) ἐκ
τοῦ ἀποθ. κεφ. τρέχ. χρησ. ὑπὲρ τῆς
ὀργανώσεως ταύτης καὶ πρὸς ἐνί-
σχυσιν τῶν Ἐθνικῶν σκοπῶν τῆς
ἐντελλόμενον ὅπως τὸ σχετικὸν χρη-
ματικὸν ἔνταλμα ἐκδοθῆ ἐπ' ὀνόματι
τοῦ προέδρου τοῦ ἐν Δράμᾳ Παραρ-
τήματος τῆς Ἐθνικῆς ὀργανώσεως
Παῦλος Μελάς.

Ὁ Πρόεδρος Τὰ Μέλη
ΚΩΝ. ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΗΣ Ἐπονται ὑπογραφαί
Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον αὐθήμερον
Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Μικροπόλεως
Κ. ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΗΣ

Ἐπίσης ἔχομεν καθήκον ν' ἀπεν-
θύνομεν θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς
τὴν κοινότητα Χαριτωμένης τῆς
αὐτῆς περιφερείας Δράμας ψηφίσασαν
ὑπὲρ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος 1000
δραχ. καθ' ἅ ἀνακοινῶ ἡμῖν δι' ἐγ-
γράφου τῆς ἡ Νομαρχία Δράμας, ἐγ-
κρίνασα τὴν ψηφισθεῖσαν πίστωσιν.

Ἐδελπιστοῦμεν διὰ τὸ πατριω-
τικὸν ἀντιπαραδείγμα θάμιμηθῶσι καὶ
ἄλλαι κοινότητες τῆς Μακεδονίας
ἰδίᾳ ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ χωρήσω-
μεν πλησίον εἰς τὸ ὄνειδος ἀνελάβωμεν
ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἐκδόσεως ἐθνικοῦ
δημοσίου ὀργάνου ἀποσκοποῦντος τὸ
μὲν νὰ περισυλλέξῃ τὸ πολυτιμολογιστι-
κὸν ὕλικόν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, τὸ
δὲ νὰ ἀνυψώσῃ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα
τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, παραδειγματι-
ζόμενον ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν κατορθω-
μάτων καὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶ-
νων καὶ θυσιῶν τῶν πατέρων του,
τῶν ὁποίων ὁ Μακεδονικός ἀγὼν ἐ-
νέχει λαμπρὰ παραδείγματα.

(Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ)

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης διαβαίνει τὸν Προῦθον

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς εὐλογεῖ τὴν σημαίαν
τῆς ἐλευθερίας ἐν Πάτραις

Ὁ Βύρων ἐν Μεσολογγίῳ, ὁ κύων του Λέων καὶ οἱ
Σουλιῶται τῆς φρουρᾶς του

Ὁ Ρήγας Φερραῖος Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος

Ὁ Βύρων φοιτητής

Γ.Ι. ΒΟΥΓΙΑΤΖΗ

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ
(Μητρούσης Γκογκολάκης)

Ὁ Μητρούσης διὰ τὴν ἐκδικηθῆ τὴν δολοφονίαν τῆς γυναικὸς του ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὤρμησε κατὰ τοῦ χωρίου Καραιζάκιό τῶν Σερρών, ὅπου ἐνεφώλευον οἱ δολοφόνοι Βούλγαροι κομιτατζήδες καὶ μετὰ τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν του ἔσφαξε καὶ ἐτιμώρησε καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν χωρικῶν, οἱ ὅποιοι συνέπραξαν μετὰ τῶν Βουλγάρων. Οἱ Βούλγαροι τὸν ἐπρόδωσαν εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι τὸν κατεδίωξαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Μητρούσης κατέφυγεν εἰς τὰς Σέρρας καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸ κωδονοστάσιον τοῦ ναοῦ, ὅπου μετὰ τὰ παλληκάρια του ἀντέταξεν ἀπεγνωσμένην ἄμυναν. Μετὰ τὸ δπλον εἰς τὰς χεῖρας ἐπυροβόλει καὶ ἐφώναξε «Ζήτω ἡ Ἑλλάς». Εἰς τὸ τέλος βροχή τουρκικῶν σφαιρῶν τὸν ἀφήκε νεκρόν.

Γ.Ι. ΒΟΥΓΙΑΤΖΗ

Ἡ κόρη τῶν Ἀθηνῶν
ἡ ἀγαπημένη τοῦ Λόρδου Βύρωνος

ΒΛΑΣΙΟΣ ΤΣΙΡΟΓΙΑΝΝΗΣ (Ἐποστράτηγος)

Δράσας κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἄγωνα ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ διδασκάλου ἐν τῇ περιφερείᾳ Στρωμνίτης ὡς ὀργανωτῆς ἀνταρτικῶν σωμάτων διακινδυνεύσας πλειστάκις τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τοῦ ἁγῶνος.

ΝΙΚ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ἐξ Ἀργινίου ὀλίγη δράσις εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἄγωνα εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπετᾶν Μητρούση. Συνελήφθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ ἀπηγορεύθη ἐν Σέρραις.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΑΝΤΟΥΝΑΣ

Ἐκ Νέξου ἀεισπονδικὸς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ ἁγῶνος ἐπινοεῖται ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ τῷ 1906.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΟΥΔΗΣ

Ἐκ Κρήτης. Ἐδρασαν εἰς τὰς περιφερείας Καστανοχωρίων, Κορεστίων καὶ Μοναστηρίου ὡς ἀρχηγὸς ἐλληνικῶν σωμάτων καθ' ὅλον τὸν ἐνοπλιον Μακεδ. ἄγωνα.

Ο δπλαρχηγός ΗΛΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ (Κούντουρας)

Ο δπλαρχηγός Ηλίας Φαρμάκης ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ εκ Βλάτσης, κατάγεται από πατριαρχικήν και αρχαίαν οικογένειαν χρονολογουμένην από της εποχής του Άλη Πασσά. Ο πατήρ του μέγας κτηνοτρόφος της Μακεδονίας κατείχε ζηλευτήν και άνωτάτην κοινωνικήν θέσιν. Νεαρώτατος την ηλικίαν ηρώϊκής μορφής εν έτει 1905 φοιτητής της Νομικής κατέλειπε τὰ εδώλια του Πανεπιστημίου Αθηνών και έσπευσεν εις την πατρίδα ως δπλίτης τὸ πρῶτον εις τὸ σῶμα του Ἀρχηγού Βέρρα (Π. Μάνου) άψηφῶν την ζωὴν καὶ τὰ πλοῦτή της οικογενείας του.

Η άνδρεία του και άφοσίωσις του πρὸς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶν. δὲν ἤργησεν ἄναδειξῆν τοῦτον άμέσως δπλαρχηγόν. Τὸ πρῶτον έβρατίσθη εις τὸ πῦρ εις τὴν μάχην Μουρζίου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν Ἀρχηγῶν Βέρρα και Ρούβα, εις ἣν έφονεύθησαν περὶ 100 Τούρκοι στρατιῶται και τρεῖς εκ τῶν άνταρτῶν, οὓς ἡ Κοινότης Βλάτσης μετέφερε και εκήδευσεν εν παλλαϊκῷ συναγερωμῷ

και πομπῇ εις τὸ νεκροταφεῖον της ἄν και αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαὶ μένεα έπνεον διὰ τὴν άπώλειαν τῶσων στρατιωτῶν.

Ἡ μάχη αὕτη έγένετο αἰτία συντόνου καταδιώξεως τῶν άνταρτικῶν σῶμάτων εκ μέρους της Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ὁπότε πολλὰ σῶματα ἠγαγκάσθησαν νὰ καταφύγῃσι εις τὸ έδαφος τὸ Ἑλληνικόν. Τὸ θέρος και κατ' Αὔγουστον μήνα καταρτίζει εις Τρίκαλα ὡς δπλαρχηγός πλέον ἴδιον σῶμα και μετὰ τοῦ αξιωματικοῦ Έμμ. Σωτηριάδου (καπετάν Τρομάρα) έξέχονται τῶν συνόρων βιδίζοντες πρὸς τὸ Μορίχοβον, φθάσαντες εις τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Βλάτσην, έλημέρισαν εις τὴν κορυφὴν τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, τὴν έπομένην ὁμως θην Αὐγούστου 1905 συνεπλάκη μετὰ Τουρκικοῦ στρατοῦ, διαρκεσάσης της μάχης ἐπὶ 5 ὥρας ὁπότε έφονεύθη ὁ λοχαγὸς Τούρκος διοικητῆς τοῦ άποσπλάσματος, εκ τοῦ σῶματος οὗδεις εκ τῶν άνδρῶν έπαθεν, εκτός, ενὸς Ὁθωμανοῦ Μεμέτ ὀνομαζομένου ὅστις καταδιωκόμενος παρὰ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν δι' έγκληματικὰς του πράξεις εἰ-

χε προσκολληθῆ εις τὸ σῶμα τοῦ δπλαρχηγού Φαρμάκη άφασιωμένος και πιστός, ὁ μόνος ὅστις έφονεύθη.

Έκειθεν καταδιωκόμενος ὁ καπετάν Φαρμάκης μετὰ τὸ σῶμά του κατὰ πόδας κατευθύνεται πρὸς τὸ Μορίχοβον. Καθ' ὁδὸν εις τὸ χωρίον Πρεκοπάνια συνεπλάκη μετὰ Βουλγάρων Κομιτατζήδων. Ἡ μάχη άπέβη άμφιροπος ὥτε καταφθάνει στρατός και άρχεται ἡ μάχη μετ' αὐτοῦ, ἡ ὁποία εξακολουθεῖ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁπότε έφονεύθησαν ὁ δπαδός του εκ Βλάτσης Γεώργιος Τσιτσίκας, και ἔτεροι 3 άκόμη.

Συνεχίζει τὴν πορείαν του τολμηρῶς, ὀψοκίνδυνος, άμειλητος διώκτης τῶν εχθρῶν της Μακεδονίας καταστὰς τὸ φόβητρον τῶν Βουλγάρων. Εἰς Μορίχοβον προδοθεὶς περικυκλοῦται ὑπὸ στρατοῦ μετὰ τοῦ Ἀρχηγού Κρόμπα (Λυμπεροπούλου) εις τὸ Πεταλινὸν τοῦ Κάμπου λεγόμενον, ὅπου μάχεται άπεγνωσμένος κατὰ άσυγκρίτως εις πλῆθος στρατοῦ. Ἐπιπίπτουν οἱ άντιάρται ὡς λέοντες πλέον κατὰ τοῦ εχθροῦ μετὰ τὸν ἰντικειμενικὸν σκοπὸν «θάνατος ἢ σωτηρία». Ἐν τούτοις ὁ κλοιὸς της πολιορκίας περισφίγγει ἔτι περισσότερο αὐτούς, πίπτουν νεκροὶ και τραυματῖαι ὁ εἰς κατόπιν τοῦ άλλου, μηδὲ αὐτοῦ τοῦ Ἀρχηγού Κρόμπα εξαρούμενου και εντὸς ὀλίγων ὥρῶν εξολοθρεύεται ὀλόκληρον τὸ σῶμα. Ὁ δπλαρχηγός Ηλίας Φαρμάκης διασχίσας τὰς τάξεις τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ κατορθώνει ὡς εκ θαύματος νὰ σωθῆ, ὀπίπεται εντὸς τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ παλαίει κατὰ της ὀρητικότητος τῶν ὕδατων, διαφεύγει τὴν χάλαζαν τῶν εχθρικῶν σφαιρῶν, έξέρχεται τοῦ ποταμοῦ πάνοπλος και ὕποχωρῶν άποκρούει συγχρόνως τὸν εχθρὸν καταδιωκόμενος κατὰ πόδας, κατορθώνει νὰ διαφύγῃ τελείως. Μεταμφιέζεται εις χωρικὸν και διαλαθῶν τὴν προσοχὴν της μυρμηκῆς τῶν Τούρκων και Βουλγάρων χωρικῶν κατέφυγε εις Βροντερούμιτσι. Ἐξακολουθεῖ και πάλιν τὸ έργον και ἰναφαιίνεται έπιτιθέμενος εις διάφορα Βουλγαρικὰ χωρία τοῦ Μοριχόβου, Περιστερίου, Κορσεσίων μέχρι τοῦ 1908, ὁπότε άνεκηρύχθη τὸ Τουρκικὸν Σύνταγμα. Εἰς τὴν περίοδον ὁμως ταύτην τοῦ Ἀγῶνος δὲν έμεινεν άπαθῆς και ἡ λοιπὴ οικογένειά του κατὰ τὸ έτος 1907 ακολουθεῖ τὰ βήματα του. Ὁ ἔτερος τῶν αδελφῶν του Στέργιος Κούντουρας έξελίσσεται εφάμιλλος τοῦ αδελφοῦ του Ἡλία εργασθεὶς ποικιλοτρόπως εις τὸν άγῶνα μέχρι τοῦ 1909. Ὁ μεγαλύτερος τῶν αδελφῶν του Νικόλαος Κούντουρας μέλος της εν Βλάτση Ἐπιτροπῆς ὀργανώσεως κατευθύνσεως τοῦ Μακ. άγῶνος έμνηθῆ πρῶτος ὑπὸ τῶν καταλυσάντων εις τὴν οἰκίαν του αξιωματικῶν Κοινοῦλη και Παπούλα, γνωστὸς σχεδὸν εις ὅλους τοὺς εν τῇ ζωῇ σημερινὸς Ἀρχηγούς και Ὀπλαρχηγούς τοῦ Ἀγῶνος. Προσέφερε μεγίστας ὀπηρεσίας εις τὸν άγῶνα τελευταίως δὲ ἠναγκάσθη

ΧΡΥΣΟΣ ΔΟΥΚΗΣ

Ὀπλαρχηγός (εκ Καστορίας)

Ὀπαδὸς τοῦ Παύλου Μελά εργασθεὶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ Μακεδονικοῦ άγῶνος, ὡς και εις ὅλους τοὺς Ἐθνικοὺς άγῶνας Βαλκανικῶν και Ἡπειρωτικῶν.

ΣΠΥΡΟΣ ΔΟΥΚΗΣ

Ὀπλίτης

Πρωτοπαλληκαρο τοῦ Καπετάν Ἀρκούδα φονευθεὶς τῷ 1906 εις περιφέρειαν Ἀνασελίτσης ὑπὸ Τουρκικοῦ Στρατοῦ.

νὰ ἔλθῃ ἄρωγός και ἐνόπλιος καταφυγῶν ἐπὶ τούτῳ εις Τρίκαλα.

Μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν ὀπλων και διάλυσιν τῶν άνταρτικῶν σωματῶν ὁ δπλαρχηγός Ηλίας Φαρμάκης κατήλθεν εις Ἀθήνας πρὸς εξακολουθήσιν τῶν σπουδῶν του, δὲν ἠδυνήθη ὁμως νὰ συνεχίσῃ ταύτας, καθότι τὸ έργον δὲν εἶχε τελειώσῃ και έπανακάμπτει και πάλιν εις τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Βλάτσην και πιστός εις τὰς ἰδέας του περὶ άπελευθερώσεως της Μακεδονίας εξακολουθεῖ και πάλιν τὸ έργον. Τὸ νεοτουρκικὸν ὁμως κομιτάτον παρεκλόυθη ὅλας τὰς ένεργείας τῶν εργασθέντων κατὰ τὸν άγῶνα και δὲν ἤργησε νὰ καταστρώσῃ σχέδιον έξοντώσεως και τοῦ γεναίου τούτου δπλαρχηγοῦ, ὅπως και άλλων συναδέλφων του, καθότι εἶχε χαρακτηρισθῆ ὡς ἰαν ἐπικίνδυνος και οὕτω έτέθη έκποδὸν διὰ δολοφονίας. Τὴν 21ην Δεκεμβρίου 1908 φιλοξενούμενος εις Λόνιτσιαν, Ἑλληνικώτατον χωρίον, έπεσε θῦμα δολοφόνων χειρῶν ὀμογενοῦς ὅστις ἰσχυρίσθη ὅτι διέπραξε τὸ έγκλημα διὰ λόγους τιμῆς, και οὕτω ὁ γεναῖος ὀτος πατριώτης ὁ τοσάκις σωθεὶς ἀπὸ σφαίρας εχθρικῆς επέπρωτο νὰ γίνῃ θῦμα καταπτύστου έπιβουλῆς. Τὸ τί έγένετο κατὰ τὴν ἡμέραν εκείνην της δολοφονίας του εν Βλάτση εἶνε άπερίγραπτον, δικαίως δὲ ὁ κ. Γ. Θ. Κελεπούρης εν έτει 1910 ἔδημοσίευσεν τὸ εις τὴν ὀπισθεν σελίδα δημοσιευόμενον τραγοῦδι εις μνήμην τοῦ μάρτυρος Ἡλία Φαρμάκη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΟΝΤΑΣ

= Ἡ Ναυμαχία τοῦ Ναυαρίου =

Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης πρῶην Δράμας Χρυσόστομος ὁ τῶσων άγρίως κρεουργηθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων

Ο αρχηγός

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΡΕΦΗΣ

Όστις ἔδρασε εἰς τὴν περιφέρειαν Καρατζόβης-Μοριχόβου

Ο ὀπλαρχηγὸς ΔΗΜ. ΤΣΕΓΚΟΣ

Καταγόμενος ἐκ Βόλου

διατελέσας εἰς τὸ Σῶμα ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Κ. ΓΑΡΕΦΗ

ΣΤΟΝ ΚΑΠΕΤΑΝ ΦΑΡΜΑΚΗ:

“Όποιο τραγοῦδι καὶ ἂν σοῦ πῶ θᾶνε μικρὸ γιὰ σένα
σὲ τραγουδοῦνε τὰ βουνὰ ποῦ τᾶχεις ποιισμένα
τὸ δάκρυ τὸ Ἑλληνικὸ τὸ αἷμα τὸ δικό σου
καὶ ἡ πατρίδα ποῦ πλεξε τὸ πρωτοσιεφανό σου.

Σὲ τραγουδοῦν τὰ ἔλατα καὶ τὰ ψηλὰ πλατάνια
σὲ τραγουδοῦν ἡ ρεματιὲς ἡ ράχες τὰ ρουμάνια
ἡ βρίσες νανουρίζοντε τὸν ὕπνο τὸ δικό σου
κι’ οἱ κόσμοι θὰ ζηλεύουνε τὴν δόξα τὴν τιμὴ σου.

Γιὰ τὴν πατρίδα πέθανες λεβέντη τιμημένος
ὄμορφος καὶ περήφανος γαμβρὸς στεφανωμένος
μὲ τὸ στεφάνι τῆς τιμῆς γιὰ νεκρικό στεφάνι
ποῦ ὁ χρόνος δὲν θὰ δυνηθῆ ποτὲ νὰ τὸ μαράνη.

Πλεχτὰ στεφάνια μὲ δξὲς μὲ δάφνες μὲ πουρνάρια
τέτοια στεφάνια ἀξίζουνε σὲ τέτοια παλληκάρια.
Ἡ χώρα τ’ Ἀλεξάνδρου μας γι’ αὐτὸν βαρειά βογκάει
καὶ ἡ κάθε ἑλληνικὴ καρδιά γι’ αὐτὸν βαθειά πονάει.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΣΠΟΝΤΗΣ

ΚΑΠΕΤΑΝ ΦΟΥΦΑΣ

Ἀρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν περιφέρειαν Καϊλαριῶν. Ἐπεσέν εἰς Παλαιοχώριον πολεμῶν κατὰ πολυαριθμὸν Βουλγαρικῆς συμμορίας τῷ 1906.

ΜΙΧ. ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΣΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Θυσία ἐκ τῶν ἱερωτέρων καὶ μεγαλυτέρων ἐτελείτο εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα τὸν Μάϊον τοῦ 1906 εἰς τὰ Λειβάδια τῆς Μακεδονίας. Ἐπιπτον δύο ἀπὸ τῶν ἐπιλεκτοτέρων καὶ γενναιοτέρων, προσωρισμένους διὰ μεγάλα κατορθώματα, ἀγωνιστὰς αὐτοῦ ὁ **Μιχ. Μωραΐτης** καὶ ὁ **Σπ. Φραγκόπουλος**.

Ἄν ὑπῆρξαν ἄτυχεῖ, διότι ἔπασαν προώρως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑθικοῦ ἀγῶνος ὑπῆρξαν ὅμως εὐτυχεῖς διότι ἔπασαν ὅπως οἱ ἥρωες τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πιπτόντων, καὶ περιβλήθησαν τὸν φωτοστέφανον τοῦ μαρτυρίου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ

Ὁ ἀλησμόνητος διεμνηνὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου Θεσσαλονίκης, τὸ δεξιὸ χέρι τοῦ ἀειμνήστου Γενικοῦ Προξένου Θεσσαλονίκης **Λάμπρου Κορομηλά**

ΕΥΤΕΡΠΗ ΖΗΣΗ

ἢ Ἐακουστὴ Ζήσηνα
(ἐκ Καστορίας)

Ἐργασθεῖσα μὲ θαυμασίαν δραστηριότητα εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἀνταρτικῶν σωμάτων συνελήφθη καὶ ἀπήχθη δεσμία ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς Μοναστήριον ὅπου καὶ ἐφυλακίσθη.

Η ΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΩΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΑΥΤΟΥ ΕΘΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ἀξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Ἐκτιμῶν μεγάλως τὴν εὐγενῆ ὑμῶν προσπάθειαν πρὸς πανηγυρικώτερον ἑορτασμόν τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ τόσον χαλαρωθέντος, λόγῳ τῶν μεταπολεμικῶν ἐπιδράσεων, πατριωτικοῦ αἰσθήματος, σπεύδω νὰ εἰσφέρω τὴν ἀσθενῆ μου συνδρομὴν εἰς τὴν πολύτιμον ταύτην ἐκκλησίαν σας.

Δὲν νομίζω ὅτι δεόν νὰ ἐκληφθῆ ὡς τολμηρὸν, ἀν ἐπιζητήσωμεν νὰ παραλληλίσωμεν τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐθνικὸν ἡμῶν ἀγῶνα πρὸς τὸν Μακεδονικόν. Βεβαίως αἱ θυσίαι καὶ οἱ ἥρωϊσμοὶ τοῦ πρώτου ἦσαν ὑπέρτεροι τῶν τοῦ δευτέρου, ἀλλὰ καὶ τοῦτου δὲν ὑστεροῦσι μεγάλως τῶν τοῦ πρώτου. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι, πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πρώτου ἐπεστρατεύθησαν ὅλοι αἱ ἐθνικαὶ δυνάμεις, μετὰ στρατιᾶς ὀλοκλήρου φιλελλήνων, ἀναγνωρισάντων τὸ ὑψηλὸν καὶ δίκαιον τοῦ διεξαχθέντος ὑπερανθρώπου ὄντως ἀγῶνος καὶ δι' οὗ ἐν τέλει ἐπετεύχθη ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, ἐνῶ πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, ὅχι αἱ ἐθνικαὶ δυνάμεις ὀλοκλήροι δὲν ἐπεστρατεύθησαν, ἀλλ' οὔτε καὶ μέγα μέρος τούτων ἐχρησιμοποίηθη, ἀπλῶς εὐάριθμοι ἐνθουσιώδεις πατριῶται ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐχρησίμευσαν ὡς ἔναυσμα πρὸς ἀνάφλεξιν τοῦ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βιούτων ὁμογενῶν, οἵτινες υἱοθετήσαντες τὸν ἀγῶνα ἐκείνον διεξήγαγον τοῦτον ἐπιτυχῶς ὑπὸ τὴν δυσμενῆ προδιάθεσιν ὄλων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τότε δρωσῶν Ἑυρωπαϊκῶν Στρατ. ἀποστολῶν καὶ τὴν ἀπηνῆ διώξιν τοῦ κατακτητοῦ, παρεσκευάσθησαν δὲ δι' αὐτοῦ καὶ οἱ δύο ἐνδοξοὶ πόλεμοι τοῦ 1912 καὶ 1913, δι' ὧν ἐδιπλασιάσθη ὅχι πλέον ἢ Ἑλλάς τοῦ 1824, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς τοῦ 1912 καὶ οὕτω ἠδυνήθη αὕτη κατὰ τὴν μετέπειτα Μικρασιατικὴν καταστροφὴν νὰ περιλάβῃ ὅλον τὸν ἀπὸ χιλιετηρίδων ἐγκατεσπαρμένον ἀνὰ τὴν Θράκην καὶ τὴν Μικρὰν

Ἀσίαν Ἑλληνισμόν, ἐκριζωθέντα ἐκείθεν συνεπείᾳ τῆς Μικρασιατικῆς ἤττης. Ἄνευ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος ἦτο ἀδύνατον νὰ δημιουργηθῆ Βαλκανικὸς συνασπισμὸς τῶν χριστιανικῶν Κρατῶν. Κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκείνον διεξαχθέντα μετὰ τῆς μεγαλειτέρας τραχύτητος, ἀντελήφθησαν ἅπαντες οἱ ἀνταγωνιζόμενοι ὅτι, διὰ τῆς τακτικῆς ἦν ἐτήρουν, οὐδὲν ἄλλο ἐπετυγχάνετο ἢ ἡ ἀλληλοεξόντωσις τούτων, ἐπὶ μεγίστῃ ὠφελείᾳ τοῦ ἐγκατεστημένου κατακτητοῦ, κατατυραννοῦντος ἐπιπροσθέτως μετὰ πρωτοφανοῦς ἀγριότητος τοὺς ἄλλοθρησκούς ὑπηκόους του. Τὴν πικρίαν τῆς πραγματικότητος ταύτης ἀντελήφθησαν ζωηρότατα οἱ τότε Μακεδονικοὶ κύκλοι τῶν ἀνταγωνιζόμενων Κρατῶν, ἀπαρτιζόμενοι κατ' ἀρχὰς ἐκ διπλωματικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων, εἰς οὓς προσετέθη βραδύτερον καὶ χορεία ὀλοκλήρου φιλοτίμων ὁμογενῶν πάσης εἰδικότητος, συγκινηθέντων ἐκ τῶν δοκιμασιῶν, εἰς ἃς ὑπεβάλλοντο οἱ ὑπόδουλοι ἀδελφοὶ των. Εἰς τοὺς κύκλους τούτους τὸ πρῶτον ὠρίμασεν ἡ ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ τῶν Χριστιανικῶν Κρατῶν, ὡς εἶμαι δὲ εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω, τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδρύσεως τοῦ τοιοῦτου συνασπισμοῦ ἐγκαίρως ὑπέδειξαν οἱ ἡμέτεροι Μακεδονικοὶ κύκλοι πρὸς τοὺς τότε ὑπενθύνους ἀρμοδίους, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθησαν καὶ ὅταν βραδύτερον ἀνέλαβον ἄλλοι τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην, ἡναγκάσθησαν καὶ οἱ ἡμέτεροι σχεδὸν ἐκόντες ἄκοντες νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν παρουσιασθεῖσαν πολεμικὴν ἐπιχείρησιν. Συνεπῶς ἀν δὲν προηγήτο ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν ἦτο ἀδύνατος ἡ συνεργασία τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, εὐλόγως ἐπομένως ὁ ἀγὼν οὗτος ἀποκαλεῖται ὡς ὁ πρόδρομος τῆς νεωτέρας ἐθνικῆς ἡμῶν ἀναγεννήσεως.

Ἡ δὴ πανηγυρίζεται ἡ ἐκατονταετηρίς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας, γεγονός κατ' ἐξοχὴν πατριωτικόν, τοῦ ὁποῦ ἐδει νὰ ἐπωφεληθῆ τὸ Κράτος πρὸς ἀναπτέρωσιν καὶ καλλιέργειαν τοῦ τόσον, ἐπαναλαμβάνω,

χαλαρωθέντος πατριωτικοῦ αἰσθήματος, ἐπηρεασθέντος μεγάλως ἐκ τῶν νεωτέρων κοινωνιστικῶν ῥοπῶν, ὠφειλεν ἐπομένως, φρονῶ, νὰ ἐπιδιώξῃ νὰ δοθῆ ἰδιάζουσα τιμητικὴ διάκρισις πρὸς τοὺς διακριθέντας πολεμιστὰς τῶν τελευταίων πολέμων, πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων, πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν θυσιασθέντων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας καὶ τῶν ὀπωσδήποτε δρασάντων ἐθνικῶς, ἵνα τοῦτο γίνῃ ἀξιόζηλον παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τῶν καθαρῶς πατριωτικῶν τούτων ἑορτῶν ἐδει νὰ ἐχθῆ μεγαλειτέραν συμμετοχὴν ἢ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία, ἣτις νὰ ὀργανώσῃ διὰ στρατ. ἐπιδείξεω πατριωτικοῦ ἐνδιαφέροντος ἑορτάς, νὰ ὑποχωρήσωσι δὲ πρὸς στιγμὴν οἱ ἐπαγγελματῖαι πάσης εἰδικότητος, οἵτινες εἶναι ἄξιοι πάσης ἐκτιμήσεως διὰ τὴν κοινωνικὴν τῶν συμβολὴν, δὲν εἶναι ὅμως οἱ ἐνδεδειγμένοι ἵνα προκαλέσωσι τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ πλήθους ὑπὲρ πατριωτικῶν ἐκδηλώσεων κατὰ τὰς ἑορτάς ταύτας.

Ἄλλ' ἡ περίοδος τῶν κινδύνων παρήλθε, σήμερον δὲ παρασκευάζονται αἱ πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἑορτῶν ἐπιτροπαί, εἰς τὰς ὁποίας, ὡς συνήθως συμβαίνει, θὰ ἴδωμεν διεκδικούντας ἐξέχουσας θέσιν, τοὺς μοιραίως καὶ τυχαίως οικονομικῶς εὐημερήσαντας ἐπήλιδας κατὰ τὸ πλεῖστον, θησαυρίσαντας εἰς βάρος τῶν ἐθνικῶς ἐργαζομένων. Καὶ ἐρωτῶ ὑμᾶς κ. Πρόεδρε, τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸ κατ' ἐξοχὴν κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα δρᾶσαν πατριωτικὸν Σωματεῖον, μήπως περιελήφθητε μετὰ τῶν ὀργανωτῶν τῶν ἑορτῶν τούτων, ἢ μήπως φρονεῖτε ὅτι θὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐκπροσώπευσις σας; Ποῦ εἶναι τὰ πρόσωπα τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς πόλεως κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα; ποῦ εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν θυσιασθέντων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας; Δυστυχῶς τοιαύτη εἶναι ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος, καθ' ἣν ὡς προανέφερον ἐκυριάρχησαν αἱ νεώτεροι κοινωνιστικαὶ ῥοπαί, εἰς τὴν ἀνθρωπιστικὴν δὲ ταύτην προσπάθειαν, δὲν σὰς ἀποκρύπτω, ὅτι μετὰ λύπης μου βλέπω ἐξ ὄλων τῶν Βαλκανικῶν Κρα-

τῶν προηγούμενον τὸ ἡμέτερον θὰ ἠδύχομαι νὰ εἶμεθα ὀπισθοδρομικώτεροι εἰς τοιοῦτου εἴδους ἐκδηλώσεις, ἵνα μὴ ἐπηρεάζηται ἡ συνοχὴ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως.

Δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης κ. Πρόεδρε ἀναγκάζομαι μετὰ λύπης μου νὰ θίξω γεγονός, τὸ ὁποῖον, φρονῶ, ὅτι πλήσει καιρίως τὴν πατριωτικὴν εὐαισθησίαν πάντος φιλοτίμου πολίτου Θεσσαλονικέως. Ἀναμφισβητήτως μία τῶν μεγαλειτέρων προσωπικοτήτων τῆς συγχρόνου περιόδου ὑπήρξε καὶ ὁ ἀείμνηστος Λάμπρος Κορομηλάς, καταλαβὼν τὰ ὑπατά τῆς Πολιτείας ἀξιώματα, πρὸ παντὸς ὅμως εἶναι ὁ δημιουργήσας καὶ διεξαγωγὸν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ὀλοκλήρου τὸν ἐν τῷ τότε Βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης ἐνοπλιον Μακεδονικὸν ἀγῶνα. Εἶναι περιττὸν νὰ σὰς εἶπω κατὰ ποῖον ἀφελῆ τρόπον, διὰ νὰ μὴ μεταχειρισθῶ βαρυτέραν ἐκφρασίαν, τιμᾶται καὶ γεραίρεται ἡ μνήμη του ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Μακεδονίας. Βλέπω τοὺς προγόνους διαφόρων ὁμογενῶν, ἀξίους πάσης ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ ὡς καλῶν οἰκογενειάρχων, ἴσως καὶ καλῶν συμβούλων εἰς τὰς Κοινοτικὰς ὑποθέσεις, βλέπω τὰς ἰδιαίτερας πατρίδας τῶν ἐκάστοτε ἰσχυόντων ὁμογενῶν νὰ κοσμῶσι τὰς πινακίδας τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, βλέπω τὴν ἐξεζητημένην προσπάθειαν πρὸς ἀνεύρεσιν διαφόρων ὀνομάτων τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ δὲν δύναμαι ἢ ν' ἀσχάλλω διὰ τὴν σημερινὴν περιφρονητικὴν ἐκδήλωσιν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἡγέτου τῆς νεωτέρας ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως ἐν τῷ διαμερίσματι τούτῳ. Δὲν φρονῶ ὅτι ὁ ἀρχαῖος θεὸς τοῦ Ἐμπορίου ἢ ἡ ὑπόδειξις τῆς θέσεως τῆς Μητροπόλεως δύνανται νὰ φρονηματήσωσι τὴν νεωτέραν γενεὴν περισσότερον τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρός.

Ἰπὸ τοιοῦτους ὄρους ἢ προσπάθεια ὑμῶν ἢ τόσον εὐγενῆ πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, φρονῶ ὅτι δὲν προώρισται ν' ἀποδώσῃ τὸ προσδιωκόμενον ἐθνικὸν κέρδος, πάντως ἀναγνωρίζω τὰ εὐγενῆ ἐλατήρια, ἅτινα ἐξώθησαν ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΛΛΙΟΣ

Ἀρχηγὸς τῶν Καστανοχωριῶν καὶ Κορυτᾶς Ἑλληνικῶν Σωμάτων κατὰ τὸ ἔτος 1905, νῦν ἀπότρατος ἀντισυνταγματάρχης ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΚΡΙΒΟΣ

πανηγυρικοῦ τούτου τεύχους, δὲν δύναμαι ἢ νὰ σὰς συγχαρῶ καὶ νὰ ἐκδηλώσω τὴν πρὸς τοῦτο ἰδιάζουσαν εὐχαρίστησίν μου.

Καὶ ἦδη κ. Πρόεδρε, στραφῶμεν νοερῶς πρὸς τοὺς μάρτυρας τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, εὐλαβεῶς δὲ κλίνοντες εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πατριωτικοῦ καθήκοντος.

Μάρτιος 1920. Μετὰ τιμῆς
Δ. ΚΑΚΚΑΒΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ

ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΙΕΣΠΑΡΜΕΝΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΑΣ

«Αφθορε Έλληνισμὸς τοῦ Μοναστηρίου, Ένθουσιώδεις Έλληνες Μοναστηριῶται !

«Έπρεπε νὰ ὑπάρξῃ λογογράφος τις ἄριστος χειριστὴς τοῦ καλάμου ἢ ἐμβρόντητος ποιητὴς, ὅπως ἐξυμνήσῃ καὶ ψάλλῃ ἐπαξίως τὰς μεγάλας ἀρετάς σας, τὴν ἐθελουσίαν, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν ἀγάπην σας πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, τὴν ἀφοσίωσίν σας καὶ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς προσηνέγκατε εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους χρόνους τῆς μαύρης σκλαβιάς καὶ καθ' ὅλον τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ἀπὸ τοῦ 1877 καὶ ἐπέκεινα μέχρι τοῦ 1912. Οὐδεὶς τῶν ἐπισκεφθέντων τὸ Μοναστήριον καὶ γνωρισάντων ὑμᾶς εὐσυνειδήτων Ἑλλήνων θὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸν μέγαν πατριωτισμὸν Σας.

Σὰς ἐγνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ Σὰς θαυμάζω εἰσέτι, κατὰ πρῶτον ὡς μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου καὶ μετὰ ταῦτα ὡς διδάσκαλος εἰς τὰ περίξ προάστεια, ἀπὸ δὲ τοῦ 1904—1909 ὡς ἐπισκεπτόμενος συνεχῶς τὸ Μοναστήριον καὶ συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ἐκεῖ ἀνωτάτου Κέντρου μεταφέρειν εἰς αὐτὸ πληροφορίας καὶ λαμβάνων ὀδηγίαν διὰ τὴν ὄλην Ἑθνικὴν ἐργασίαν παρὰ τῶν ἰθυόντων τὰ τοῦ Κέντρου ἀξιωματικῶν καὶ προξένων ὡς π. χ. τῶν Σπηλιάδου καὶ Νίκου Κοντογούρη (μὲ ψευδώνυμα Παρασκευαΐδης καὶ Σίνης) Κωνσταντινοπούλου, Δερλερῆ καὶ λοιπῶν, ὡς καὶ τῶν Καλλέργη, Φιλίππου Κοντογούρη, Ἀθαν. Ευδάκη καὶ Δημαρᾶ. Δὲν λησμονοῦνται εὐκόλως τὰ καλλιμάρμαρα ἐκπαιδευτήρια τῆς πόλεως Σας, ἔνθα ἐγαλουχήθησαν χιλιάδες μαθητῶν, εἰς τὸ Γυμνάσιον, τὸ ἀνώτατον Παρθεναγωγεῖον, αἱ ἀστικάι Σχολαὶ ἀρρένων τε καὶ θηλέων, τὰ ὅποια ἀνηγέρθησαν δαπάναις τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀλλαχοῦ διαμενόντων μεγάλων εὐεργετῶν Μοναστηριωτῶν, τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον παρὰ τὸ Νοσοκομεῖον «Ὁ Εὐαγγελισμὸς», ὡς καὶ τὰ 15 δημοτικά, σχολεῖα τὰ ἱδρυθέντα ἀπὸ τοῦ 1904 καὶ ἐπέκεινα εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας τῆς πό-

λεως. Τὴν νεόδητον Μητρόπολιν μετὰ τοῦ ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου ναοῦ. Τὴν μεγάλην λεωφόρον, τὴν ἄγουσαν ἐκ τῶν στρατώνων πρὸς τὸ Διοικητήριον (Σορὸν Σοκὰκ) ἔνθα οἱ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρω σχολείων ἐξερχόμενοι μ. μ. εἰς περίπατον ἴσταντο πολλάκις καὶ ἔψαλλον ἀπέναντι τοῦ Ρωσικοῦ Προξενείου προκλητικώτατα ἐπὶ προξένου τοῦ Κων. Πανουργιά ἀπὸ τοῦ 1882 τὰ ἑξῆς :

Τοῦ Πανσλαυτισμοῦ ἡ ψώρα Μακεδόνας δὲν μολύνει οὔτε τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμὸν.

Εἶμαι Ἕλλην καὶ ὄχι Σλαῦος ξεύρω τὴν καταγωγὴν μου ἢ ἑλληνικὴ ψυχὴ μου ἐλευθέρα πάντα εἶμι.

Τὸ σπαθί μου καὶ ἂν δὲν κόπτει ἢ αἰχμὴ καὶ ἂν δὲν κεντάει ἢ ψυχὴ δὲν λησιμοναίει πῶς ἐπλάσθη Ἑλληνική.

Δὲν λησμονοῦνται ἐπίσης εὐκόλως αἱ μυροδόλοι ἐξοχαὶ τῆς πόλεως Μοναστηρίου καὶ τῶν θαλλόντων προαστείων, ὡς τὸ Μεγάροβον, Τύρνοβον, Δίχοβον, Νιζόπολις, Ἅγιος Χριστόφορος, Μπούκοβον κ. λ. π.

Ἐνκυλος εἰσέτι ἤχει εἰς τὰ ὠτά μου ἢ φωνὴ τῶν Ἑλληνοπρεπέστατα μορφωθειῶν ἐντιμοτάτων Κυριῶν Μεγαρόβου, ὁμιλουσῶν ἐκφραστικώτατα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Καθ' ὃν χρόνον εἰς τὸ Τύρνοβον εἶχεν εἰσχωρήσῃ ἢ ξένη προπαγάνδα τῇ ἐνεργείᾳ μισθάρνων ὀργάνων αὐτῆς μοι ἔλεγον αἱ ὡς ἄνω Κυρίαι, «Ἐστάλησαν ἀπὸ διαφόρους προπαγάνδων πληρωνόμενοι μερικοὶ διεφθαρμένοι νὰ μᾶς δελεάσωσι μὲ τὰ χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα διὰ νὰ ἀπαρνηθῶμεν τὸν Ἑλληνισμὸν μας καὶ νὰ ἀπασθῶμεν ξένον ἐθνισμὸν. Τοῦτο ἃ εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὸ Μεγάροβον. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἐθνισμὸν μας, τὴν ὠραίαν Ἑλληνικὴν μας γλῶσσαν, ἢ ὅποια εἶνε ἢ γλῶσσα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πῶς θὰ μορφώσωμεν τὰ τέκνα μας

ἄνευ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μὲ τὴν ὅποιαν καὶ ἡμεῖς ἐγαλουχήθημεν. Τοῦτο οὐδέποτε θὰ γίνῃ εἰς τὸ Μεγάροβον. Θὰ ἀντιστῶμεν θὰ ἀπολέσωμεν τὰ πάντα, ἀλλὰ δὲν θὰ ἀποχωρισθῶμεν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μας καὶ τῆς γλυκειᾶς Ἑλλάδος μας. Κάλλιστοι πατριῶται Μοναστηριῶται, ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἦλθαν στιγμαὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν καθ' ἃς ἐκυκλώθητε παρὰ διαφόρων προπαγανδῶν τῆς Βουλγαρικῆς, Ρωμουνικῆς, Σερβικῆς, Οὐντικῆς, ὑφ' ὧν ἐπιέσθητε, ἐδαξανίσθητε, ἐπροδόθητε ποικιλοτρόπως. ἐδοκιμάσθητε ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ ἀλλ' οὐδέποτε κτεδιώχθητε καὶ ἐπτοήθητε, ἐλιποψυχήσατε συκοφαντούμενοι εἰς τὰς Τουρκικὰς Ἀρχάς. Ἀντέστητε πάντοτε γενναίως ἀπέναντι ὅλων αὐτῶν ἀφηφοῦντες τὰ πάντα καὶ περιφρονοῦντες ὅλας τὰς προπαγάνδας. Ὅτε δὲ ἀντίθετος ἄνεμος ἐπνευσε μὴ θέλοντες νὰ ὑποδουλωθῆτε ὡς οἱ Ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, δι' ἄψυχα πράγματα καὶ νὰ ἀρνηθῆτε τὴν Ἑθνικότητά Σας, ἐγκτελείψατε τὰς περιουσίας Σας, τὰς οἰκίας Σας, τὸ νοικοκυριὸν Σας, τοὺς τάφους τῶν πατέρων Σας καὶ ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ Σας καὶ διεσπάρητε εἰς τὴν Ἑλευθέραν πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς εἰσέτι νὰ ἀποκατασταθῆτε μολονότι ἔκτοτε παρήλθεν ὀλίγη δεκαετία.

Μετ' ἀφ' αὐτοῦ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἐσχάτως ἀνέγνων εἰς διαφόρους ἐφημερίδας ὅτι ὑπὸ τῆς νῦν Κυβερνήσεως ἐλήφθησαν ἐπὶ τέλος ὑπ' ὄψιν τὰ δίκαια παράπονά Σας καὶ ἀπερατίσθη νὰ ἀποκατασταθῆτε ὀριστικῶς εἰς Φλώριναν ὡς καὶ οἱ καλοὶ καὶ γενναῖοι Στραωματιστῶται εἰς Κιλκίσιον. Θαρρεῖτε λοιπὸν ἀδελφοὶ καὶ κρατοῦντες ὑψηλὰ τὸ μέτωπον ἐστὲ ὑπερήφανοι καθότι ἐξετελέσατε πληρέστατα τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον Σας, ἢ ὅποια σήμερον Σὰς ἀμείβει ἐπαξίως. Ἐὰν δὲ εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀρχαῖον ὄνειρον, «πάλι μὲ χρόνια μὲ κειροῦς, πάλι δικά μας θάνατοι» ἐσβέσθη. Εἶνε ἐπίσης ἀληθέστατον ὅτι ἢ πρῆντι πνεύματι ἢ ἄλλοτε μικρὰ Ἑλλὰς ἔχει ἤδη τετραπλασιασθῆ. — Τὸ μέγα ἔργον ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος μας τῶν γνωστῶν ἡρώων τοῦ

Ὁ Ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Κυζωνιῶν ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
(Πρῶην Στραωματιστῆς)

Ὁ ἥρωας ΛΙΤΣΑΣ
Ἄξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ προσῆλθεν εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα. Συνήψε μετὰ τοῦ ἀταρτικοῦ του σώματος πολλὰς μάχας κατὰ βουλγαρικῶν συμμοριῶν εἰς τὰ Καστανοχώρια. Εἰς τὴν Ὀσιτσανην τῶν Καστανοχωριῶν ἐπετέθη κατὰ βουλγαρικῆς συμμορίας, εὐρισκομένης καὶ ὠχυρομένης ἐντὸς οἰκίας. Ἐκ τοῦ παραθύρου αὐτῆς σφαῖρα ἐχθρική εὐρίσκει αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ὀπίσει νεκρὸν. Ἐπὶ τῆς λατρευτοῦ παλληκάρου καὶ νεώτατος ἐχάθη καὶ ὁ Μακεδονικὸς ἀγὼν ἐστερηθῆ τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του.

1821—1830 ὑψώσαντος τὴν σημαίαν ἐν Λαύρᾳ τοῦ Γερμανοῦ Πατρῶν, ἤδη συνεπληρώθη ἀπὸ τοῦ 1903 πρωτοστατησάντων καὶ ὑψώσαντων τὴν σημαίαν ἐν Μακεδονίᾳ τῶν δύο μεγάλων ἀληθμονήτων ἡρώων Παύλου Μελά καὶ Ἰωάννου Δραγούμη μέχρι τοῦ 1912 ὑπὸ τῶν νέων ἡρώων, σφαγέντων, κατακρεουργηθέντων, κρεμασθέντων, τυφεισθέντων, δηλητηριασθέντων, σουδλισθέντων

καὶ καέντων εἰς τοὺς κλιθάνους Ἐθνομαρτύρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἑμέτεροι Ἐθνομάρτυρες ἀείμνηστοι Θεόδωρος Μόδης, πρῶτος πεσὼν ὑπὸ μαχαίρας Βουλγαρικῆς, Πέτρος διδάσκαλος, ὀπλίτης τοῦ διακριθέντος Καπετὰν Βάρδα γενικοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος ἐν Μοναστηρίῳ, ἀπαγχομισθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων καὶ λοιπῶν

ἄλλων ἐπιζώντων, πολλῶν συρθέντων ἀλυσσοδέτων καὶ ριφθέντων εἰς τὰς φυλακάς, κακοποιηθέντων ποικιλοτρόπως, βασανισθέντων, δεινοπαθησάντων καὶ θυσιασθέντων. Τὰ πάντα δὲ ταῦτα ὑπέστησαν διὰ τὴν ἑνωσιν τῆς Μακεδονίας μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

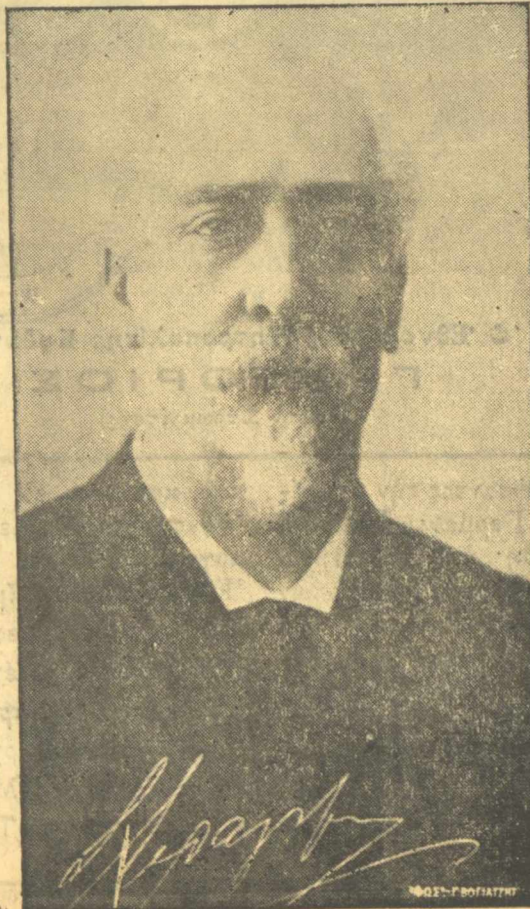
Ἐν Σωχῶ τῇ 6ῃ Μαρτίου 1930
ΛΘΑΝΑΣΙΟΣ Π. ΙΑΤΡΟΥ

Τὸ ὑπὸ τὸν Καπετὰν ΑΓΡΑΝ (ΤΕΛΟΝ ΑΓΑΠΗΝΟΝ) ἀνταρτικὸν Σῶμα δρᾶσαν εἰς Γενιτσᾶ

ΚΩΝΣΤ. ΝΤΟΓΡΑΣ
ἐκ Βογιατικοῦ (Καστορίας)
Ἐδρασαν ὡς δ-πλαρχηγὸς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνό-πλου Μακεδονικοῦ ἀγῶνος εἰς τὰς περιφερείας Κορσεστίαν, Καστανοχωρίων καὶ Μοναστηρίου.

ΣΤΕΦ. ΔΡΑΓΟΥΜΙΧΗΣ
Ἐκ Βογιατικοῦ καταγόμενος, ἔδρασαν τόσον ἐθνωφελῶς καθ' ὅλον τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ ὡς ὑπουργὸς καὶ ὡς μέλος τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικοῦ κοιμητήτου.

Δ. ΛΙΓΚΟΣ (Ἰωάννης Τσαούσης)
(ἐκ Σπερχειάδος Λαμίας)
ὑπαρχηγὸς τοῦ ἀρχηγοῦ **ΕΜΜ. ΣΩ-
ΤΗΡΙΑΔΟΥ** (Καπετὰν Τρομάρα)

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος οὖν ἐκ τῶν ἱστορικῶν καὶ ἡρωϊκῶν μερῶν τῆς Λαμίας, τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος τῆς πατρίδος τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ τοῦ Διακού τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 προσέτερεξαν πολλοὶ εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, ὅπως καὶ ἐκ πάσης γῆς Ἑλληνικῆς γῆς, προσέτερεξαν πολλοί, ὅπερ ἀποδεικνύει οὖν τὸν κίνδυνον τῆς Μακεδονίας ἐκ τοῦ ἐκβουλαρισμοῦ αὐτῆς, κατενόησεν ὅλον σχεδὸν τὸ ἔθνος ἠγωνισθῆναι πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ διπλοῦ ζυγοῦ, τουρκικοῦ καὶ βουλγαρικοῦ. Εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὴν ἐθνικὴν μας ὀντότητα, διὸ τὸ ἔθνος σύσσωμον καὶ ἠνωμένον συντρέχει πρὸς ἀποσόβησιν αὐτοῦ.

Εἶναι τοῦτο τοσοῦτο μᾶλλον παρήγορον καὶ ἐνθαρρυντικόν, καθ' ὅσον τὸ ἔθνος, ὡς εἶναι ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον, μοιραίως, οὕτως εἰπεῖν, καθ' ὅλας τὰς ἱστορικὰς ἐποχὰς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὑπέστη ἐπιδρομὰς καὶ ἐπιθέσεις πολλῶν καὶ ποικιλοτρόπων βαρβάρων καὶ βουλιμιόντων κατακτητῶν, ἐπιβουλευθέντων τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Ἐκ τῶν ἐκ τοῦ τμήματος Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος προσδραμόντων εἰς ἧτο καὶ ὁ ἐκ Σπερχειάδος Ἰωάννης Λίγκος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἰωάννης Τσαούσης ὡς ὑπαρχηγὸς τοῦ γενναίου ἀρχηγοῦ Ἐμμανουὴλ Σωτηριάδου (Καπετὰν Τρομάρα) ἀγωνισθεὶς εἰς τὸν Μακ. ἀγῶνα ἀπὸ τοῦ 1904 μέχρι τοῦ 1906 εἰς τὴν περιφέρειαν Καστορίας. Ἐλαβε μέρος εἰς πλείστας μάχας καὶ συμπλοκάς μετὰ Βουλγάρων καὶ Τούρκων.

Πρῶτον εἰς τὴν μάχην κατὰ τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ βουνὸν Μουρίμι, ἀνωθεν τῆς Βλάτσης, εἰς ἣν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Καπετὰν Φαρμάκης, (Ἡλίας Κούντουρας) τὴν δρᾶσιν τοῦ ὁποῖου εἰς ἄλλην σῆλην περιγράφωμεν. Ὁ καπετὰν Πετρόκις Παῦλος Νεράτζης εἰς τὰς μάχας τῆς 15ης Αὐγούστου 1905 εἰς τὸ ὄνομαστὸν χωρίον διὰ τὰς εἰς αὐτὸ πολλὰς μάχας, Πρεκόπανα, ὅπου ἔξωντώθησαν πολλὰ βουλγαρικὰ σμῆματα. Εἰς αὐτὴν ἔλαβον μέρος καὶ τὰ σώματα τοῦ καπετὰν Νιόγρα καὶ Σκλαβούνου. Εἰς τὴν μάχην αὐτὴν ἐτραυματίσθη ὁ Λίγκος καὶ κατέστη ἤδη ἀνάπηρος. Ὅστε μεταξὺ τῶν Μακεδονομάχων τὴν πρέπουσαν θέσιν πρέπει νὰ ἔη καὶ ὁ Ἰωάννης Λίγκος καὶ ὡς τοιοῦτος πρέπει νὰ μνημονεύηται.

ΑΙ ΑΡΜΑΤΩΛΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Με τὸν ἑορτασμόν τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος μας ἀπὸ δουλείας 400 ἐτῶν ἐπανέρχεται τις εἰς ἀναμνήσεις παλαιάς, ὅσας ἀνέγνωσεν, καὶ ὅσας ἤκουσεν ἐξ οἰκογενειακῶν παραδόσεων καὶ θαυμάζει ὄντως πῶς μία δρᾶξ ἀνθρώπων τοῦ ἔζησε μέσα στὸν ζόφον τῆς δουλείας, διεσπαρμένη, ὑπὸ πιέσεις τρομακτικὰς, ἄνευ πόρων, ἄνευ ἐφοδίων, ἄνευ βοηθείας ἐξωτερικῆς, διότι οἱ ἰσχυροὶ τότε περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὰς ἐλέψ Θεοῦ βασιλευούσας δυναστείας, μὴδ' αὐτῆς τῆς τοῦ Σουλτάνου ἐξαιρουμένης, ἠδυνήθη νὰ ἐπικρατήσῃ τελικῶς μετὰ 7|ετῆ πάλιν, καὶ νὰ παρασύρῃ ἀκόμη καὶ τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, συγκινήσασα πρῶτον τοὺς διανοουμένους, ἐκπλήκτους πρὸ τῆς ἀναβιώσεως μιᾶς ἀρχαίας μεγάλης φυλῆς, τῆς Ἑλληνικῆς, ἣν ἐθεώρουν διὰ παντὸς ταφείσαν πρὸ πολλοῦ.

Δυστυχῶς ἡ πραγματικὴ ἱστορία τῆς ἀναβιώσεως ταύτης δὲν ἐγράφη ἀκόμη. Αἱ πρῶται πραγματεῖαι ἐπηρεάσθησαν, ὡς συνήθως, αἱ σύγχρονοι ἱστορίαι, ἀπὸ πάθη προσωπικὰ καὶ πολιτικά.— Ἀφ' ἑτέρου αἱ πολεμικαὶ δάφναι καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης θάνατοι ἐνδόξων ὄντως ἡρώων τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως ἐπέπλευσαν πάσης ἄλλης δόξης, καὶ ἀναμνήσεως ἀνδρῶν μεγάλης ἀξίας καὶ μορφώσεως, οἱ ὅποιοι ἐθεσασαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος.— Ἐπίσης ἠδίκηθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αἱ θυσίαι διαμερισμάτων ὀλοκλήρων ποῦ ἐτέθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κοινῆς πατρίδος. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ Μακεδονία ὀλόκληρος μετὰ 3 κέντρα ἀγνοῦ καὶ γενναίου Ἑλληνισμοῦ, τὴν Χαλκιδικὴν, τὴν περὶ τὴν Νιάουσαν (Βέρροϊαν—Βοδενά) μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὴν περὶ τὴν Καστορίαν (Κοζάνην—Σιάτισταν) χώραν, ἐξηγέρθη μετὰ τὰς πρώτας ἀναγγελίας τῆς ὑπὸ τὸν Ἰψηλάντην ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἐπανάστασις τῆς Χαλκιδικῆς ὑπὸ τὸν Ε. Παππᾶν, ἡ ἐπανάστασις τῆς Νιαούσης, καὶ ἡ μὴ ἐκδή-

λωθεῖσα λόγῳ τῆς καταστροφῆς τῆς Νιαούσης, ἐπανάστασις ἐν Καστορίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτων αἱ ἐξεγέρσεις τῶν ἀρματωλῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἰδίᾳ ἡ πορεία τοῦ περιφήμου Νικοτσάρα μέχρι Σερβίας πρὸς βοήθειαν εἰς κοινὸν ἀγῶνα τοῦ Καραγεώργη τῆς Σερβίας καὶ ἡ Ὀμηρικὴ ἐπ'ἀνοδὸς τοῦ ἐκαίθεν ποῦ ἀπηθανάτισθη ἀπὸ τὸ ὠραιότερον κλέφτικο τραγούδι «τί ἔχουν τῆς Ζίννας τὰ βουνὰ καὶ εἶναι βουρτωμένα» ἐξιστοροῦν τὴν ἐπὶ τῶν ὁρέων δι' ἀγῶνων πρὸς τὸν Τουρκικὸν Στρατὸν διάσωσιν πρὸς τὴν θάλασσαν ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπαναστάσεις, οἱ ἀγῶνες, αἱ θυσίαι καὶ ἰδιαιτέρως ἡ δρᾶσις τῶν ἀρματωλῶν τοῦ Ὀλύμπου ἔπρεπε νὰ θέσουν εἰς τὴν ἱστορίαν εἰς πρώτην γραμμὴν τὴν δρᾶσιν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας.

Ποία ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐν μέρει παρσιωπήσεως ταύτης;

Διατὶ αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ θυσίαι αὐταὶ δὲν ἠδουκίμησαν τοπικῶς;

Διατὶ ἐπὶ ἔτη παρετηρεῖτο μία λήθη καὶ ὄχι στενὸς σύνδεσμος τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἀτυχοῦς Μακεδονίας;

Ἴδου οἱ λόγοι.— Ἡ Θεοσβίτικὴ καὶ τὸ Μοναστήρι ἦσαν κέντρα μεγάλα στρατιωτικῶν συγκεντρώσεων καὶ ἐφοδίων καὶ συνεπῶς αἱ ἐξεγέρσεις ποῦ πρῶται μάλιστα ἐνεφανίσθησαν ἐκεῖ ἦτο εὐκόλον νὰ πνιγοῦν εἰς τὸ αἷμα.

Ἡ καταστροφὴ τῆς Χαλκιδικῆς, καὶ τῆς Νιαούσης ἰδίᾳ, καὶ τῶν πλησιοχώρων ἀνθούτων χωρίων ἐπὶ τοῦ ὄρους Καρτάτσι μετὰ τὴν τραγικὴν πτώσιν τῆς Νιαούσης, ἣς ἡ πολιορκία καὶ ἡ ἔξοδος κατ' οὐδὲν ὑπολείπεται τῆς τοῦ Μεσολογίου, αἱ σφαγαὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι, αἱ θυσίαι τῶν γυναικῶν τῆς Νιαούσης ποῦ μετὰ τὰ παιδιὰ των ἐρρίφθησαν, ὡς εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ζαλόγγου, εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Καταράκτου τῆς Ἀράπιζας, οἱ ἡρωϊκοὶ θάνατοι πλείστων τῶν γενναίων ἐκείνων ὑπερασπιστῶν μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ζαφειράκη, τοῦ Γάτσου, καταγομένου ἀπὸ τὸ σημερινὸν Σαρακίνοβον καὶ τῶν Καρτάτσων μό-

νον σωθέντων και βοηθησάντων τον Ἐθνικὸν ἀγῶνα βραδύτερα εἰς τὸ Πέτα, τὴν Εὐβοίαν και ἀλλαχοῦ και ὧν ὁ τελευταῖος ἀπόγονος Τσάμης Καρατάσσοσ ἐπολέμησεν και εἰς τὴν Κρήτην τῷ 1844 και εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆσ Χαλκιδικῆσ τῷ 1854 ἐπὶ κεφαλῆσ ἐθελοντῶν τὸ πλεῖστον Μακεδόνων, ὅλαι αὐταὶ αἱ καταστροφαί, δὲν ἀφήκαν ἢ μόνον ἀχνίζοντα ἐρείπια εἰς τὴν ἐνδοξον ἐκείνην χώραν, ἢ ὁποία δὲν ἠδυνήθη πλέον μετὰ τὸ 1922 νὰ συμμετάσχη εἰς τὸν ἀγῶνα. Καὶ δυστυχῶσ μία ἀδικαιολόγητος Κυβερνητικὴ ἀστοργία λόγῳ τῶν ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἐριδῶν και τῆσ προσηλώσεωσ τῆσ ἐλευθερωθείσῃ Ἑλλάδοσ πρὸσ τὴν θάλασσαν και τὴν Κρήτην ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἐνδιαφέροντοσ τῆσ πρὸσ τὰ βόρεια σύνορα, ἐπέφερε τὴν λήθην ταύτην, τὴν ὁποίαν μόνον μετὰ ἡμῖσιν αἰῶνα ἤρχισεν ἀποτινάσσουσα ἢ Ἑλλάσ δι' ἰδιωτικῆσ πρωτοβουλίᾳσ και τοῦ Συλλόγου πρὸσ διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅστισ διετήρησέ πωσ τὸν σύνδεσμον τοῦτον. Ὀλίγον πρὸ τοῦ 1897 ἢ Ἐθνικὴ ἐταιρεία ἐδοκίμασε νὰ ἐπιναφέρῃ τὰς ἀρματωλικὰσ ἀναμνήσεσ. Κοιτίσ ὑπῆρξεν ἢ Μακεδονία διὰ τοῦ Ὀλύμπου, και ὁ γενναῖοσ Μακεδὼν Μπρούφασ ἐμφανίζον τὴν Ἑλληνικὴν φουστανέλλαν διήλασεν ἀπὸ τὰ τότε Ἑλληνικὰ σύνορα μέχρι τοῦ Καϊμάκ-Τσαλᾶν Καρατζόβᾳσ πᾶσαν τὴν Μακεδονίαν, πίπτων ἐκεῖ ὅπου μετὰ δεκαετίαν, ἕτεροσ γενναῖοσ ἀρματωλὸσ, ὁ Κώστας Γαρέφῆσ ἐκ Πηλίου ἐπιπτε μετὰ νίκασ κατὰ τῶν ἀπηλύδων Βουλγάρων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΚΩΝΥΜΟΣ ἢ ΜΑΚΡΗΣ

Ἐδρασε κατ' ἀρχὰσ ὡσ ἀπλαρχηγὸσ και βραδύτερον ὡσ ἀρχηγὸσ τοῦ ἀγῶνοσ εἰς Κασσανοχώρια, Κορέστια, Μοναστήριον, Φλώρινα, Περιστέρι και Μορίχοβον.

Ἐὰν ἔπρεπε νὰ εὐρωμεν σύνδεσμον εἰς τοὺσ ἀπελευθερωτικοὺσ ἀγῶνασ ἐν Μακεδονίᾳ ἐσβαίωσ ἔπρεπε νὰ ἐξιστορήσωμεν ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἀρματωλῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸν 16ον αἰῶνα, ὅτε ἐδημιουργήθησαν τὰ ἀρματωλίκια ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοσ τὸ γένοσ ἐκ Πάργασ Ἴμπραῆμ μεγάλου Βεζύρου και ὁπότε ἐδόθησαν δέκα τοιαῦτα εἰς πὴν Μακεδονίαν με κέντρα τὸν Ὀλυμπον, τὴν Βέρροϊαν, τὰ Σέρβια, τὰ Γρεβενά, τὴν Μηλιά, τὴν Καλαμαριάν, τὰ Μαθεμοχώρια, τὴν Κασσάνδραν και ὧν οἱ ὀνομαστώτεροι ἀρματωλοὶ ὑπῆρξαν ὁ Κί-

τσοσ μετὰ τὸ περίφημον κλέφτικο τραγοῦδι «τοῦ Κίτσοσ ἡμάννα κάθουσαν στὴν ἀκρὴ τοῦ ποτάμι», ὁ Ζῆδρος, οἱ Λαζαῖοι, κληρονομικῶσ διοικοῦντεσ «τοῦ Νίκου πέφτει ἢ ποταμὰ καί τοῦ Χρήστοσ ἢ Ἐλασσῶνα, ὁ Τόλιοσ καπετάνευε στὴν Κατερίνην φέτο και τὸ μικρὸ Λαζόπουλο πήρε τὴν Πλαταμῶνα», ὁ Ρομφῆσ παρὰ τὴν Νιάουσσα, παρ' ὃ ἐμαθήτευεν ὁ Καρατάσσοσ και τῶν ὁποίων συνέχισιν θεωροῦμεν τοὺσ κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ἀπὸ τοῦ 1903 μέχρι τοῦ 1908 ἀναφανέντιασ ἀρματωλοὺσ, διότι

οὕτω πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν τοὺσ συνεχίσαντασ τὸ ἔργον τῶν πρώτων ἀρματωλῶν, οἱ ὁποῖοι πάντεσ δὲν ἠγωνίσθησαν μετοπικιστικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ μετὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ ἀναβιώσεωσ μίᾳσ μεγάλῃσ φυλῆσ, τῆσ ὁποίᾳσ τὰ σύνορα ἔδει νὰ ἦσαν ἀκόμη βορειότερα ἀπὸ ἐκεῖ πού εἶναι σήμερον, ἀπὸ τῆσ ἀπόψεωσ αὐτῆσ θεωροῦμεν τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ὡσ συνδέσαντα τὰσ ἀρματωλικὰσ ἀναμνήσεσ και τὰ μεγάλα ἰδεώδη τῆσ Ἑλλη-

νικῆσ ἐπανάστασεωσ, (1) μετὰ τοὺσ Βαλκανικοὺσ πολέμουσ κατὰ τῶν Τούρκων και τῆσ τελικῆσ ἀπελευθερώσεωσ τῆσ Μακεδονίᾳσ και τῆσ Θράκησ. Εἶνε αὐτὸσ πού ἀπέδειξε τὴν ἰσχὺν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Μακεδονίᾳ και ἐν τῇ Βαλκανικῇ και ἐν τῇ ξένῃ, ὅπου ἠγγοεῖτο σχεδόν, εἶναι αὐτὸσ πού ἐπέβαλε τοὺσ Βαλκανικοὺσ πολέμουσ και τὴν συμμετοχὴν τῆσ Ἑλληνικῆσ φυλῆσ εἰς μεγάλουσ ἐλευθερωτικοὺσ ἀγῶνασ, ἐν συνδέσμῳ και μετὰ τοὺσ ἄλλουσ τυραννομένουσ Λαούσ, ὧν τὰ δίκαια ἐπὶ τῶν χωρῶν πού ἔδει νὰ τοῖσ ἀναγνωρισθοῦν οὐδέποτε, ἢ Ἑλλάσ παρεγνώρισεν. (2)

Διὰ τοῦτο ἐορτάζοντεσ τὴν 100|ετηρίδα ἐνὸσ μεγάλου ἀγῶνοσ πού ἤρχισε μετὰ τὰσ δημοκρατικὰσ και μεγάλασιδέασ περὶ ἐλευθερίᾳσ τοῦ Ρῆγα

Σημ. 1) Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων ἀρματωλῶν πού ἀπεθανάτισθησαν μετὰ τὰ γνωστὰ κλέφτικα τραγοῦδια ὁ Ζαχειλα, ὁ Σιαθᾶκησ, ὁ Καζαβέρνασ ἀπὸ τὸ Πράβη, ὁ Κιφαλῆσ Ὀλύμπιοσ ὁ γέσο Μπίτζι, ὁ Τότσοκα: και ὁ Ζάκκασ ἐκ Γουβανῶν, ὁ Γῶγοσ, ὁ Δημῆσ, ὁ Νικοτσάρα, οἱ ἐκ Ραδένῃσ Ψιδοδημαῖοι, ὁ Δραγεῖλασ, ὁ ἐκ Λιτωχωρίου Τσακνάκησ ὁ Λιάκοσ, τοῦ ποτε δὲν προσκύνησε ὅσοον εἶναι ὁ Λιάκοσ Ἰωντανὸσ Πασσᾶ δὲν προσκυνάει — Πασσᾶ ἔχει ὁ Λιάκοσ τὸ σπαθὶ Βεζῖοι τὸ τουφέκι ὁ Σωτήρησ ἐκ Σερβίον, ὁ ἐκ Ναούσῃσ Ντελῆ-Δῆμοσ και Ἀργυροῦσ Καρομπατάκησ, ὁ ἐκ Δοβράσ (Νιούσῃσ) Καρατάσσοσ, ὁ ἐκ Σαρακινόβου Ἀγγεῖλῃ Γάτσοσ, ὁ Διμαντῆσ Ὀλύμπιοσ, οἱ Ναουσσαῖοι ἀδελφοὶ Λάζοσ και Θωμάσ, ὁ ἐκ Λιτωχωροῦ Πετσαβᾶσ, ὁ ὀπλαρχηγὸσ Καλομαριᾶσ Ἰωάν. Φαρομάκησ ὁ ὀπλαρχηγὸσ Ἀχοῖδοσ Κοσμάσ, ὁ ἐκ Μηλιάσ Δοαχεῖλα, ὁ ἐκ Βοδενῶν Μπίνοσ, ὁ ἐκ Κοζάνῃσ Σιλταπίτασ, ὁ ἐξ Ὀσλίανῃσ πλησίον Βοδενῶν Καραμῆτσοσ, ὁ ἐκ Χαλκιδικῆσ Χάψα, ὁ ἐκ Μαντεμαχωρίων Δουμπλιώτησ κ. τ. λ.

Σημ. 2) Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων φιλικῶν Μακεδόνων και τῶν μυησάντων αὐτοὺσ οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν οἱ ὁ ἐκ Μετόβου Ὑπιατοσ, ὁ ἐκ Μπλατοῃσ Φουμάκησ, ὁ ἐκ Θεσσαλίᾳσ Ἀρ. Παππᾶσ, ὁ ἐκ Φθιώτιδοσ Γεῶργ. Αἰνιάν, οἱ Μητροπόλιται Γρεβενῶν Ἀνθιμοσ Ἀρδαμερίου Ἰγνατίοσ, Ἰεριασοῦ Ἰεροθέοσ, Μαρωνεία Κοκογιάντιοσ, Σερῶν Χρύσανθοσ και οἱ ἀρόκροτοι Καστορίας Ἰω. Βαρβαρέσκοσ, ἐκ Σιατιστῆσ Νεόπουλοσ, ἐκ Βοδενῶν Παναγιώτησ Ναοῦμ μετὰ τοῦ ἀντικροσώπου τῶν Μακεδόνων παρὰ τῷ Ὑψηλάντῃ Κατσαμπούλῃ.—

ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ

Ὁ πρωτομάρτυρ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνοσ ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου σημνύεται ἢ ἡμετέροσ Ὀσγίνωπι, φέρον τὴν τότεν ὑπ' αὐτοῦ τιμηθεῖσιν στολὴν τοῦ ἀξιοματικῶσ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ τῆσ ἀντήλλαξε μετὰ τὴν στολὴν τοῦ ἀρχηγοῦ ἀντρωτικοῦ σώματοσ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνοσ.

Ἡ εἰκὼν ἐλήφθη ἐκ φωτο-

Φερραίου δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναμνησθῶμεν πόσον ἢ Μακεδονία συνέβαλε διὰ τῶν ἀρματωλῶν τῆσ και διὰ τῶν ἀγῶνων τοῦ 1821—1912 και τῶν τελευταίων ἀγῶνων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνοσ 1903 ἕωσ 1908 πόσον συνέβαλε και διὰ τῶν πολέμων πού διεξήχθησαν εἰς τὸ ἔδαφοσ τῆσ εἰς τὴν ἰδέαν τῆσ γενικῆσ ἀπελευθερώσεωσ τῶν Βαλκανι-

γραφίᾳσ, τὴν ὁποίαν ἐδωρήσατο εἰς τὴν ἡμετέραν ὀργάνωσιν ἢ ἐρίτμοσ σύζυγοσ τοῦ Ναταλῖα Ἡ σεμνῇ, ἐπιβλητικῇ και γλυκεῖᾳ μορφῇ τοῦ προσδίδει ὅλην τὴν δυνάμειν τῆσ πατριωτικῆσ ψυχῆσ τοῦ, διὰ τῆσ ὁποίᾳσ προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ πολεμήσῃ και θανατωθῇ ὑπὲρ τῆσ Μακεδονίᾳσ. Ἡ Μακεδονία ὀφείλει εἰς αὐτὸν τὸ ἔναυσμα τοῦ πρὸσ ἀπελευθερώσιν αὐτῆσ ἀπὸ Τούρκων και Βουλγάρων ἀναρριπθέντοσ πυρόσ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνοσ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λητροεύηται ὡσ εἰκὼν μεγαλομάρτυροσ ἀγίου τῆσ Μακεδονίᾳσ.

κῶν λαῶν και εἰς τὴν ἐμπέδωσιν μίᾳσ μεγάλῃσ Ἑλλάδοσ, ἣτις εἰς τοὺσ κόλπουσ ἰδίᾳ τῆσ Μακεδονίᾳσ ἐδέχθη φιλοξένωσ ἕνα ἀκραιφνῆ Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν 1.500.000 ἐκ Μικρᾳσ Ἀσίᾳσ.

Καὶ θὰ ἦτο ἔργον δικαιοσύνησ ἐὰν ἀκριβῶσ κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆσ 100|ετηρίδοσ ὀνομασθῶσι μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγνώστων ἠρώων, ὧν ἐμνήσθημεν, αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων τῆσ Μακεδονίᾳσ και νὰ ἐγερθῇ Ἡρῶν εἰς τὸ κίβσο τῆσ Ναούσῃσ, ὅπου ν' ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τοῦ Ζαφειράκη, τοῦ Ρομφαῖῃ, τῶν Καρατάσων και τοῦ Γάτσοσ, νὰ ἐγερθῇ μνημεῖον εἰς Σαρακινόβο διὰ τὸν ἴδιον Γάτσοσ ἕνα δεικνύῃ εἰς τοὺσ κατοίκουσ τῆσ Καρατζόβᾳσ ὑπὲρ τίνων ἰδανικῶν οἱ πατέρεσ τῶν ἐπάλαισαν και ν' ἀναγραφοῦν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρματωλῶν τοῦ Ὀλύμπου μαζὺ μετὰ τῶν πεσόντων Μακεδονομαχῶν διὰ Μνημείων εἰς Σέρρασ και Ζίχταν, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Νικοτσάρα εἰς Χαλκιδικῆν, μετὰ τὰ ὀνόματα τοῦ Χάψα, τοῦ Παπᾶ, τοῦ Χριστοδοῦλου εἰς Βοδενᾶ, τοῦ Μπίνοσ και Ναοῦμ ἀδελφωμένα μετὰ τὰ ὀνόματα τοῦ Γαρέφῃ, τοῦ Ἀγρα, τοῦ Μόδη, τοῦ Ἀσκητοῦ, τοῦ Κυβερνήτοσ, τοῦ Παντελεῖ Ὑπρωμιτιστότη, τοῦ Μπρούφα, τοῦ Νικολοῦδη, τοῦ Γκόνοσ, τοῦ Μελά, τοῦ Μωραῖτη, τοῦ Φραγκοπούλου και ὅλων τῶν ἄλλων πεσόντων ἀπὸ κάθε μέρος ὑπὲρ τῆσ αὐτῆσ κοινῆσ ἰδέασσ και δόξῃσ ἰδιακρίτωσ χρόνου, τὸ 1821, τὸ 1854, τὸ 1878, τὸ 1876, τὸ 1903 ἕωσ τὸ 1908, τὸ 1912 και 13 ὀνομάτων Μακεδόνων ἐντοπίων ἐνηγκαλισμέ-

ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΩΝ ΜΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1903-1907

Εἰς τὴν πόλιν Ἐδεσσαν καὶ τὰ περίχωρά της κατὰ τὸ τετραετὲς διάστημα τοῦ Μακεδονικοῦ ἐνόπλου ἀγώνος συνέβησαν πολλοὶ φόνοι καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐκ τῶν Βουλγάρων, περὶ ὧν κατωτέρω θὰ διηγήσωμεν. Ἡ πόλις αὕτη λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως καὶ τῆς περίξ δασώδους καὶ συνδένδρου αὐτῆς τοποθεσίας περιέκλειεν ὅλα τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα. Ἀφ' ἐτέρου δὲ λόγῳ τοῦ σλαυογλώσσου ἰδιώματος τῶν κατοίκων καθίστατο ὁ στόχος τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, τρομοκρατούντων τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους αὐτῆς καὶ μάλιστα τοὺς τῶν περίξ χωρίων.

Τούτου ἕνεκεν κατέστη ἡ κοιτὶς τῶν κακοποιῶν στοιχείων, τῶν μεταβαλλομένων εἰς κομιτατζήδες ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνον. Διότι μὲ τὴν λέξιν κομιτατζῆς δὲν πρέπει νὰ ἐννοοῦμεν μόνον τοὺς ἐκ Σόφιας ἀποστελλομένους παρὰ τοῦ ὀργανομένου Βουλγαρικοῦ κομιτάτου, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν τῶν κατοίκων τοῦτόπου, προερχομένους εἰς ἐξέχθροτῆτος προσωπικῆς πρὸς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους, εἴτε ἐπὶ ἀμοιβῇ χρηματικῇ δρῶντας πρὸς ἐξαναγκασμὸν τῶν κατοίκων εἰς ἐκβουλαρισμὸν.

Τὴν Ἐδεσσαν ὡς πόλιν ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ γεωγραφικῆς ἀπόψεως πάντες γνωρίζουσιν. Θὰ περιγράψωμεν ἐν συντόμῳ τὰ περίχωρα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα στενωτάτα συνδέονται πρὸς τὰ γεγονότα, ἅτινα κατωτέρω θ' ἀφηγηθῶμεν.

Ἡ φαινομενικὴ χλιαρότης καὶ ἀδιαφορία τῶν κατοίκων τῆς περιφέρειας Ἐδέσσης περιέκλειεν ἐν τούτοις πραγματικῶς γενναίους καὶ πραγματικῶς λεβέντηδες, οἱ ὁποῖοι μὲ θυσίαν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς των καὶ

νων μὲ ὀνόματα ἀρματωλῶν καὶ ἐθελοντῶν ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος οἷτινες ἔχυσαν τὸ ἱερὸν τῶν αἵμα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της ἧτις καὶ μόνον ἐξησφάλισε τελικῶς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα.

Στρατηγὸς ΚΩΝ. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ Αἰνιάν (Καπετὰν Ἀκρίτας)

τῆς περιουσίας των ἠμύνοντο ὑπὲρ τῆς ἑλληνικότητος τῆς πατρίδος των καὶ ἐδόξασαν καὶ περιέσωσαν τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα των, τὴν ὁποῖαν ἀμειλίκτως ἐπεβουλεύθησαν οἱ Βούλγαροι. Τὸ πατριωτικὸν καὶ ἐθνικὸν συναίσθημα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο φλέγον καὶ τοῦτο ὤθει αὐτοὺς εἰς ἀμυναν μὲ θυσίαν τῶν πάντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος των. Ὁ Μακεδὼν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἀπέβλεπε ποσῶς εἰς καινοδοξίαν καὶ προσωπικὸν συμφέρον, ἀλλ' ὄλητου ἢ σκέψις καὶ αἰ ἐλέψεις τοῦ ἐστρέφοντο εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὴν σκληρὰν δουλείαν τῶν Τούρκων καὶ τὴν ἀποσὸβησιν τοῦ ἐπικρεμαμένου ἐπ' αὐτῆς κινδύνου τοῦ ἐκβουλαρισμοῦ αὐτῆς.

Πάντες τότε κοινὴ χωρικοὶ ἢ πρόκριτοι, διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι, ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς εἰς οὐδὲν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των ἐλογίζοντο, προκειμένου νὰ ἀμυνθῶσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸσους ἐχθροὺς ἐπιέζετο καὶ κατετρύχετο.

Οἱ Βούλγαροι εἶχον ὡς μόνον ὄπλον τὸ σλαυόμικτον γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν, ἦτο μίγμα σλαυικῶν λέξεων, ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν καὶ δι' αὐτοῦ ἠγωνίζοντο μὲ πᾶν μέσον νὰ προσηλυτίσωσι τοὺς Μακεδόνας εἰς τὸν βουλγαρισμὸν καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸ κατέρθωνον μὲ τὴν πειθῶ κατέφευγον εἰς τὴν βίαν, εἰς δολοφονίας καὶ μυσάρια κακουργήματα κατὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κατὰ γερόντων καὶ παιδίων. Ὅσοι δὲν ἤρκουσαν οἱ Βούλγαροι προσετέθησαν καὶ ἄλλαι προπαγάνδαι, αἱ ὁποῖαι τῇ ἀνοχῇ τῆς Τουρκίας ἢ μᾶλλον τῇ ὑποκινήσει αὐτῆς ἐπεβουλεύοντο τὴν Ἑλληνικότητα τῆς χώρας ἀποβλέπουσαι εἰς ἀρπαγὴν αὐτῆς καὶ οὕτω οἱ δυστυχεῖς Μακεδόνες εἶχον ν' ἀντεπεξέλθωσιν κατὰ πολλῶν ἐχθρῶν συγχρόνως. Διὰ τοῦτο μὲ τόσας θυσίας, μὲ τόσους ἥρωϊσμούς καὶ θαυμασίαν ἀντοχὴν ἀνεδείχθησαν πραγματικῶς ἥρωες, ὁποῖους σπανίως ἔχει νὰ ἐ-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΛΙΒΑΝΟΣ
Ὀπλαρχηγὸς
ἔδρασεν εἰς περιφέρειαν Κοζάνης

ΦΙΛΟΛΑΟΣ Α. ΠΗΧΙΩΝ
(ἢ Καπετὰν Φιλώτας)
ἐκ Καστορίας καταγόμενος, ἔδρασεν ὡς συναρχηγὸς εἰς τὸ σῶμα τοῦ Καπετὰν Βρόντα

πιδείξῃ ἡ ἱστορία εἰς τὴν ἀμυντικὴν τῶν λαῶν κατὰ ἐπιδρομῶν καὶ κατακτητῶν ἀντίδρασιν.
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΕΤΑΛΛΙΝΟΥ
Εἰς τὸ προσεχὲς τὰ χωρία Βλάδερνον καὶ Μεσημέρι τῆς περιφέρειας Ἐδέσσης.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΚΟΥΝΤΡΗΣ
ἐκ Κρήτης, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἀγώνος ἔδρασεν ἀπὸ τοῦ 1904 μέχρι τοῦ 1908 εἰς πολλὰς περιφερείας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ἢ Καπετὰν Καραβαγγέλης

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Κ. ΓΑΡΕΦΗΝ ἀνταρτικὸν Σῶμα

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ἡ ὄρασις τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Α. Βάσσου ἢ Μέμος ἐκ Σιταριάς ἢ Μόσσης Ἰωαννίνων.

Τῷ 1904 δὲν εἶχα εἰσέτι συμπληρώσει τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας μου, ὅτε κατετάγην εἰς τὸ ἀνταρτικὸν σῶμα τοῦ Σπυρίδωνος Μπέλα. Ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Λαρίσσης κατ' Αὐγούστον μῆνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους 18 ἄνδρες μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ κατευθυνόμενοι εἰς Κοζάνην καθ' ὁδὸν καὶ ἐν τῇ χωρίῳ Τσαρίτσανη κατόπιν συμπλοκῆς μετὰ τουρκικοῦ ἀποσπάσματος, διέρρευσαν οἱ πλείστοι καὶ οὕτω παρεμείναμεν τέσσαρες μετ' ἐμοῦ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ.

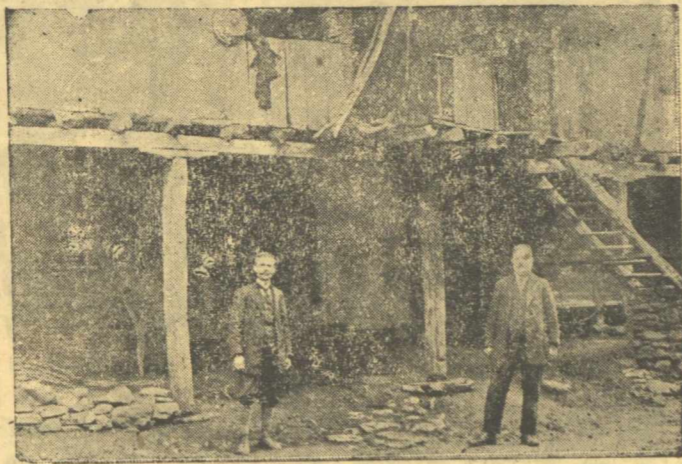
Ἄμα τῇ ἀφίξει μας εἰς Κοζάνην προσεκολλήθημεν, εἰς τὸ σῶμα τοῦ Α. Καραλιθάνου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου ἐδώσαμεν τὰς μάχας παρὰ τῇ Κοντοικῇ καὶ Μπούρῳ εἰς ἃς ἔλαβον μέρος.

Μετὰ ταῦτα σπεύδομεν πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐνδόξου ἀρχηγοῦ Παύλου Μελά, ὃν συνηγήσαμεν εἰς Νιγκοβάνην, ἀφοῦ προηγουμένως προσεκολλήθησαν εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ σώματα τῶν ὀπλαρχηγῶν Μπολάνου, Καραβήτου, Καραγεώργου Μπαλατσοῦ καὶ Γιοβάνου. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀθανάτου Μελά ἐδώσαμεν πολλὰς μικρομάχας πρὸς Τούρκους καὶ Βουλγάρους ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι αἱ δύο, ἧται ἡ παρὰ τὸ χωρίον Νερέτι, ἐνθα συνεπλάκημεν μετὰ συμμορίας Βουλγάρων κομητατζήδων κατὰ πολὺ ἀριθμητικῶς ὑπερτέρας ἡμῶν ἐκεῖ μετὰ τετράωρον φονικὴν μάχην ἢ Βουλγαρικὴν συμμορία ἀπεδεκατίσθη τραπέσια εἰς φυγὴν, ἐνῶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐτραυματίσθη σοβαρῶς ὁ Σκαλίδης. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἀπεχωρίσθησαν οἱ ὑπὸ τοὺς Γιοβάνην, Μπαλατσοῦ καὶ Καραγεώργου κατευθυνθέντες πρὸς Νιάουσαν καὶ Κατράντζαν Βοδενῶν ἡμεῖς δὲ μετὰ ἀρχηγὸν τὸν ἀείμνηστον Π. Μελᾶν καὶ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Καραλιθάνου καὶ Μπολάνου κατηρθύνθημεν πρὸς Ζέλοβον Κορεστίων πρὸς συνάντησιν τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Εὐθυμίου Καούδη. Ἡ μοῖρα ὅμως μᾶς ἐπεφύλασσε σκληρὰς ἀπογοητεύσεις. Βλάχος ἀρχηγὸς Βουλγαρικῆς συμμορίας ὀνόματι Μήτρο- Βλάχος μᾶς προδίδει εἰς Τουρκικὸν Σῶμα, με-

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΑΠΗΝΟΣ (Ἀ. θυπολοχαγός)

— Κλητεῖαν ΑΓΡΑΣ —

Τὸ σπῆτι ὅπου ἐφονεύθη ὁ Παῦλος Μελάς

— Τὸ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν ΒΡΟΝΤΑΝ ἀνταρτικὸν Σῶμα —

τὰ τοῦ ὁποίου συνήψαμεν τὴν παρὰ τὴν Στάτισσαν μοιραίαν μάχην, καθ' ἣν ἀπωλέσαμεν τὸν ἐνδοξὸν ἀρχηγὸν μας καὶ δύο ἐπλίτας ἐκ τῆς ὁμάδος μου διελύθημεν δὲ μετὰ πείσμονα καὶ καρτερὸν ἀγῶνα.

Μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς καταστροφῆς ταύτης ἀνασυνεστάθημεν ὑπὸ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Καραλιθάνου, Καούδη, καὶ Λάκην Πύρσαν καὶ ἀνεχωρήσαμεν κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. εἰς τὸ χωρίον Κουστεράζι ἐχωρίσθημεν, ἐσυνεχίσαμεν δὲ τὸν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος δρόμον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Λάκη-Πύρσαν καὶ Σπύρου Μπόλλα πλὴν τοῦ Καραλιθάνου καὶ Καούδη, οἵτινες παρέμειναν εἰς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος. Μετὰ πολλὰς

περιπετείας ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθήνας περὶ τοὺς δέκα ὀκτώ, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1905.

Μετὰ πάροδον διμήνου ἀπὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεώς μας, ἧται τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1905 προσελήφθη ὑπαρχηγὸς τοῦ Σώματος τοῦ ὑπολοχαγοῦ Φραγκοπούλου Σπυρίδωνος. Τὸ Σῶμα ἡμῶν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Σωμάτων Μωραΐτου, Σπύρου Μήλιου, Κ. Μαζαράκη καὶ Ἰ. Μαρούδα ἐφθασε πλησίον τῆς Αἰκατερίνης. Ἐκεῖθεν οἱ μὲν Μαζαράκης Σπύρος Μήλιος καὶ Μαρούδας ἀνεχώρησαν διὰ Νιάουσαν. Ἡμεῖς δὲ μετὰ τοῦ Μωραΐτου κατηρθύνθημεν πρὸς τὴν περιφέρειαν Γενιτσῶν καθ' ὁδὸν περιήλθομεν εἰς συμπλοκὴν μετὰ ἰσχυρὰς δυνάμεις Τουρκικοῦ

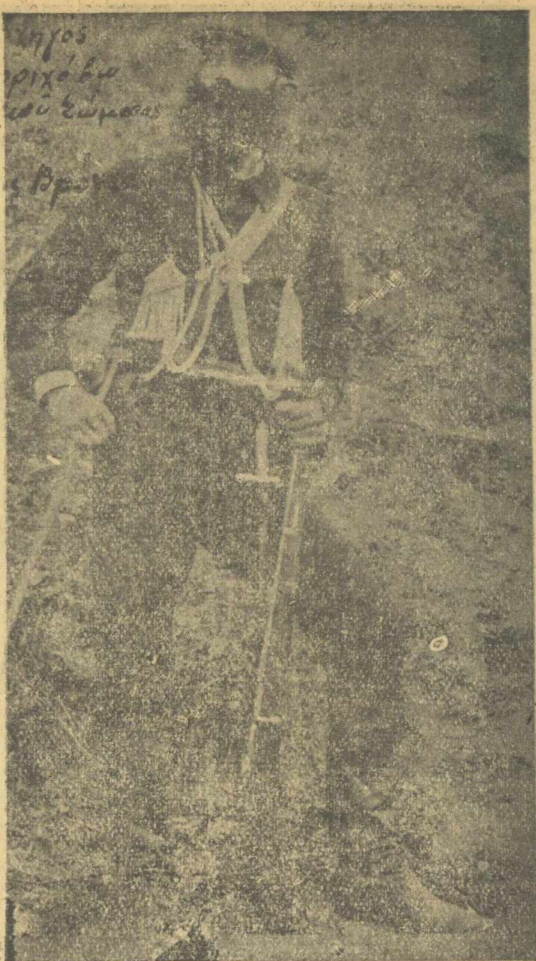
στρατοῦ ἢ συμπλοκὴ ὑπῆρξεν ὀλεθριωτάτη δι' ἡμᾶς φονευθέντων πλείστον ἀνδρῶν, ἐν οἷς καὶ τῶν δύο ἀρχηγῶν ἡμῶν Μωραΐτου καὶ Φραγκοπούλου οἱ ὑπόλοιποι συντετριμμένοι καὶ εἰς κακὴν κατάστασιν εὑρισκόμενοι μόλις διαφυγόντες τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου ἢ τῆς αἰχμαλωσίας, ἤλθομεν εἰς Ἀθήνας τὸν Ἰούλιον τοῦ 1905.

Κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1906 ἐξήλθον μετὰ τῶν Σωμάτων τῶν Β. Παπᾶ ἢ Βρόντα ὑπιδάρχου καὶ Γ. Κονδύλη τῆς ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἀπαντες δὲ ὁμοῦ ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὴν περιφέρειαν Μοριχόβου ἐνταῦθα παρεμείναμεν ἐπὶ ἐννέα μῆνας, μῆνας στερήσεων, κακουχιῶν καὶ κό-

ΚΑΡΠΕΤΑΝ ΒΑΡΔΑΣ

Ἀρχηγὸς ἀνταρτικῶν σωμάτων ἐν Μακεδονίᾳ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ἡ ἀρχηγὸς ΒΡΟΝΤΑΣ
ἔδρασκονεῖς Καστανιχώρι καὶ Μοριχόβου

πων διαρκῶς μαχόμενοι. Ἀξία ἰ-
διαίτερας μνείας εἶναι ἡ μάχη ἢ
γενομένη εἰς τὸ χωρίον Μπέσιτά-
-Μοριχόβου τὴν 4ην Ἰανουαρίου
1907 μετὰ τακτικῶν Τουρκικοῦ
Στρατοῦ.

Ἐγκατελείψαμεν τὴν περιφέ-
ρειαν Μοριχόβου κατόπιν τοῦ στε-
νοῦ ἀποκλεισμοῦ ὑπὸ τοῦ τακτικῶν
Τουρκικοῦ στρατοῦ διὰ νὰ εἰσέλθω-
μεν εἰς τὴν περιφέρειαν Καρτζό-
βας, εἰς τὸ κέντρον δηλ. τῶν Βουλ-
γαρικῶν συμμοριῶν, ὅπου συνήντη-
θημεν μετὰ τοῦ Σώματος τοῦ Ἀλ-
ζου Ζαρκάδα. Ἐνταῦθα παρεμείνα-
μεν μῆνας τρεῖς, τοὺς τρεῖς χειμερι-
νοὺς μῆνας, ἀποκεκλεισμένοι λόγῳ
τῶν πρωτοφανῶν ἀφθόνων χιόνων,
ὡς ἐκ τούτου δὲ ὑπεβλήθημεν εἰς
ἀνεκδιηγήτους στερήσεις καὶ κακου-
χίας. Τῶν στερήσεων καὶ κακουχιῶν

τούτων ἀπότοκος εἶναι ἡ βλάβη τῶν
ὀφθαλμῶν μου καὶ ἐκ ρευματισμῶν ἢ
προσβολῆ τῶν ποδῶν μου, ὅπότε ἀ-
ναγκαστικῶς κατὰ μῆνα Ἰούνιον
τοῦ 1907 ἦλθον εἰς Ἀθήνας πρὸς
νοσηλείαν καὶ θεραπείαν, ἣτις παρε-
τάθη ἐπὶ ἕξ μῆνας εἰς τὸ ὀφθαλμια-
τρεῖον Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ θεράποντα
ἱατρὸν τὸν κ. Π. Πλούμην.

Μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Τουρκι-
κοῦ Σύν|ματος καὶ τὴν ἐπακολου-
θή|σαν γενικὴν ἀμνηστειαν κατ'
Ἀύγουστον τοῦ 1908 μετέβην εἰς
τὴν ἰδιαιτέραν μου πατρίδα Ἡπει-
ρόν, ἔνθα ὁ τότε Γενικὸς Πρόξενος
Α. Φωξέστης μοῦ ἀνέθεσεν τὴν ὑ-
πηρεσίαν τοῦ ἐφοδισμοῦ δι' ὀπλων
τῆς ἐπαρχίας Κουρέντων μέσω Κα-
λαρρυτῶν Παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἣν
ὑπηρεσίαν λίαν ἐπιτυχῶς ἐξετέλεσα.
Εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ Βαλκα-

νοτουρκικοῦ πολέμου ἦλθον εἰς Ἀ-
θήνας, ὅπου ἡ τότε ἐπιτροπὴ ἀπο-
τελουμένη ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Π.
Δαγκλῆν Ι. Τζαβέλα, Γ. Δούμαν
καὶ Περικλῆν Κραπάνον με ἀπέ-
στειλεν ὡς ἀρχηγὸν Σώματος ἐξ
44 ἀνδρῶν εἰς Ἡπειρόν, ἔνθα καθ'
ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐ-
ξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου ὄσως
τέσσαρες μάχας πρὸς τὸν Τουρκικὸν
τακτικὸν Στρατόν.

Τὰς Καλλιτεχνικὰς σας ἐργασίας
εἰς τὸ Τυπογραφεῖον
ΣΠΥΡΟΥ ΣΥΡΟΥ
— Ὀδὸς Ἀσκητοῦ ἀριθ. 58 —
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἀνώνυμος Ἑταιρεία

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1863

Κεφάλαιον: Λίρ. Ἀγγλ. 10.000.000

Καταβληθέν. Λίρ. Ἀγγλ. 5.000.000

Ἀποθεματικόν. Λίρ. Ἀγγλ. 1.500.000

ΕΔΡΑΙ: { Ἐν Λονδίῳ 26 Throgmorton Str.
{ Ἐν Παρισίοις 7 Rue Meyerbeer,

Κεντρικόν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει

τοκαταστήματα, Φιλιάλ, ἀνταποκριταί

Εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις

τελεῖ πᾶσιν τραπεζιτικὴν ἐργασίαν

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Β. ΡΑΔΙΣΗΣ

ΟΔΟΝΤΟΪΑΤΡΟΣ

Ο Δ Ο Σ Π Α Σ Τ Ε Ρ 23

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πτυχιούχος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀνώδυνος ἐξαγωγή ὀδόντων

Ἐφαρμογὴ τελεία, Ἐργασία ἡγγυημένη

Υ Α Δ Ο Π Ω Δ Ε Ι Ο Ν

Τ Ο

“ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΝ,”

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ' ΜΙΧΑΗΛ

Εἶδη πορσελάνης ἔμαγιέ, σερβίτσια ἀρζαντέ, λαβομάνα,
μαχαιοπήρουνα κ. λ. π.

Ὀδὸς Βασιλέως Ἡρακλείου 19

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίδρυθείσα τῷ 1841

Κεφάλαιον Μετοχικὸν καὶ Ἀποθεματικὸν Δρ. 1.205.000.000

Καταθέσεις (τῆ 30ῃ Ἰουνίου 1929) > 6.250.000.000

Διοικητῆς

ΙΩΑΝ. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟ

ΑΛΕ

Κυριώτεραι ἐργασίαι τῆς Τραπεζῆς

Προεξόφλησις συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν, τοκομεριδίων καὶ ἄλλων οἰωνδήποτε ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν τίτλων.

Ἀγορὰ καὶ πώλησις ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος

Δάνεια καὶ πιστώσεις δι' ἀνοικτοῦ λ)σμοῦ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δημοσίων χρεωγράφων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν Ἑταιρειῶν, ἐμπορευμάτων καὶ ἐνεχυρογράφων.

Προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν καὶ πιστώσεις πρὸς παραλαβὴν φορτωτικῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ.

Δάνεια πάσης φύσεως πρὸς συνεταιρισμούς, κτηματίας καὶ παραγωγούς.

Καταθέσεις ὄψεως, προθεσμίας καὶ διαρκεῖς εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα.

Καταθέσεις ταμιευτηρίου εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα.

Τηλεγραφικαὶ καὶ ταχυδρομικαὶ ἐντολαὶ πληρωμῆς ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐκδοσις πιστωτικῶν ἐπιστολῶν.

Ἐκδοσις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Εἰσπραξις συναλλαγματικῶν, γραμματίων εἰς διαταγὴν, ἐπιταγῶν φορτωτικῶν καὶ ἄλλων ἀξιῶν.

Ἀγορὰ καὶ πώλησις μετοχῶν καὶ χρεωγράφων ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ λ)σμόν τρίτων.

Φύλαξις χρηματογράφων παντὸς εἴδους καὶ κιβωτίων ἀδήλου περιεχομένου.

Ἐνοικίσεις χρηματοκιβωτίων πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

Παροχὴ ἐγγυήσεων ὑπὲρ τρίτων.

Γενικῶς ἐκτέλεσις τραπεζικῶν ἐργασιῶν πάσης φύσεως